

แนวทางการพัฒนากลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิใน
จังหวัดอุบลราชธานี

นางนิภาพร คานทอง

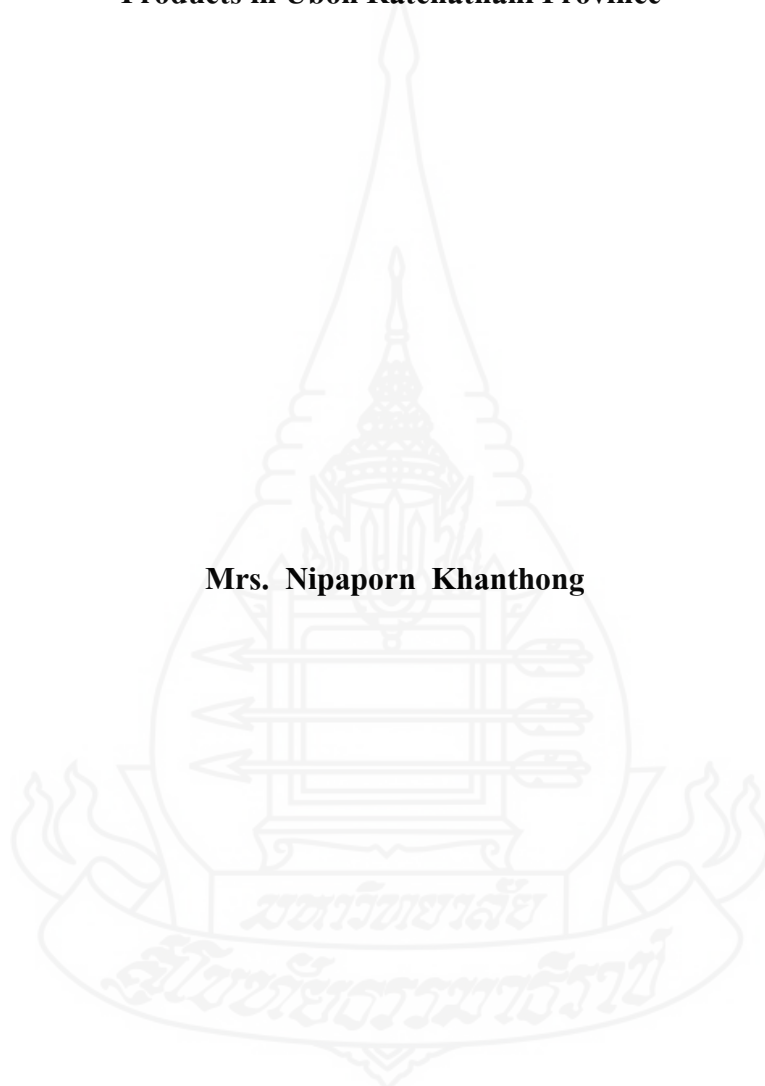

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดำเนินการตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2556

**Developmental Guidelines for the Groups of Processing Hom Mali Rice
Products in Ubon Ratchathani Province**

Mrs. Nipaporn Khanthong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Agriculture in Agricultural Extension and Development

School of Agriculture and Cooperatives
Sukhothai Thammathirat Open University

2013

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้รับทุนอุดหนุนในการทำวิทยานิพนธ์จากมหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมิกราช ผู้วิจัยขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์
ดร.เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ อาจารย์ที่ปรึกษาหลักและรองศาสตราจารย์ ดร.ภรณ์ ต่างวิวัฒน์ อาจารย์ที่
ปรึกษาร่วม ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและติดตามการทำวิทยานิพนธ์อย่างใกล้ชิดเสมอมา และ
อาจารย์ ดร.นันทา บุรณะธนัง ประธานกรรมการสอบ ที่ได้ให้คำแนะนำจนวิทยานิพนธ์สมบูรณ์
ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างดียิ่ง

ขอขอบพระคุณท่านอัคร ชมาฤกษ์ เกษตรจังหวัดอุบลราชธานี หัวหน้ากลุ่มทุกกลุ่ม
เกษตรอำเภอทุกอำเภอในจังหวัดอุบลราชธานี เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานเคหกิจเกษตรระดับอำเภอ
ตลอดจนเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องทุกท่านที่อำนวยความสะดวกในการจัดเก็บข้อมูลและขอขอบพระคุณ
กรรมการกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิทุกกลุ่มในจังหวัดอุบลราชธานี ปี 2555 ที่เสียสละ
เวลาให้ข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้รับการสนับสนุนกำลังใจจากคุณพ่อ ร.ต.ต.นิพนธ์ คุณภาค เด็กหญิง
กรรวิ คานทอง และคุณฉัตรพุทธิ คานทอง เกษตรอำเภอโนนคูณ อำเภอโนนคูณ จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่ง
ผู้วิจัยถือว่าเป็นแรงสนับสนุนที่มีค่าเป็นอย่างยิ่ง

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้กับผู้ที่สนใจที่จะนำวิทยานิพนธ์นี้ไป
ศึกษาเพิ่มเติม หรือพัฒนาต่อออกงานวิจัย ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป

นิภาพร คานทอง

พฤษภาคม 2557

ชื่อวิทยานิพนธ์ แนวทางการพัฒนากลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิในจังหวัดอุบลราชธานี

ผู้วิจัย นางนิภาพร กานทอง รหัสนักศึกษ 2559001074

ปริญญา เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร) **อาจารย์ที่ปรึกษา** (1) รองศาสตราจารย์ ดร. เบลญมาศ อยู่ประเสริฐ (2) รองศาสตราจารย์ ดร. ภรณี ต่างวิวัฒน์ **ปีการศึกษา** 2556

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพสังคมและเศรษฐกิจของคณะกรรมการกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ (2) แนวทางการพัฒนากลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ (3) ความคิดเห็นของคณะกรรมการเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีด้านการผลิตและการควบคุมคุณภาพการผลิต (4) ปัญหาและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการในการพัฒนาการแปรรูปข้าวหอมมะลิ

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิในจังหวัดอุบลราชธานี สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงได้คณะกรรมการกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ จำนวน 305 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า (1) คณะกรรมการกลุ่มมีอายุเฉลี่ย 45.03 ปี ส่วนใหญ่สมรสแล้ว จบการศึกษา ประถมศึกษา ประกอบอาชีพทำนา รายได้ภาคเกษตรเฉลี่ย 84,822.95 บาท/ปี รายได้นอกภาคเกษตรเฉลี่ย 20,668.85 บาท/ปี รายจ่ายภาคการเกษตรเฉลี่ย 20,604.91 บาท/ปี หนี้สินเฉลี่ย 94,347.54 บาท/ครัวเรือน (2) แนวทางการพัฒนากลุ่มด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ประกอบด้วย การจัดประชุมผู้นำกลุ่มและสมาชิกกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ เพื่อกำหนดจุดมุ่งหมายของกลุ่ม กฎเกณฑ์และระเบียบข้อบังคับของกลุ่มต้องมีความยืดหยุ่นเปลี่ยนแปลงแก้ไขให้ทันเหตุการณ์ การกำหนดกิจกรรมกลุ่มที่มาจากความต้องการของสมาชิก การติดต่อแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม และการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกกลุ่ม รวมทั้งมีการแบ่งปันผลประโยชน์ให้กับชุมชน ด้านการตลาด ต้องมีการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้ทันสมัยตรงตามความต้องการของลูกค้า การคิดต้นทุนอย่างถูกต้องเพื่อกำหนดราคาสินค้า การนำสินค้าไปจำหน่ายและจัดแสดงในงานแสดงสินค้า การประชาสัมพันธ์และโฆษณาสินค้าผ่านสื่อ (3) ความคิดเห็นของคณะกรรมการเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีด้านการผลิตและการควบคุมคุณภาพการผลิต คณะกรรมการกลุ่มเห็นด้วยในระดับมากกว่า ต้องมีสถานที่ตั้งตัวอาคารและบริเวณโดยรอบสะอาด ไม่มีน้ำขังและและสกปรก พื้นฝาผนังและเพดานของอาคารที่ทำก่อด้วยวัสดุที่คงทนเรียบทำความสะอาดและซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพที่ดีตลอดเวลา ภาชนะหรืออุปกรณ์ในการทำที่สัมผัสกับผลิตภัณฑ์ทำจากวัสดุผิวเรียบ ไม่เป็นสนิม ล้างทำความสะอาดได้ง่าย การเลือกข้าวเปลือกต้องมีคุณลักษณะตรงตามข้อกำหนด (4) ปัญหาในการพัฒนากลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ ได้แก่ ปัญหาด้านการบริหารจัดการกลุ่ม การใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพ และการตลาด โดยมีข้อเสนอแนะ ให้มีการจัดสรรผลประโยชน์ รวมทั้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดให้มีศูนย์รวบรวมและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม

คำสำคัญ กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ แนวทางการพัฒนา จังหวัดอุบลราชธานี

Thesis title: Developmental Guidelines for the Groups of Processing Hom Mali Rice Products in Ubon Ratchathani Province

Researcher: Mrs.Nipaporn Khanthong; **ID:** 2559001074;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural Extension and Development);

Thesis advisors: (1) Dr. Benchamas Yooprasert, Associate Professor;
(2) Dr. Paranee Tangwiwat, Associate Professor; **Academic year:** 2013

Abstract

The purposes of this research were to study (1) socio-economic backgrounds of the committees of the groups of processing Hom Mali rice products, (2) developmental guidelines for the groups of processing Hom Mali rice products, (3) opinion of the committee regarding the use of production technology and production quality control, (4) problems and suggestions for development of Hom Mali Rice processing.

Population in this research comprised the groups of processing Hom Mali rice products. A number of 305 farmers were selected by purposive sampling. Structured interview was instrument for data collection. Data were analyzed by computerized program using the following statistics: percentage, mean, maximum value, minimum value and standard deviation.

Research findings were indicated that: (1) The average age of the committee was 45.03 years. Most of them were married and completed primary education. Most of them were rice farmers. The average annual income from agricultural sector was 84,822.95 baht. The average annual income from non-agricultural sector was 20,668.85 baht. The average annual expense on agricultural sector was 20,604.91 baht. The average debt was 94,347.54 baht/household. (2) The guidelines for the groups development, in terms of groups management, group leaders and groups members should have meeting regularly to identify goals of the groups, regulations, and criteria for the groups which should be flexible to suit with changing situation; to identify activities desired by groups members, to keep in touch and share information among groups members, to provide welfare for groups members including sharing benefits to community. In terms of marketing, improvement of products to be up-to-date in line with customers' desire, precise cost calculation to identify goods pricing, selling products in goods exhibition fairs, goods advertisement and public relations campaign via diverse media.(3) Opinions of the committees, regarding the use of production technology and production quality control, their agreement at high level revealed that there must be a building and clean surroundings, not wet and dirty area, wall and ceiling made from smooth and durable materials under well maintenance. Containers or equipment used with products should have smooth surface and stainless for easy cleaning. Rice grains should be selected as specified regulations. (4) Problems in developing the processing group, group management problems were that none of benefit allotment and unfair benefit sharing, the use of production technology problem and quality control, low quality goods due to adulterated thing in some steps of production process, and marketing problem due to no secondary market for their products. They suggested that the groups should manage the benefits, official work units concerned should establish a center for collecting and selling the products.

Keywords: Developmental guidelines, Hom Mali rice processing group, Ubon Ratchathani Province

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ประโยชน์ที่ได้รับ	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
ความหมาย แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการพัฒนา	6
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับกลุ่ม การบริหารจัดการ	9
การผลิต การควบคุมคุณภาพการผลิต	17
แนวคิดการตลาด	23
โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการแปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิจังหวัด อุบลราชธานี	26
สถานการณ์กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ ปี 2555	28
งานวิจัยและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	31
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	36
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	36
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	39
การเก็บรวบรวมข้อมูล	40
การวิเคราะห์ข้อมูล	40

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	42
ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของคณะกรรมการกลุ่ม	42
ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนากลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิในจังหวัด อุบลราชธานี	55
ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีด้านการผลิตและการควบคุมคุณภาพ ผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิในจังหวัดอุบลราชธานี	65
ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการกลุ่มในการพัฒนา ผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิในจังหวัดอุบลราชธานี	78
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	83
สรุปการวิจัย	83
อภิปรายผล	91
ข้อเสนอแนะ	92
บรรณานุกรม	94
ภาคผนวก	97
ก แบบสัมภาษณ์	98
ข รายชื่อกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ จังหวัดอุบลราชธานี	113
ประวัติผู้วิจัย	128

สารบัญตาราง

	หน้า	
ตารางที่ 2.1	คุณลักษณะที่ต้องการของข้าวกล้องหอมมะลิสำหรับกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2.....	29
ตารางที่ 3.1	รายชื่อกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิที่เข้าร่วม โครงการ ปี 2555	36
ตารางที่ 4.1	ลักษณะส่วนบุคคลของคณะกรรมการกลุ่ม	43
ตารางที่ 4.2	สถานภาพทางเศรษฐกิจของคณะกรรมการกลุ่ม	46
ตารางที่ 4.3	รายได้ของครัวเรือนจากภาคการเกษตร	47
ตารางที่ 4.4	รายจ่ายของครัวเรือนจากภาคการเกษตร	48
ตารางที่ 4.5	สถานะหนี้สินของครัวเรือน	49
ตารางที่ 4.6	ลักษณะพื้นที่การถือครองในการเกษตร	50
ตารางที่ 4.7	สถานภาพทางสังคมของคณะกรรมการกลุ่ม	52
ตารางที่ 4.8	ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาด้านการบริหารจัดการกลุ่ม	56
ตารางที่ 4.9	ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาด้านการตลาด	62
ตารางที่ 4.10	ความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพ	65
ตารางที่ 4.11	การศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิในจังหวัดอุบลราชธานี	78

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1	กรอบแนวความคิดการวิจัย..... 3
ภาพที่ 2.1	ขั้นตอนการผลิตข้าวกล้องงอกหอมมะลิแบบข้าวเปลือก..... 22

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จังหวัดอุบลราชธานี เป็นแหล่งผลิตข้าวที่สำคัญของประเทศแห่งหนึ่ง โดยเฉพาะข้าวหอมมะลิซึ่งมีพื้นที่ปลูก 4.3 ล้านไร่ มีผลผลิตรวม 1.7 ล้านตัน มูลค่ากว่า 25,500 ล้านบาท (สำนักงานเกษตรจังหวัดอุบลราชธานี : 2555) ซึ่งโดยภาพรวมการส่งออกข้าวไทยมีการขยายตัวอัตราต่ำ เกิดจากการแข่งขันในการส่งออกกับต่างประเทศที่มีต้นทุนต่ำกว่า รวมทั้งเกิดการแข่งขันกันเองของผู้ส่งออกข้าวหอมมะลิภายในประเทศ ส่วนใหญ่ประเทศไทยส่งข้าวคุณภาพดีร้อยละ 55 แต่ปัจจุบันการแข่งขันในตลาดโลก ข้าวคุณภาพต่ำและปานกลางมีแนวโน้มสูงขึ้น จึงจำเป็นต้องเพิ่มประสิทธิภาพในการแปรรูปข้าวให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ได้เปอร์เซ็นต์ตันข้าวสูงและได้คุณภาพตามมาตรฐาน GMP เพิ่มความหลากหลายของการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์จากข้าวหอมมะลิคุณภาพให้มากยิ่งขึ้น พัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน สุขอนามัย สร้างความเชื่อมั่นให้ผู้บริโภค โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ข้าวกล้องงอก (Gaba Rice) ประการสำคัญกระบวนการงานกิจกรรมดังกล่าวจะไปขับเคลื่อนเชื่อมโยงระบบตลาดซึ่งเป็นการสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาการผลิตข้าวหอมมะลิให้ได้ปริมาณเพิ่มขึ้นและคุณภาพเป็นที่ต้องการของตลาด

จังหวัดอุบลราชธานีได้ดำเนินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการแปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ ปี 2553 – 2555 จำนวน 312 กลุ่ม ๆ ละ 30 ราย รวม 9,360 ราย เป็นกลุ่มที่จัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการเพื่อรองรับโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการแปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ ปี 2555 ซึ่งการรวมกลุ่มมีความสำคัญกับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเพราะการรวมกลุ่มของเกษตรกรเกิดจากเกษตรกรมีปัญหาเดียวกันมารวมกลุ่มกันเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกัน และบัดนี้ได้สิ้นสุดระยะเวลาของโครงการแล้ว จากผลการติดตามประเมินผลโครงการพบว่ากลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ(ข้าวกล้องงอก) มีการดำเนินกิจกรรมไม่ต่อเนื่องเมื่อปัจจัยการผลิตที่ทางราชการสนับสนุนหมดกลุ่มก็ไม่ได้ดำเนินการต่อ ส่วนกลุ่มที่ดำเนินการต่อมีประมาณ 30 % ของกลุ่มเป้าหมาย และบางกลุ่มมีการดำเนินกิจกรรมเฉพาะคณะกรรมการ โดยที่สมาชิกกลุ่มไม่มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม และปัญหาอุปสรรคที่จะต้องแก้ไขในการส่งเสริมการแปรรูป คือ สมาชิกกลุ่มประกอบอาชีพด้านการเกษตรเป็นหลัก ดังนั้น

ในช่วงฤดูการเพาะปลูกสมาชิกส่วนใหญ่ไม่มีเวลามาร่วมในกิจกรรมการผลิตของกลุ่ม ขาดแคลนเงินทุนในการดำเนินงานและกลุ่มที่เข้าร่วมโครงการ 61 กลุ่ม มีสถานภาพกลุ่มระดับดี 3 กลุ่ม ระดับปานกลาง 31 กลุ่ม ระดับต้องปรับปรุง 27 กลุ่ม และผ่านการตรวจรับรองคุณภาพข้าวกล้องหอมมะลิตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน 53 กลุ่ม จาก 61 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 86.9 จึงทำให้ต้องการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการผลิตข้าวหอมมะลิในจังหวัดอุบลราชธานี อย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน

ดังนั้นการศึกษาเกี่ยวกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจของคณะกรรมการกลุ่ม การบริหารจัดการกลุ่ม การตลาด การใช้เทคโนโลยีด้านการผลิตและการควบคุมคุณภาพการผลิต ปัญหาและข้อเสนอแนะ ของกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิจะเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการผลิตข้าวหอมมะลิให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งนำไปประยุกต์ใช้ในงานส่งเสริมการเกษตรกับโครงการอื่นที่เกี่ยวข้องต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

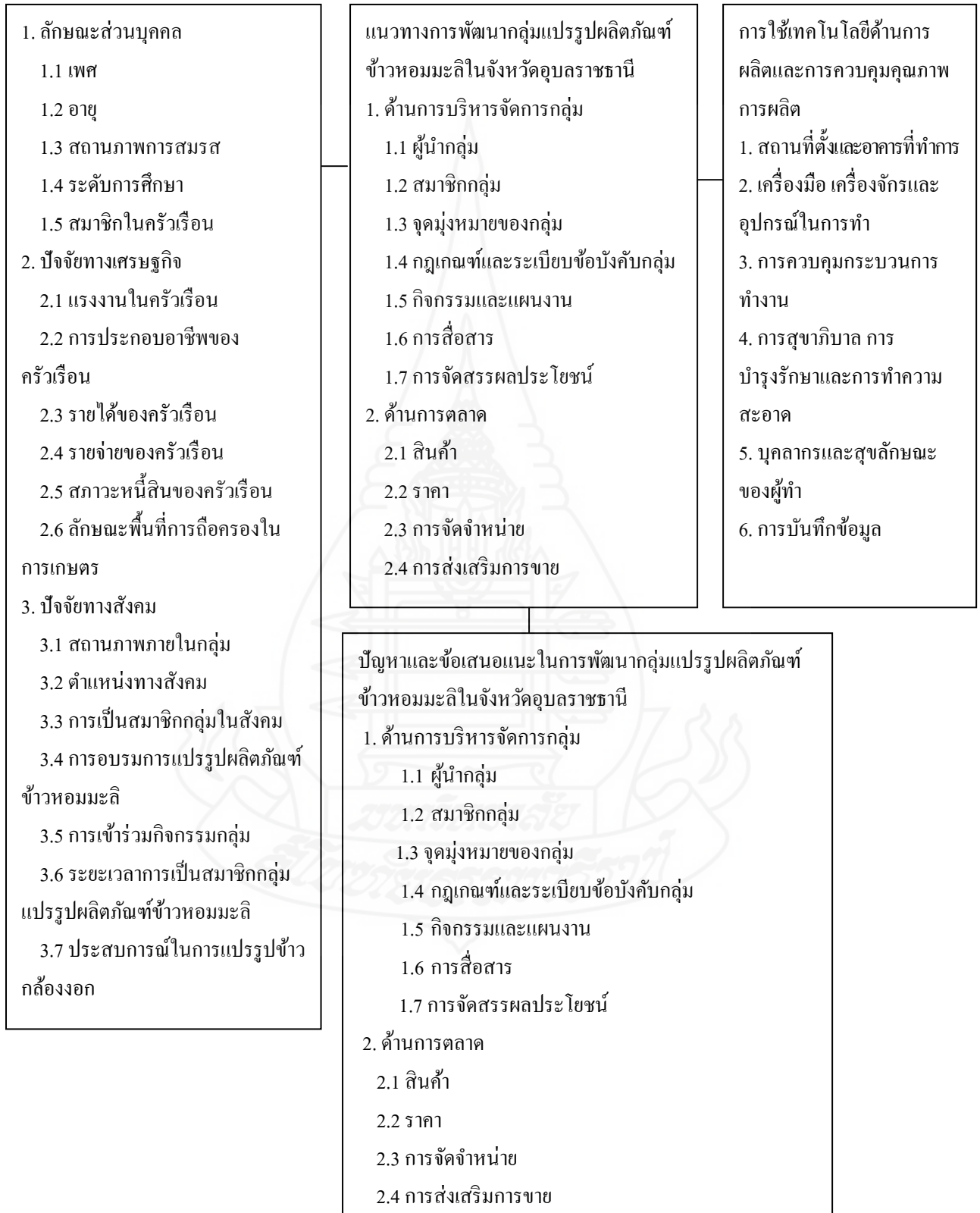
2.1 เพื่อศึกษาสภาพสังคมและเศรษฐกิจของคณะกรรมการกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิในจังหวัดอุบลราชธานี

2.2 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพการผลิตข้าวหอมมะลิในจังหวัดอุบลราชธานี

2.3 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีด้านการผลิตและการควบคุมคุณภาพการผลิต

2.4 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาคุณภาพการผลิตข้าวหอมมะลิในจังหวัดอุบลราชธานี

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 ขอบเขตเชิงเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนากลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิของเกษตรกรผู้ร่วมโครงการที่เป็นคณะกรรมการกลุ่มที่จัดตั้งขึ้นตามโครงการ ที่มีต่อโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการแปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ ปี 2555 ประกอบด้วย ด้านการบริหารจัดการ ด้านการตลาด และด้านการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพการผลิต

4.2 ขอบเขตเชิงพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาโครงการที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 (อุบลราชธานี ศรีสะเกษ ยโสธร และอำนาจเจริญ)

4.3 ขอบเขตเชิงเวลา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนากลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ ของเกษตรกรผู้ร่วมโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการแปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ ปี 2555

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 การแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ หมายถึง ข้าวเปลือกที่ผ่านกระบวนการทำให้เมล็ดข้าวเกิดตุ่มงอกแล้วนำไปนึ่งชะลอกการงอกผึ่งแดดให้แห้งแล้วนำไปสีเอาเปลือกข้าวออกโดยที่จมูกของข้าวและเยื่อหุ้มเมล็ดข้าวที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูงมีประโยชน์ต่อร่างกายไม่หลุดร่อนออก

5.2 กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ หมายถึง กลุ่มแปรรูปข้าวหอมมะลิเป็นข้าวกล้องงอก

5.3 การพัฒนากลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ หมายถึง การพัฒนาในด้านการบริหารจัดการกลุ่มและการตลาด

5.4 การใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพ หมายถึง สถานที่ตั้งและอาคารที่ทำการ เครื่องมือ เครื่องจักรและอุปกรณ์ในการทำ การควบคุมกระบวนการทำงาน การสุขาภิบาลบุคลากรและสุขลักษณะของผู้ทำ การบันทึกข้อมูล

5.5 โครงการ หมายถึง โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการแปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ ปี 2555 ซึ่งได้รับการจัดสรรงบประมาณจากกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 (อุบลราชธานี ศรีสะเกษ ยโสธร และอำนาจเจริญ)

5.6 คณะกรรมการกลุ่ม หมายถึง สมาชิกกลุ่มผู้ผลิตข้าวกล้องงอกที่ได้รับเลือก หรือแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการกลุ่ม ได้แก่ ประธาน รองประธาน เลขานุการ ทรัพย์สิน และประชาสัมพันธ์

5.7 การบริหารจัดการกลุ่ม หมายถึง การบริหารจัดการ ด้านการดำเนินการ ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านการเงิน และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ

5.8 การผลิต หมายถึง การแปรรูปข้าวกล้องงอกหอมมะลิและการใช้เทคโนโลยีด้านการผลิตและการควบคุมคุณภาพ

5.9 การทำงานกลุ่ม หมายถึง การทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ เพื่อให้กิจกรรมของกลุ่มบรรลุผลสำเร็จมีการแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบร่วมกัน

5.10 การควบคุมคุณภาพการผลิต หมายถึง การควบคุมคุณภาพการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิตั้งแต่การคัดเลือกวัตถุดิบ สถานที่ผลิต และกระบวนการผลิต

5.11 การจัดสรรผลประโยชน์ หมายถึง สิ่งที่สมาชิกกลุ่มได้รับในรูปแบบต่าง ๆ กัน และก่อให้เกิดความพึงพอใจจากสิ่งที่ได้รับนั้นทางตรงและทางอ้อม โดยจะต้องมีการจัดสรรผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม

5.12 การมีประสบการณ์ หมายถึง ผู้ที่ผ่านการอบรมการผลิตข้าวกล้องงอกที่สำนักงานเกษตรจังหวัดอุบลราชธานีได้จัดอบรมและสามารถผลิตข้าวกล้องงอกได้

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาประกอบในการวางแผนพัฒนากลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ

6.2 นำผลการศึกษาไปกำหนดแนวทางการพัฒนากลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิในจังหวัดอุบลราชธานีและนำไปใช้ในการพัฒนากลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ

6.3 ใช้ข้อมูลด้านปัญหาและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการกลุ่มในการพัฒนากลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิในจังหวัดอุบลราชธานี ในการพัฒนากลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนากลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิในจังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง 7 ประเด็น ดังนี้

1. ความหมาย แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการพัฒนา
2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับกลุ่ม การบริหารจัดการ
3. การผลิตและการควบคุมคุณภาพการผลิตผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ
4. แนวคิดการตลาด
5. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการแปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2
6. สถานการณ์กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ ปี 2555
7. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความหมาย แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการพัฒนา

1.1 ความหมายการพัฒนา

นิรันดร์ จงวุฒิเวทย์ และศิริณา จิตต์จรัส (2554: 10) กล่าวว่า การพัฒนา มีความหมายเป็นไปตามค่านิยมและกระบวนการบรรลุถึงค่านิยม ทางการพัฒนาจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงสังคมที่สำคัญ คือ การเปลี่ยนแปลงระบบการจัดสรร หรือการกระจายทรัพยากรทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งผลของการพัฒนาดังกล่าวจะก่อให้เกิดความขัดแย้งทางสังคม ฉะนั้นการเป็นผู้นำทางการเมืองจึงมีความสำคัญยิ่งที่จะส่งเสริมหรือขัดขวางกระบวนการพัฒนา

จรัส นวลน้อม 2540: 7 (อ้างใน นิยม กล่อมวิเศษ 2546: 9) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาว่า เป็นกระบวนการในอันที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยการจัดสรรทรัพยากรทางสังคมเพื่อการเปลี่ยนแปลงที่จะให้บรรลุเป้าหมายที่สังคมได้เลือกสรรแล้ว ด้วยการควบคุมการเปลี่ยนแปลงให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า การพัฒนาเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เป็นกระบวนการจากระดับหนึ่ง ไปสู่อีกระดับหนึ่งที่มีคุณค่าสูงขึ้น และเป็นการกระจายทรัพยากรทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยผ่านการวางแผน การกำหนดทิศทาง การเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา

1.2.1 ความเป็นมาของแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ และศิริณา จิตต์จรัส (2554: 7-11) ได้สรุปความเป็นมาของแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ดังนี้

1) *แนวคิดแบบวิวัฒนาการ (evolution)* นักสังคมศาสตร์และนักสังคมวิทยาในศตวรรษที่ 19 ใช้คำว่า การพัฒนาเพื่ออธิบายประวัติศาสตร์ของมนุษย์ (human history) เพราะเชื่อว่ามนุษย์ชาติเคลื่อนย้ายจากภาวะหนึ่งไปสู่อีกภาวะหนึ่งที่สูงกว่า (higher stage) วนทิศทางเดียวกัน (uni-directional) และการเคลื่อนย้ายดังกล่าวทำให้มนุษย์มีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้นร่ำรวยขึ้นทั้งทางวัตถุ ทางวัฒนธรรมมีเหตุผลมากขึ้น

2) *แนวความคิดแบบการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (social change)* นักสังคมศาสตร์ในศตวรรษที่ 20 เริ่มละทิ้งคำว่า การพัฒนาและความก้าวหน้าและหันมาใช้คำว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เพราะมีความหมายเป็นกลางกว่าการพัฒนา คือ ไม่เกี่ยวข้องกับอดีตและอนาคตอันรุ่งโรจน์ แต่สนใจศึกษาการเปลี่ยนแปลงของปรากฏการณ์ (phenomena) เช่น การจัดชนชั้นทางสังคม เพื่อหาสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงภายในสังคม (change in society) หรือการเปลี่ยนแปลงทั้งสังคม (change of society)

3) *แนวคิดแบบเศรษฐศาสตร์ (economic)* เพื่อใช้สำหรับจำแนกประเทศต่าง ๆ ตามดัชนี (index) บางตัว เช่น รายได้ประชาชาติ กล่าวคือ การเรียกประเทศที่มีรายได้ประชาชาติสูงกว่าว่าเป็นประเทศพัฒนาแล้ว และเรียกประเทศที่มีรายได้ประชาชาติต่ำกว่าว่าประเทศด้อยพัฒนาหรือกำลังพัฒนา ดังนั้น การพัฒนาจึงหมายถึง การเพิ่มค่าของกลุ่มดัชนีบางตัวที่ใช้วัดจึงแทบจะมีความหมายเดียวกับคำว่า ความเป็นอุตสาหกรรม (industrialization) ความทันสมัย (modernization) หรือความเจริญทางเศรษฐกิจ (economic growth)

4) *แนวความคิดแบบการปฏิบัติการทางสังคม (social action)* การพัฒนาในระยะต่อมาไม่เพียงเกี่ยวข้องกับเศรษฐศาสตร์ ยังเกี่ยวข้องกับปฏิบัติการทางสังคมมากขึ้น เพราะทุกสังคมโดยเฉพาะฝ่ายรัฐบาลต่างเพียรพยายามปรับปรุงสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคม (economic and social conditions)

5) แนวความคิดแบบความขัดแย้งทางสังคม (social conflict) เมื่อการพัฒนาเป็นผลทางการปฏิบัติการทางสังคมผลของการพัฒนาจึงก่อให้เกิดความตึงเครียดและความขัดแย้ง (tension and conflict) ความขัดแย้งทุกรูปแบบมีสหสัมพันธ์ต่อกัน (interrelated) และมีผลกระทบ (impact) ต่อกันมากน้อยต่างกัน แนวความคิดดังกล่าวเป็นพื้นฐานของแนวความคิดในการพัฒนาประเทศแบบสังคมนิยมที่ใช้ทฤษฎีว่าด้วยความขัดแย้งมาเปลี่ยนแปลงโครงสร้างมาเปลี่ยนแปลงสังคม

1.2.2 แนวความคิดการพัฒนา ได้แก่

1) การพัฒนาในความหมายของการวางแผน การพัฒนา หมายถึง กระบวนการเคลื่อนย้ายจาก “การด้อยพัฒนา” (underdevelopment) ให้หลุดพ้นจากความยากจนซึ่งจะแสวงหาและบรรลุถึงได้อย่างแท้จริงโดยวิธี “การวางแผนเพื่อการพัฒนา” (planning for development) การพัฒนาจึงเป็นการวางแผนเพื่อหามาตรการให้หลุดพ้นจากความทุกข์ยากที่ไม่พึงปรารถนา

2) การพัฒนาในความหมายเกี่ยวกับการปฏิบัติ การพัฒนาเป็นเรื่องเกี่ยวกับการชักชวนหรือกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (induced or instigated change) เป็นความพยายามที่ตั้งใจกระทำเพื่อเปลี่ยน โครงสร้างสังคมของประชากรเป้าหมายโดยโครงการที่วางขึ้นเพื่อปฏิบัติการนี้ให้บรรลุผลตามเป้าหมาย (towards a mission or goal) ด้วยกลวิธีการทำงานพัฒนาต่างๆ และโครงการดังกล่าว ต้องเกี่ยวข้องกับขนาดของหน่วยสังคมเป้าหมาย

3) การพัฒนาในความหมายเกี่ยวกับเทคโนโลยี การพัฒนามีลักษณะของการปฏิบัติที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตและการแบ่งชนชั้นทางสังคม (Norowitz: 1966) ฉะนั้นการพัฒนาจึงครอบคลุมไม่เพียงแต่การปรับตัวในระบบสังคม แต่ยังครอบคลุมถึงการเปลี่ยนแปลงทั้งสังคมไปสู่รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งของรูปแบบอื่น บนพื้นฐานของการเปลี่ยนแปลงนี้คือ การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและเทคโนโลยีของระบบอุตสาหกรรม และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมซึ่งเป็นผลตามมา (Jayamaman: 1973)

4) สมมติฐานของการพัฒนา

- การพัฒนาเป็นแนวความคิดเกี่ยวกับค่านิยม (a value concept) ขึ้นอยู่กับ การประเมินคุณค่าของความเป็นมนุษย์ โดยที่มนุษย์แต่ละคนมีค่านิยมที่ไม่มีมาตรฐานเดียวกันจึง ต้องมีการเปรียบเทียบเมื่อเปรียบเทียบแล้วสิ่งที่ไม่ดีก็ต้องการปรับปรุง (improvement)

- การพัฒนาเป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคม (a social structural change) เพื่อให้บรรลุถึงค่านิยมทางการพัฒนาดังกล่าว สังคมต้องเปลี่ยนโครงสร้างไปในทางที่ให้ โอกาสในการทำงานเพื่อให้บรรลุผลตามค่านิยมทางการพัฒนามีความเป็นไปได้มากยิ่งขึ้น

- การพัฒนาเป็นการเปลี่ยนแปลงการจัดสรรและการกระจายทรัพยากรของสังคม ลักษณะของโครงสร้างสังคมที่สำคัญต่อการพัฒนา คือ การจัดสรรทรัพยากร หรือระบบการกระจายทรัพยากรทางสังคม

- การพัฒนาขึ้นอยู่กับผู้นำทางการเมือง ปัจจัยสำคัญที่สามารถส่งเสริมหรือขัดขวางขบวนการพัฒนา คือ การเป็นผู้นำทางการเมือง (political leadership) เพราะมีอำนาจควบคุมพลังในสังคม และมีอำนาจในการตัดสินใจ ซึ่งมีผลโดยตรงต่อความขัดแย้งทางสังคมที่อาจเกิดขึ้นจากการพัฒนาได้

สรุปได้ว่าแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา มีความหมายตามค่านิยมและกระบวนการและบรรลุถึงค่านิยมทางการพัฒนานั้น จำต้องเปลี่ยนแปลงสังคมที่สำคัญคือการเปลี่ยนแปลงระบบการจัดสรรหรือการกระจายทรัพยากรทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม

2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับกลุ่มและการบริหารจัดการ

2.1 ความหมายของกลุ่ม

กรมส่งเสริมการเกษตร (2540 ก: 4) ให้ความหมายของกลุ่มไว้ว่า กลุ่ม หมายถึง การรวมตัวกันของบุคคลที่มีการพบปะสังสรรค์ หรือมีปฏิริยาสัมพันธ์กันแบบซึ่งหน้าแต่ละบุคคลต่างตระหนักถึงสมาชิกภาพของตนเองและของบุคคลอื่นภายในกลุ่ม และต่างคนได้รับความพึงพอใจจากการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่ม

นที ขลิบทอง (2545: 64) กล่าวว่า “กลุ่ม” หมายถึง บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปที่มีความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ต่อกัน และมีพฤติกรรมตลอดจนการกระทำของแต่ละบุคคลเพื่อไปสู่วัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ร่วมกัน

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2543: 256) ได้ให้ความหมายของกลุ่ม หมายถึง การรวมตัวกันของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน เพื่อความสำเร็จในเป้าหมายร่วมกัน เช่น กลุ่มสามมิตร กลุ่มเพื่อนนักศึกษา กลุ่มพนักงาน และกลุ่มเลขานุการ เป็นต้น

จากแนวคิดเกี่ยวกับความหมายของกลุ่ม สรุปได้ว่า กลุ่ม คือ การที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมารวมตัวกันเพื่อทำกิจกรรมร่วมกันอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยมีเป้าหมายที่วางไว้ร่วมกัน

2.2 ความสำคัญของการรวมกลุ่ม

กรมส่งเสริมการเกษตร (2545: 1) สรุปความสำคัญของการรวมกลุ่มว่าเมื่อเกษตรกรตัดสินใจเปลี่ยนวิธีการผลิตทางการเกษตร เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีปริมาณและคุณภาพเป็นที่น่าพอใจ เกษตรกรจะต้องพบกับสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ จากการที่เกษตรกรมีวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปจากเดิมจะพบกับปัญหาใหม่ ๆ ที่ไม่สามารถแก้ไขด้วยตนเองได้โดยลำพัง จำเป็นต้องพูดคุยสอบถามเพื่อนบ้านที่มีอาชีพอย่างเดียวกันก่อนจะรอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่อย่างเดียวยังคงไม่ทันกาล ดังนั้นเกษตรกรจะต้อง “ช่วยตนเอง” และ “ช่วยกัน” มากขึ้นจึงจำเป็นต้อง “รวมกลุ่ม” โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันที่เป็นยุคของการแข่งขันทุก ๆ ด้าน ทำให้เกิดการรวมตัวกันของกลุ่มองค์กรต่าง ๆ มากมายเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของตนเอง โดยอาศัยพลังของกลุ่ม ดังนั้นกลุ่มใดมีการรวมตัวกันอย่างเหนียวแน่นจะมีพลังอำนาจในการต่อรองสูงกว่ากลุ่มที่อยู่กันหลวม ๆ ดังปรัชญาของการรวมกลุ่มที่ว่าเสริมสร้างพลังเพื่อการพึ่งพาตนเอง

นอกจากนี้กรมส่งเสริมการเกษตร (2540 ก: 1) ยังอธิบายให้เห็นความสำคัญของการรวมกลุ่มว่า การรวมตัวกันเท่านั้นจึงจะสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ และต้องให้เขาเชื่อว่าการรวมกลุ่มนี้แหละ คือ การแก้ไขปัญหาที่ทุกคนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงและสอดคล้องกับหลักประชาธิปไตย

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2544:263) ได้พยายามสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นในการรวมกลุ่มว่า คนที่อยู่ในปัจจุบันมีปัญหาหรือมีความต้องการที่มีความจำเป็นแต่ยังไม่ได้รับการตอบสนองได้ครบ ซึ่งคนเหล่านี้ก็ได้ใช้ความพยายามที่จะแก้ไขมาแล้วระดับหนึ่ง ประสบผลสำเร็จบ้างและไม่ประสบความสำเร็จบ้าง รูปธรรม คือ สถานการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและดูเหมือนว่าหากเป็นคนจน (ซึ่งจนทุกอย่างทุกด้าน) หรือด้อยโอกาสมากเท่าใดก็ยิ่งจะต้องมารวมพลังกันเพื่อแก้ไขปัญหามากขึ้นเท่านั้น และการร่วมพลังนี้อาจต้องร่วมกับคนอื่น ๆ ที่มีโชญาคดีพี่น้องหรือคนในครอบครัวเดียวกัน (เพราะปกติก็พยายามช่วยกันอยู่แล้วแต่ยังไม่สำเร็จ) เพื่อจะได้เพิ่มโอกาสในการแก้ไขปัญหาเพราะคนอื่น ๆ อาจมีความสามารถที่แตกต่างออกไปหากนำมาใช้ถูกวิธี กาลเทศะ ก็อาจนำไปสู่การแก้ปัญหาได้

จากแนวความคิดเกี่ยวกับความสำคัญของการรวมกลุ่ม สรุปได้ว่า การรวมกลุ่มมีความสำคัญโดยทำให้สมาชิกกลุ่มที่มีปัญหาได้มาร่วมกันหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันทำให้มีอำนาจในการต่อรอง

2.3 ที่มาของกลุ่ม

นที ขลิบทอง (2545: 64) กล่าวว่า โดยทั่วไปนั้นการเกิดกลุ่มจะมีที่มาจาก 2 สาเหตุ คือ

1. การบังคับหรือการกำหนดให้เกิดกลุ่ม หมายถึง การที่บุคคลจำนวนหนึ่งต้องถูกกำหนดหรือบังคับให้อยู่ร่วมกัน ทำกิจกรรมร่วมกัน มีการปฏิสัมพันธ์ต่อกันแม้ว่าแต่ละบุคคลจะมีหรือไม่มีความต้องการเช่นนั้นก็ตาม ลักษณะกลุ่มดังกล่าวจะเกิดอยู่บ่อย ๆ ในการเกิดกลุ่มในองค์กร โดยองค์กรบังคับหรือกำหนดให้มีขึ้น เช่น องค์กรกำหนดสายงานแล้วให้บุคคลจำนวนหนึ่งต้องไปทำงานร่วมกันในสายงานนั้น ๆ หรือองค์กรกำหนดให้หน่วยงานสร้างกลุ่มขึ้นมาเพื่อรองรับนโยบายในการปฏิบัติงาน เป็นต้น สิ่งที่เกิดขึ้นจากที่องค์กรกำหนดดังกล่าวก็คือ กลุ่มอาจประกอบด้วยสมาชิกที่เต็มใจหรือไม่เต็มใจก็ได้

2. เกิดขึ้นโดยธรรมชาติแห่งความต้องการของมนุษย์ หมายถึง การที่มนุษย์มีความต้องการที่จะรวมกันตามธรรมชาติอยู่แล้วก็จะเกิดการรวมกันตามความต้องการหรือความสมัครใจ โดยบุคคลที่มารวมได้มักจะมีหลายสิ่งหลายอย่างคล้ายกัน เช่น มีสภาพพื้นฐาน อาทิ การศึกษาฐานะทางเศรษฐกิจศาสนา ฐานะทางสังคม หน้าที่การงานเป็นไปในลักษณะเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน หรือมีความต้องการบางสิ่งบางอย่างเหมือนกัน ก็จะมารวมกันเพื่อให้สามารถได้รับสิ่งตอบสนองความต้องการมากขึ้น เช่น ชอบกีฬาหรือดนตรีเหมือนกันก็จะเกิดกลุ่มกีฬาหรือดนตรีที่จะเล่นหรือสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือข้อมูลข่าวสารในเรื่องที่ชอบเหมือนกันต่อไป กลุ่มที่เกิดขึ้นในลักษณะนี้มักจะประกอบด้วยสมาชิกกลุ่มที่เต็มใจและตั้งใจเข้าร่วมกลุ่มอย่างแท้จริง

2.4 องค์ประกอบของกลุ่ม

เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2554: 11-22-11-23) กล่าวถึง องค์ประกอบสำคัญของกลุ่มว่าประกอบด้วย

1. คนตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป ซึ่งไม่จำกัดในเรื่องเชื้อชาติ ศาสนา และเพศ มารวมกันมาปรึกษาหารือกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพื่อที่จะแก้ไขหรือขจัดข้อขัดข้องในเรื่องนั้น ๆ หรือปัญหานั้น ๆ ให้หมดไป หรือให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของตนเองที่มีจุดมุ่งหมายเอาไว้

2. ความสนใจร่วมกัน ซึ่งมักจะแสดงออกได้จากวัตถุประสงค์ของกลุ่ม กลุ่มทุกกลุ่มที่ตั้งขึ้นมาจะต้องมีวัตถุประสงค์ซึ่งเป็นเป้าหมายที่สมาชิกทุกคนต้องการจะให้บรรลุ ความสนใจร่วมกันนี้จะเป็แรงดึงดูดให้สมาชิกรวมกลุ่มกัน เพื่อได้รับผลประโยชน์จากความสนใจนั้น ๆ ถ้าหากกลุ่มไม่สามารถดำเนินไปสู่วัตถุประสงค์ได้ กลุ่มก็จะเริ่มสลายตัวแตกแยก

3. การปฏิบัติต่อกัน องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดก็คือ สมาชิกภายในกลุ่มนั้นจะต้องมีความสัมพันธ์กันเป็นพิเศษและมีปฏิริยาโต้ตอบซึ่งกันและกันมากกว่าที่จะมีต่อบุคคลภายนอกกลุ่ม ในกลุ่ม

สมาชิกจะมีความรู้สึกรับรู้ต่อสมาชิกอื่น ๆ ที่ร่วมอยู่ในที่เดียวกัน และให้ความสำคัญต่อสมาชิกนั้น ๆ ตามบทบาทและฐานะ

อย่างไรก็ดี องค์ประกอบสำคัญของกลุ่มในการพัฒนาชุมชนเกษตร ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบย่อย ได้แก่

1. เป้าหมายของกลุ่ม หรือความสนใจร่วมกัน จากการอธิบายความหมายของกลุ่มในการพัฒนาชุมชนดังกล่าว จะเห็นว่าลักษณะการรวมตัวกันของบุคคลในชุมชน มีพื้นฐานมาจากการที่ชุมชนมีปัญหาหรือความต้องการบางอย่างที่คล้ายคลึงกัน เมื่อมารวมกันเป็นกลุ่ม จึงได้มีการกำหนดเป้าหมายและการดำเนินการบางอย่างร่วมกัน

2. สมาชิก ซึ่งมีจำนวนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป จนถึงขนาดเท่าใดก็ได้ แล้วแต่ความจำเป็นในการรวมกลุ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาที่คล้ายคลึงกัน สมาชิกต้องมีคุณสมบัติบางอย่างที่คล้ายคลึงกัน มีความไวเนื้อเชื่อใจกัน เชื่อมั่นหรือมั่นใจในตนเองและกลุ่ม และมีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ที่จะประสานการทำงานกิจกรรมร่วมกันให้เกิดพลังในการพัฒนาตามจุดมุ่งหมายของกลุ่ม

3. ผู้นำกลุ่มเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเหนือสมาชิก ซึ่งเป็นตัวแทนของสมาชิกที่อาจมาจากการเสนอตัวเองหรือการเลือกของสมาชิกให้เข้าไปทำหน้าที่ในการบริหารจัดการกลุ่ม หรือทำหน้าที่บางอย่างแทนสมาชิก เช่น เป็นตัวแทนในการสะท้อนปัญหาและความต้องการของสมาชิกสู่สาธารณะเพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดโครงการพัฒนา

4. กฎระเบียบ การอยู่ร่วมกันของสมาชิกในกลุ่ม ย่อมต้องมีการกำหนดกฎระเบียบเพื่อเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติของสมาชิก อันจะทำให้กลุ่มสามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างราบรื่น บรรลุเป้าหมายตามที่กลุ่มได้กำหนดไว้

5. กิจกรรมกลุ่ม สมาชิกภายในกลุ่มนั้นจะต้องมีกิจกรรมที่ทำร่วมกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกัน ในการทำกิจกรรมร่วมกันสมาชิกจะมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและมีปฏิกิริยาโต้ตอบซึ่งกันและกันมากกว่าที่จะมีต่อบุคคลภายนอกกลุ่ม และยังให้ความสำคัญต่อสมาชิกนั้น ๆ ตามบทบาทและฐานะ

6. เงินทุนกลุ่ม ถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของกลุ่มเช่นกัน เพราะกลุ่มจำเป็นต้องมีเงินทุนไว้ใช้ในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม ซึ่งอาจได้จากการระดมหุ้นจากสมาชิกหรือการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน

ปารีชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2544: 259) กล่าวถึง องค์ประกอบของกลุ่มว่าจะต้องประกอบไปด้วย

1. สมาชิก ซึ่งมีขนาดเท่าใดก็ได้ แล้วแต่ความจำเป็นในการรวมพลังเพื่อแก้ไขปัญหา นั่น ๆ สิ่งสำคัญที่พึงมีในสมาชิก ก็คือ คุณสมบัติบางอย่างที่มีความคล้ายคลึงกันความไวเนื้อเชื้อใจกัน ความเชื่อมั่นหรือความมั่นใจในตนเองและกลุ่มและความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน
2. คณะผู้แทน ที่มีความรู้ ความสามารถบางประการที่เหนือกว่าสมาชิกซึ่งสมาชิกจะต้องไตร่ตรองพิจารณา และเสนอเลือกผู้แทนของตนเข้าไปทำหน้าที่บางอย่างแทนตนเอง ซึ่งตนเองนั้นไม่สามารถกระทำได้
3. คณะจัดการ เป็นคณะที่จะดำเนินการที่จะทำให้ปัญหา ความต้องการของกลุ่มได้รับการดำเนินการแก้ไข ซึ่งในกลุ่มที่มีขนาดเล็ก บุคคลที่จะทำหน้าที่เป็นคณะจัดการ อาจเป็นผู้แทนบางคน หรือบางครั้งอาจเป็นสมาชิกก็ได้ที่จะมาทำหน้าที่นี้

กรมส่งเสริมการเกษตร (2540 ก: 4) กล่าวว่า จากการที่บุคคลต้องติดต่อพบปะหารือ และมีกิจกรรมร่วมกัน ทำให้เกิดสภาพเป็นกลุ่มและมีลักษณะในการดำเนินงานในรูปกลุ่มอันเป็นที่มาของกลุ่มชนและกิจกรรมในสังคมซึ่งแตกต่างกันไปแล้วแต่ละชนิด ประเภทและวัตถุประสงค์ นั้น จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบ 5 ประการ ได้แก่

1. วัตถุประสงค์ของกลุ่ม
2. สมาชิกกลุ่ม
3. ผู้นำด้านต่าง ๆ ในกลุ่ม
4. กุญแจเบียบหรือข้อตกลงร่วม
5. กิจกรรมของกลุ่ม

หากพิจารณาจากองค์ประกอบ 5 ประการข้างต้น ความแข็งแรงของโครงสร้างกลุ่มหรือประสิทธิภาพในการดำเนินงานของกลุ่มที่สามารถมองเห็นเป็นรูปธรรมชัดเจน กลุ่มที่ดีต้องมียุทธศาสตร์ประกอบ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์และเป้าหมายของกลุ่มชัดเจน สามารถวัดผลได้และสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างสมเหตุสมผล
2. สมาชิกกลุ่มที่มีทัศนคติที่ดีต่อกัน เข้าใจ และเห็นประโยชน์ของเป้าหมายและวัตถุประสงค์กลุ่มร่วมกัน มีความมุ่งมั่นที่จะดำเนินให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันและมีความสามารถพร้อมที่จะดำเนินการเพื่อบรรลุตามเป้าหมายนั้น ๆ
3. กลุ่มมีผู้นำตามลักษณะกิจกรรม ผู้นำกลุ่มเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีความถนัดในกิจกรรมนั้น ๆ และได้รับการยอมรับนับถือจากสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่มอย่างแท้จริง

ผู้นำกลุ่มที่มาจากการแต่งตั้งหรือได้รับเลือกตั้งจากส่วนน้อยของกลุ่ม โดยมีความรู้ความสามารถไม่เพียงพอ จะไม่ได้รับการยอมรับจากส่วนใหญ่ และมักจะเป็นสาเหตุในการดำเนินงานประสบความสำเร็จล้มเหลวในที่สุด

4. กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ภายในกลุ่มต้องเป็นข้อตกลงร่วมของสมาชิกทุกคนสมาชิกต้องรู้บทบาท หน้าที่ ตามที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่มและจะต้องปฏิบัติ โดยอิงกฎระเบียบอันจะเป็นข้อตกลงร่วมกันดังกล่าว

5. การตัดสินใจดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มจะต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคน ในกระบวนการตัดสินใจของกลุ่มนั้นสมาชิกจะต้องเข้าใจว่าความขัดแย้งหรือข้อโต้แย้งใด ๆ ก็ตามที่มีขึ้นจะเป็นหนทางไปสู่ข้อตกลงหรือแผนการที่ดีกว่า มิใช่นำไปสู่ความแตกแยกนอกจากนั้นสมาชิกจะต้องตระหนักถึงความสำคัญของการแบ่งแยกหน้าที่เพื่อให้แต่ละคนได้ดำเนินการตามที่ตนเองถนัด การกระจายผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมร่วมกันต้องเป็นไปอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม กลุ่มเองก็ต้องดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องโดยที่กิจกรรมแต่ละอย่างสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์ที่เป็นจริงในแต่ละช่วงเวลา

กรมส่งเสริมการเกษตร (2541: 3) กล่าวถึง องค์ประกอบที่สำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพของกลุ่มต้องพิจารณาองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้ คือ

1. ผู้นำกลุ่ม หมายถึง บุคคลที่มีบทบาทชัดเจนในกลุ่มที่จะทำหน้าที่เป็นวิทยากรที่เลี้ยงนักพัฒนาและผู้ประสานเพื่อตอบสนองความต้องการของสมาชิกให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดผู้นำจะต้องสามารถแสดงบทบาทได้อย่างเหมาะสมกับขั้นตอนการพัฒนาของกลุ่มและสถานการณ์ของกลุ่มในขณะนั้นจนเป็นที่ยอมรับของสมาชิกส่วนมาก

2. สมาชิกกลุ่ม หมายถึง บุคคลที่มีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในกิจกรรมกลุ่ม และพฤติกรรมให้สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ช่องทางการสื่อสารของกลุ่มสมาชิกจะต้องมีพฤติกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ของบุคคลในกลุ่มและงานหรือกิจกรรมของกลุ่ม แสดงความพึงพอใจ ความสามารถและอุทิศตนเองให้กับเป้าหมายของกลุ่ม

3. จุดมุ่งหมายของกลุ่ม คือ สิ่งที่สมาชิกส่วนใหญ่เข้าใจตรงกันว่าเป็นความสำเร็จที่คนในกลุ่มต้องการให้เกิดขึ้นภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้จุดมุ่งหมายของกลุ่มที่ดี คือ จุดมุ่งหมายที่สมาชิกของกลุ่มพึงพอใจเชื่อมั่นว่ากลุ่มจะทำได้สำเร็จ สอดคล้องกับแรงจูงใจของคนในการเข้าเป็นสมาชิก

4. กฎเกณฑ์ คือ แนวทางหรือเครื่องมือที่ใช้สร้างความสัมพันธ์และปฏิบัติตนระหว่างบุคคลในกลุ่มที่สมาชิกเข้าใจตรงกันและถือปฏิบัติเป็นระเบียบข้อบังคับเหมือนกัน

กฎเกณฑ์ที่ดี คือ ระเบียบข้อบังคับที่สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดขึ้น ขอมรับและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

5. กิจกรรมและแผนงาน คือ สิ่งที่สมาชิกกำหนดขึ้นในรูปของงานที่กลุ่มจะต้องทำ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่ม และมีการกำหนดวิธีการปฏิบัติไว้เป็นขั้นตอนที่กลุ่มสามารถทำได้สำเร็จได้ผลตามเป้าหมายและก่อให้เกิดความพึงพอใจในสมาชิกกลุ่ม

6. การสื่อสาร คือ การติดต่อแลกเปลี่ยนข่าวสารกันระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มในทุกรูปแบบจนเกิดความเข้าใจกันในหมู่สมาชิกการสื่อสารที่ดี คือ การสื่อสารแบบสองทางระหว่างบุคคลในกลุ่มที่ทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกันในช่องทาง และรูปแบบของการสื่อสารทำให้การรับและถ่ายทอดข่าวสารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

7. ผลประโยชน์ คือ สิ่งที่สมาชิกกลุ่มได้รับในรูปแบบต่าง ๆ กัน และก่อให้เกิดความพึงพอใจจากสิ่งที่ได้รับนั้นทางตรงและทางอ้อม โดยจะต้องมีการจัดสรรผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม

พิเชษฐ มานูญวงศ์ (2542: 12) ได้กล่าวว่า ในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดตั้งกลุ่มอาชีพจะต้องมีองค์ประกอบ ดังนี้

1. สมาชิกกลุ่มมีความสำคัญต่อการจัดตั้งกลุ่ม คือ คุณสมบัติของสมาชิกที่ดีจะต้องประกอบด้วย 5 ส. ดังนี้

1.1 สมัครงด้วยใจจริง การเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มต้องสมัครด้วยเหตุผลของตนเองมีความเข้าใจในวัตถุประสงค์และนโยบายของกลุ่มอย่างชัดเจน การสมัครโดยไม่เป็นการบังคับ

1.2 สัจจะ สมาชิกกลุ่มต้องมีข้อตกลงที่จะต้องปฏิบัติต่อกันเมื่อได้ตกลงกับกลุ่มไว้无论如何จะต้องปฏิบัติตามข้อตกลงนั้นโดยเคร่งครัด

1.3 สุจริต กลุ่มจะมั่นคงดำรงอยู่ได้ก็ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต หากสมาชิกหวังจะกอบโกยเอาประโยชน์จากกลุ่มแต่เพียงอย่างเดียวกลุ่มจะต้องตั้งอยู่ไม่ได้

1.4 เสียสละ การเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มทุกคนจะต้องหวังผลประโยชน์จากกลุ่มแต่เพื่อให้สมาชิกกลุ่มทุกคนสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างเท่าเทียมกัน ผู้มีความเดือดร้อนน้อยกว่าจะต้องเสียสละให้สมาชิกที่เดือดร้อนมากกว่าหรือสมาชิกทุกคนจะต้องเสียสละเพื่อกลุ่มทั้งในด้านความคิดเวลาแรงงานและแม้แต่รายได้บางส่วนอื่น ๆ เป็นต้น ทั้งนี้ก็เพื่อให้กลุ่มนั้นสามารถดำเนินงานต่อไปได้

1.5 สามัคคี การที่กลุ่มจะดำรงอยู่ได้มั่นคงสมาชิกทุกคนจะต้องมีความพร้อมเพรียงทั้งในด้านการปฏิบัติต่อกันและความเข้าใจในวัตถุประสงค์นโยบายของกลุ่มไปในทิศทางเดียวกันไม่มีความขัดแย้ง

2. ผู้นำหรือคณะกรรมการบริหารกลุ่ม จัดเป็นมันสมองของกลุ่มจะมีความเคลื่อนไหวไปในทิศทางที่เสื่อมหรือเจริญก้าวหน้าอยู่ที่ตัวผู้นำหรือคณะกรรมการบริหารกลุ่มที่ประกอบด้วยคุณสมบัติ 5 ร. เพิ่มเติม คือ

2.1 มีความคิดริเริ่ม การดำเนินกิจกรรมใดหากผู้นำไม่มีการคิดค้นคิดริเริ่มสร้างสรรค์หาแนวทางให้มีสิ่งใหม่ ๆ เกิดขึ้นกิจการนั้นจะอยู่กับที่ไม่ทันต่อเหตุการณ์และผลสุดท้ายก็จะต้องล่าหลังกิจการอื่น

2.2 มีความรอบรู้ ผู้นำนอกจากจะมีความรอบรู้ในงานหน้าที่ที่ตนเองรับผิดชอบและนโยบายกิจการที่ตนเองมีส่วนบริหารงานอยู่แล้วต้องมีความรู้ในกิจการของกลุ่มอื่นหรือสถานการณ์ทั่วไปด้วยเพื่อประกอบในการพิจารณาขยายกิจการให้ก้าวหน้าต่อไป

2.3 มีความรับผิดชอบ ผู้นำที่ดีจะต้องมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่

2.4 มีศักดิ์ศรี รักเกียรติ ผู้นำที่ดีจะต้องมีความรักชื่อเสียงสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นในสมาชิกกลุ่มและกลุ่มข้างเคียง

2.5 ให้ความร่วมมือไม่ขัดขวาง ผู้นำนอกจากจะรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเองแล้วจะต้องให้ความร่วมมือหรือประสานงานกับหน่วยงานข้างเคียงด้วยเพื่อให้การทำงานให้สอดคล้องต่อเนื่องไปสู่จุดหมายปลายทางที่กำหนดไว้

3. ระเบียบข้อบังคับหรือกติกา เป็นเรื่องกำหนดแนวทางการดำเนินงานกำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการและสมาชิกไว้พร้อมหากการดำเนินการของกลุ่มใดไม่มีระเบียบข้อบังคับจะทำให้การทำงานของกลุมนั้นไม่มีจุดหมายปลายทางดังนั้นระเบียบข้อบังคับที่ดีจะต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์สำคัญ ดังนี้

3.1 ระเบียบข้อบังคับต้องมาจากมติของสมาชิกหรือให้สมาชิกยอมรับ

3.2 ระเบียบข้อบังคับต้องละเอียดรอบคอบ

3.3 ระเบียบข้อบังคับต้องยืดหยุ่นเปลี่ยนแปลงแก้ไขให้ทันเหตุการณ์ได้

3.4 ระเบียบข้อบังคับต้องให้สมาชิกปฏิบัติตามได้

4. ต้องมีกิจกรรม การจัดตั้งกลุ่มถ้ามีกิจกรรมกลุ่มจัดตั้งก็ไม่มีประโยชน์ กลุ่มที่จัดตั้งขึ้นถ้าจะให้รับประโยชน์อย่างแท้จริงจะต้องดำเนินการ ดังนี้

4.1 กิจกรรมนั้นสมาชิกต้องมีส่วนร่วมในการวางแผน

4.2 กิจกรรมนั้นต้องมีวัตถุประสงค์ที่แน่นอน

4.3 กิจกรรมนั้นต้องให้สมาชิกมีบทบาทหน้าที่ร่วม

4.4 กิจกรรมนั้นต้องทำประโยชน์ให้เกิดแก่สมาชิก กิจกรรมนั้นต้องสามารถติดตามประเมินผล ตรวจสอบแก้ไขได้ทุกขั้นตอนหรือสามารถขยายผลได้

4.5 มีผลประโยชน์ร่วมกัน กลุ่มที่จัดตั้งขึ้นต้องให้ผลประโยชน์แก่สมาชิกโดยผลประโยชน์เป็นสินน้ำใจในรูปของความสนใจความหวังโยความร่วมมือความช่วยเหลือตลอดจนถ้ามีผลประโยชน์ก็ปันกันและผลประโยชน์ที่เป็นเงินตราเพื่อช่วยเหลือแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนเฉพาะหน้าช่วยเหลือสมาชิกเมื่อต้องการเงินลงทุน

จากแนวความคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของกลุ่ม สรุปได้ว่า กลุ่มประกอบด้วย ผู้นำ กลุ่ม สมาชิกกลุ่ม จุดมุ่งหมายกลุ่ม กฎระเบียบกลุ่ม กิจกรรมและแผนงาน การสื่อสาร และผลประโยชน์ของกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับนิยามศัพท์การบริหารจัดการ หมายถึง การบริหารจัดการด้านการดำเนินการ ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านการเงิน และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ

3. การผลิตและการควบคุมคุณภาพการผลิตผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ

เกศินี จันทโรสมณ (2555: 5-11) กล่าวถึง ข้าวกล้องงอก (Germinated brown rice) เป็นการนำข้าวเปลือกหรือข้าวกล้องมาแช่น้ำให้อิ่มตัว นำไปผ่านกระบวนการทำให้ส่วนที่เป็นจมูกข้าวเกิดการงอกออกมาเป็นตุ่มเล็ก ๆ จากนั้นหยุดปฏิบัติการงอกก่อนที่ตุ่มงอกนั้นจะยาวออกมาเป็นรากโดยการลวกหรือึ่งผ่านความร้อนอย่างรวดเร็ว ถ้าเป็นข้าวกล้องที่นำมาผ่านการทำให้งอกก็นำไปแปรรูปต่อหรือทำให้แห้งเก็บไว้รับประทานต่อไป กรณีที่เป็นข้าวเปลือกนำมาทำให้งอกหลังจากหยุดปฏิบัติการงอกแล้ว จะต้องนำไปทำให้แห้งพักตัวให้ความชื้นของเมล็ดข้าวเข้าสู่สมดุลอย่างน้อย 7 วัน จึงสีข้าวกล้องงอกออกมาไว้แปรรูปต่อไป ประชากรทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือนิยมเรียกข้าวเปลือกงอกลักษณะแบบนี้ว่า ข้าวฮางอก ในขณะที่ผู้ช่วยศาสตราจารย์ยุพกนิษฐ์ พ่วงวีระกุล อาจารย์จากมหาวิทยาลัยรังสิต ซึ่งเป็นอีกผู้หนึ่งที่ได้ศึกษาและวิจัยเรื่องนี้ จะเรียกข้าวเปลือกงอกลักษณะนี้ว่าข้าวกล้อง (ยุพกนิษฐ์ พ่วงวีระกุลและวาสนา กล้าหาญ, 2554) การที่ข้าวเกิดตุ่มงอกนั้นทำให้เรียกข้าวลักษณะนี้ว่า GABA-rice เนื่องจากในตุ่มงอกทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่มีการสร้างสารสำคัญหลายชนิดโดยเฉพาะสาร Gamma-aminobutyric acid(GABA) ซึ่งเป็นสารที่มีบทบาทสำคัญต่อร่างกายหลายอย่างและจะกล่าวถึงต่อไป นอกจากนี้ในข้าวกล้องงอกยังมีสารอาหารสำคัญที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพอีกหลายอย่าง Latifah และคณะ (2010)รายงานว่าระหว่างกระบวนการงอกของข้าวกล้องงอกนั้น ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของปริมาณสารอาหารในข้าวกล้องงอกโดยมีการเพิ่มขึ้นของสารกาบา โยอาหาร อินอซิทอล กรดเพอริริก กรดไฟติก โทโคไตรอินอล แมกนีเซียม โปแตสเซียม สังกะสีและแกมมา-ออโรซานอล เมื่อเปรียบเทียบกับ

สารอาหารบางชนิดระหว่างข้าวกล้องงอกกับข้าวกล้องพบว่าในข้าวกล้องงอกมีปริมาณกรดเพอรูริกมากขึ้นร้อยละ 126 ปริมาณใยอาหารเพิ่มขึ้นร้อยละ 145 ปริมาณใยอาหารที่ละลายน้ำได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 120 ปริมาณใยอาหารที่ไม่ละลายน้ำเพิ่มขึ้นร้อยละ 150

จากคู่มือการผลิตข้าวกล้องงอกหอมมะลิจากข้าวเปลือกกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 (เกศินี จันทร โสภณ, 2554) ได้รวบรวมการรายงานเกี่ยวกับคุณประโยชน์ของสารอาหารที่สำคัญในข้าวกล้องงอกและการผลิตข้าวกล้องงอกไว้ ดังนี้

3.1 คุณประโยชน์ของสารอาหารที่สำคัญในข้าวกล้องงอก

3.1.1 มีสารต้านอนุมูลอิสระกลุ่มฟีนอลิก (phenolic compounds) ที่ต้านทานจุลินทรีย์ก่อโรคบางชนิดได้ การต้านอนุมูลอิสระของสารกลุ่มนี้ในร่างกายสามารถช่วยชะลอความแก่ได้

3.1.2 สารแกมมา-ออริซานอล (Gamma-oryzanol) เป็นสารกลุ่มที่ช่วยควบคุมและลดอาการผิดปกติของวัยทอง ปรับฮอร์โมนเพศชายวัยทอง ปรับฮอร์โมนหญิงวัยหมดประจำเดือน ส่งเสริมการดูดซึมแคลเซียม มีคุณสมบัติต้านอนุมูลอิสระ ชะลอการเสื่อมสภาพของเซลล์ ลดคอเลสเตอรอลในเส้นเลือด กระตุ้นการสร้างอินซูลินในตับ

3.1.3 สารกาบา (GABA) เป็นสารสื่อประสาทหรือ neurotransmitter รักษาโรคเกี่ยวกับระบบประสาท เช่น โรควิตกกังวล โดยจะลดความเครียดวิตกกังวล ทำให้จิตใจสงบ ลดอาการนอนไม่หลับ ลดความดันโลหิต ยับยั้งและป้องกันโรคต่าง ๆ ได้ เช่น โรคลมชัก โรคมะเร็ง โรคเบาหวาน ควบคุมน้ำหนักตัว บำรุงเซลล์ประสาท ทำให้สมองเกิดการผ่อนคลาย ป้องกันการทำลายสมอง (โรคสูญเสียความทรงจำหรืออัลไซเมอร์)

3.1.4 ใยอาหาร (food fiber) ควบคุมระดับน้ำตาลในเลือด ป้องกันมะเร็งลำไส้และลดอาการท้องผูก

3.1.5 วิตามินอี (vitamin E) ลดการเหี่ยวย่นของผิว

3.2 กระบวนการผลิตและควบคุมคุณภาพข้าวกล้องงอก

ในการผลิตข้าวกล้องงอกนั้นมีกรรมวิธีการผลิตหลักอยู่ 2 แบบ คือ แบบผลิตข้าวกล้องงอกจากข้าวเปลือกและแบบผลิตข้าวกล้องงอกจากข้าวกล้องที่สีไม่เกิน 2 สัปดาห์ ในที่นี้เลือกการผลิตข้าวกล้องงอกจากข้าวเปลือก เนื่องจากเป็นกรรมวิธีที่ทำให้ได้สารสำคัญที่มีคุณค่าทางอาหาร เช่น สารกาบาสูง เพราะข้าวเปลือกเกือบทุกเมล็ดสามารถงอกเป็นตุ่มที่สร้างสารนี้ได้ ในขณะที่หากเป็นข้าวกล้องที่ผ่านกระบวนการสีแล้ว ข้าวส่วนหนึ่งจะมีการหักหรือเกิดความเสียหายจากการสี ทำให้โอกาสที่จะสร้างตุ่มงอกที่มีสาระสำคัญต่ำลงกว่าในข้าวเปลือก นอกจากนี้การที่เมล็ดข้าวงอกยังคงอยู่ในเปลือกข้าว จะเป็นการป้องกันการสูญเสียสารอาหาร โดยเฉพาะกลุ่ม

วิตามินอีกหลายชนิด แต่หากข้าวสีออกจากเปลือกแล้วสารอาหารบางส่วนจะสูญเสียไปกับน้ำที่นำมาล้าง แช่ และเพาะงอกได้

3.2.1 ข้อกำหนดกระบวนการผลิตข้าวกล้องงอกหอมมะลิจากข้าวเปลือก

ขั้นตอนการผลิตข้าวกล้องงอกหอมมะลิ ให้มีสารสำคัญสูงและมีรสชาติดีโดยเฉพาะข้าวเปลือกหอมมะลิให้งอกเป็นตุ่มขนาดไม่เกิน 1 มิลลิเมตร รอบแห้ง และสีข้าวกล้อง มีดังนี้

1) การเตรียมข้าวเปลือก

ซังข้าวเปลือกหอมมะลิที่จะนำเข้าผลิต ทำความสะอาดข้าวแบบแห้ง คือ ร่อนหรือผัดเพื่อแยกสิ่งปนเปื้อน เช่น เมล็ดพืช กิ่งไม้ ฟาง ใบไม้ เชือก เมล็ดโคลิ จากนั้นจึงทำความสะอาดแบบเปียก คือ ล้างด้วยน้ำในถังน้ำสะอาดครั้งที่ 1 ส่วนที่เป็นหิน กรวดทราย หรือสิ่งที่มีน้ำหนักกว่าจะแยกจมลงไปที่ก้นถัง ถ่ายข้าวไปล้างด้วยน้ำสะอาดครั้งที่ 2 กัดข้าวให้จมอยู่ใต้น้ำสักระยะหนึ่งจะพบว่าส่วนที่เป็นเมล็ดโคลิ เมล็ดพืชอื่น ๆ ที่เบากว่าจะลอยขึ้นให้ช้อนแยกสิ่งเหล่านี้ออกไป

2) การแช่ข้าวเปลือก

นำข้าวเปลือกที่ล้างสะอาดแล้วแช่ในน้ำสะอาด โดยให้ข้าวเริ่มต้นมีปริมาณข้าวไม่เกิน 1 ใน 3 ของถังหรือภาชนะที่นำมาแช่ใต้น้ำสะอาดให้ท่วมข้าวขึ้นมาประมาณ 1-2 ฝ่ามือ หรือไม่เกิน 2 ใน 3 ของถังหรือภาชนะที่นำมาแช่ จับเวลาในการแช่นาน 6 ชั่วโมง จึงเปลี่ยนน้ำแช่ โดยจะพบว่าข้าวมีการดูดน้ำไปเกือบไว้ให้แช่โดยใต้น้ำสะอาดให้ท่วมข้าวขึ้นมาประมาณ 1-2 ฝ่ามือเช่นเดิม จับเวลาในการแช่นาน 6 ชั่วโมง เมล็ดข้าวเปลือกจึงจะดูดน้ำเข้าไปได้จนอึดตัวทั่วถึงกันดี จากนั้นจึงถ่ายน้ำออกและล้างข้าวเปลือกอีกครั้งเพื่อลดกลิ่นเหม็นเปรี้ยวหรือกลิ่นบูดเน่าที่อาจเกิดขึ้นได้จากจุลินทรีย์ที่เจริญขึ้น และสะเด็ดน้ำประมาณ 20-30 นาที

3) การเพาะงอกข้าวเปลือก

นำข้าวเปลือกที่สะเด็ดน้ำดีแล้วบรรจุในภาชนะเพาะงอก อาจเป็นกระสอบข้าวที่ทำจากป่านหรือกระสอบผ้าด้ายดิบ แล้วนำไปวางในภาชนะถึงที่มีฝาปิดเพื่อบังแสงและควบคุมอุณหภูมิภายใน นอกจากนี้ต้องมีระบายน้ำส่วนเกินทิ้งได้เพื่อไม่ให้ข้าวเปลือกถูกเพาะเป็นตุ่มงอกออกมาภายในเวลา 20-36 ชั่วโมง โดยระหว่างนี้อาจมีการพ่นฝอยด้วยน้ำสะอาดใส่ในภาชนะเป็นระยะ (3-6 ชั่วโมงต่อครั้ง) เพื่อรักษาระดับความชื้นและควบคุมอุณหภูมิในภาชนะเพาะงอก ในระยะแรกที่ยังไม่คุ้นกับการผลิตและยังไม่มีประสบการณ์ในการเพาะข้าวงอกอาจต้องใช้เวลาในการสังเกตตุ่มงอกของข้าวเปลือกอย่างไรก็ดีจึงคิดว่าจะมีประสบการณ์ในการเพาะประมาณเวลาในการงอกได้แม่นยำก็จะจัดเวลาในการติดตามการงอกได้อย่างลงตัวและไม่เหนียวมากซึ่ง

สุดท้ายของระยะนี้จะให้ข้าวเปลือกหอมมะลิที่มีตุ่มงอกขนาดโดยประมาณ 1 มิลลิเมตร ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ให้ล้างข้าวเปลือกงอกอีก 2 ครั้งเพื่อลดกลิ่นหมัก ลดยางเมือก และกลิ่นไม่พึงประสงค์ที่อาจเกิดขึ้นได้และสะเด็ดน้ำประมาณ 20-30 นาที

4) หยุดปฏิบัติกรรการรอก

นำข้าวเปลือกหอมมะลิที่เพาะงอกแล้วไปหยุดปฏิบัติกรรการรอกโดยนำไปนึ่งในซึ้งที่นึ่งอัดไอน้ำเดือดนาน 7 นาที วิธีการนึ่งโดยใช้หวดหรือใช้ล้งถึงหรือซึ้งนึ่งข้าว กรณีที่เป็นหวดข้าว ให้นำข้าวเปลือกหอมมะลิเพาะงอกใส่หวดข้าวเกือบเต็มและใช้มือคว้านตรงกลางหวดข้าวให้เป็นหลุมเพื่อให้ข้าวเปลือกเป็นชั้นหนาน้อยลง ตั้งหม้อนึ่งเพื่อนึ่งน้ำเปล่าให้เกิดการอัดไอน้ำเดือดก่อนสักครู่ (มีฝาปิดอัดไอน้ำ) จากนั้นจึงนำหวดข้าวที่ใส่ข้าวเปลือกเตรียมไว้แล้วไปนึ่งโดยปิดฝาอัดไอน้ำเดือดนาน 4 นาที กลับข้าว ปิดฝา และนึ่งอัดไอน้ำต่ออีก 3 นาที จึงนำข้าวเปลือกหอมมะลิเพาะงอกที่ผ่านการนึ่งอัดไอน้ำแล้วไปผึ่งให้ไอน้ำระเหยออกมากที่สุดก่อนนำไปอบหรือตากแห้งด้วยแสงแดด

กรณีที่ใช้ล้งถึงหรือซึ้งนึ่งข้าวให้นำข้าวเปลือกหอมมะลิเพาะงอกใส่ในชั้นล้งถึงหรือซึ้งที่รองด้วยผ้าขาวบางให้ข้าวเกือบเต็ม และใช้มือคว้านตรงกลางล้งถึงหรือซึ้งให้เป็นหลุมเพื่อให้ข้าวเปลือกเป็นชั้นหนาน้อยลง ตั้งหม้อนึ่งเพื่อนึ่งน้ำเปล่าให้เกิดการอัดไอน้ำเดือดก่อนสักครู่ (มีฝาปิดอัดไอน้ำ) จากนั้นจึงนำล้งถึงหรือซึ้งที่ใส่ข้าวเปลือกเตรียมไว้แล้วไปนึ่งโดยปิดฝาอัดไอน้ำเดือดนาน 4 นาที กลับข้าว ปิดฝา และนึ่งอัดไอน้ำต่ออีก 3 นาที จึงนำข้าวเปลือกหอมมะลิเพาะงอกที่ผ่านการนึ่งอัดไอน้ำแล้วไปผึ่งให้ไอน้ำระเหยออกมากที่สุดก่อนนำไปอบหรือตากแห้งด้วยแสงแดด

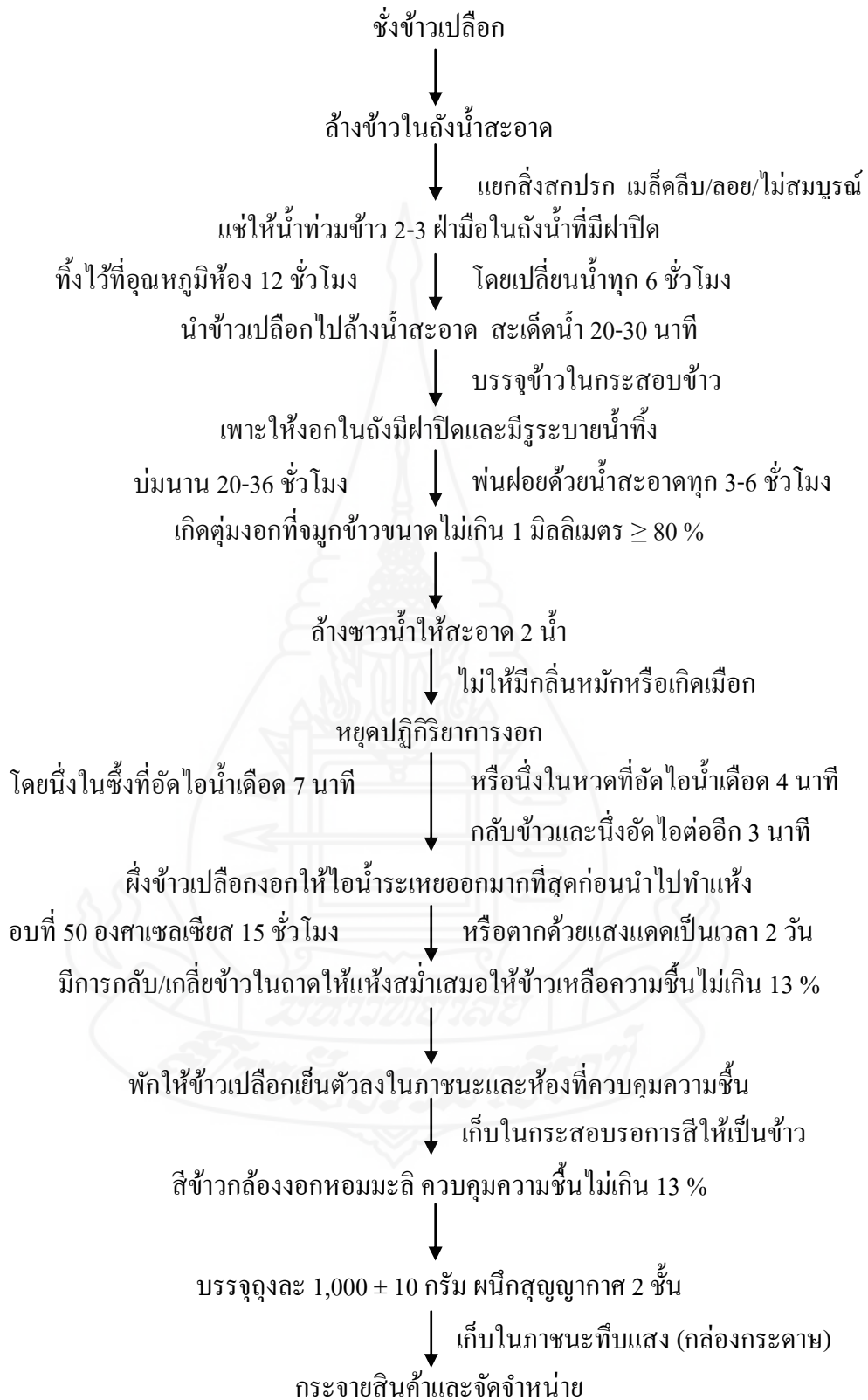
5) การทำแห้งและพักข้าว

นำข้าวเปลือกหอมมะลิเพาะงอกที่ผ่านการนึ่งอัดไอน้ำแล้วไปใส่ภาชนะสำหรับทำแห้ง ซึ่งอาจทำแห้งด้วยตู้อบลมร้อนที่ 50 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 15 ชั่วโมง หรือตากแห้งด้วยแสงแดดให้แห้งเป็นเวลา 2 วัน ระหว่างการทำแห้งมีการกลับหรือเกลี่ยข้าวในภาชนะทำแห้งให้แห้งสม่ำเสมอ สุดท้ายให้ข้าวเหลือความชื้นไม่เกินร้อยละ 13 ข้าวไม่ควรแห้งหรือชื้นเกินไปซึ่งจะทำให้เกิดข้าวหักสูง และความชื้นที่สูงเกินไปยังทำให้เกิดการเจริญของจุลินทรีย์ ซึ่งนอกจากทำให้มีการผลิตสารพิษโดยเฉพาะอะฟลาทอกซินแล้ว ยังทำให้มีกลิ่นที่ไม่พึงประสงค์อีกด้วย ข้าวเปลือกหอมมะลิเพาะงอกที่ผ่านการทำแห้งใหม่นั้นยังไม่ควรรีบสีข้าว ควรมีการพักข้าวในภาชนะเก็บที่เก็บไว้ในสถานที่ควบคุมความชื้น เพื่อให้ปริมาณความชื้นที่เหลืออยู่ในข้าวเกิดการแลกเปลี่ยนถ่ายเทให้แกกันและกันจนเข้าสู่สภาวะที่สมดุลพอดีกัน โดยใช้เวลาช่วงนี้ประมาณ 7 วันเป็นอย่างน้อย

6) การสีข้าว

ข้าวเปลือกหอมมะลิเพาะงอกที่ผ่านการทำแห้งและพักตัวจนปริมาณความชื้นเข้าสู่สภาวะที่สมดุลพอดีกันแล้วจึงสามารถนำไปสีได้ โดยใช้เครื่องสีข้าวกล้องงอก โดยเฉพาะจึงจะทำให้ได้ข้าวเต็มเมล็ดที่มีจมูกข้าวงอกโตจากการเกิดตุ่มงอกที่สมบูรณ์ ควบคุมความชื้นของเมล็ดข้าวกล้องงอกหอมมะลิที่สีออกมาแล้วไม่ให้เกิน 13 % โดยการควบคุมความชื้นของห้องที่ใช้สีข้าวและห้องบรรจุ กรณีที่มีเมล็ดหัก เมล็ดเสีย เมล็ดพืชอื่นปนให้ทำการคัดแยกออกโดยคำนึงถึงสุขลักษณะที่ดีของการผลิตอาหาร เพื่อไม่ให้เกิดการปนเปื้อนจากจุลินทรีย์ที่อาจมาจากภาชนะที่ใช้หรือตัวผู้คัด

ภาพที่ 2.1 ขั้นตอนการผลิตข้าวกล้องงอกหอมมะลิแบบข้าวเปลือกงอก

7) การบรรจุหีบห่อและกระจายสินค้า

การบรรจุหีบห่อ วัสดุใช้หีบห่อสะอาด ป้องกันการปนเปื้อนจากภายนอก ได้ ทนทานต่อการขนส่ง บรรจุภัณฑ์เรียบร้อยไม่มีตำหนิ ปิดผนึกแข็งแรงในสภาพสุญญากาศทำ โดยบรรจุข้าวกล้องงอกหอมมะลิในถุงพลาสติกโพลีเอทิลีน (ถุงเย็น) ชนิดหนาพิเศษถุงละ 1,000 ± 10 กรัม จากนั้นขึ้นรูปตามข้อกำหนดของกลุ่มจังหวัดที่กำหนดให้ขึ้นรูปตามบล็อกสี่เหลี่ยม ก่อนทำการ ผนึกด้วยเครื่องผนึกสุญญากาศ เก็บในภาชนะหีบแสด

4. แนวคิดการตลาด

จิตริทัศน์ มีมาก ฉัตรยาพร เสมอใจ และคมกฤษ ปิติฤกษ์ (2552: 240-323) กล่าวว่า ส่วน ประสมทางการตลาด (Marketing Mix) หรือ 4 P's หมายถึง ตัวแปรทางการตลาดที่ควบคุมได้ ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ (product) ราคา (price) การจัดจำหน่าย (place) และการส่งเสริมการตลาด (promotion) ซึ่งเรียกว่าเป็น “เครื่องมือทางการตลาด (Marketing Tools)” ที่ผู้บริหารและนักการ ตลาดนำมาใช้ในการวางแผนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการตลาดของธุรกิจ ได้แก่ การสร้าง การ รู้จักตัวผลิตภัณฑ์ การกระตุ้นให้เกิดความต้องการ และการสร้างยอดขาย ส่วนประสมทางการตลาด แต่ละด้านมีความหมายและรายละเอียด ดังนี้

1. **ผลิตภัณฑ์ (product)** หมายถึง ความต้องการของผู้บริโภคหรือลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ ธุรกิจจำเป็นต้องผลิตและนำเสนอสินค้าหรือบริการที่สามารถ ตอบสนองต่อความต้องการของตลาด คุณภาพของผลิตภัณฑ์ควรเหมาะสมกับความต้องการของ ผู้บริโภค ที่เน้นคำว่าเหมาะสมเนื่องจากถ้าผลิตภัณฑ์นั้นมีคุณสมบัติหรือคุณภาพที่ดีเกินไป เกิน ความจำเป็นสำหรับลูกค้าก็จะทำให้ต้นทุนสูง ในทางตรงกันข้ามหากคุณสมบัติหรือคุณภาพด้อย กว่ามาตรฐานที่ลูกค้าคาดหวังถึงแม้จะมีราคาถูกก็อาจก่อให้เกิดความไม่พึงพอใจได้และถ้ามี ทางเลือกอื่น ลูกค้าก็มักจะเลือกในสิ่งที่ต้องการและที่เหมาะสมกับศักยภาพของตนเอง ผลิตภัณฑ์จะ ประกอบด้วย ประเภทผลิตภัณฑ์ ตรายผลิตภัณฑ์ การบรรจุภัณฑ์ ป้ายฉลาก

2. **ราคา (Price)** หมายถึง มูลค่าที่กำหนดขึ้นมาให้กับผลิตภัณฑ์ ราคาคือปัจจัยสำคัญ ประการหนึ่งในการตัดสินใจซื้อของลูกค้า ซึ่งอาจดึงดูดลูกค้าให้ตัดสินใจซื้อได้ทันที หรือชะลอการ ซื้อของลูกค้าก็ได้เช่นกัน ประกอบด้วย การตั้งราคา การให้เครดิต ส่วนลด และส่วนยอมให้

3. **การจัดจำหน่าย (Place)** หมายถึง วิธีการที่จะทำให้ผลิตภัณฑ์ไปถึงมือลูกค้าได้มากที่สุด ซึ่งสิ่งที่สำคัญที่สุดที่ต้องคำนึงถึงในการบริหารการจัดจำหน่ายคือ ความสะดวกสบายของ ลูกค้า ธุรกิจต้องพิจารณาว่าจะบริหารการจัดจำหน่ายอย่างไรให้ลูกค้าสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย ซึ่ง

หน้าที่ในการบริหารการจัดจำหน่ายมีอยู่ 2 หน้าที่ คือ หน้าที่ในการบริหารช่องทางการจัดจำหน่าย และหน้าที่ในการกระจายตัวผลิตภัณฑ์ ช่องทางในการจัดจำหน่ายแบ่งออกเป็น ช่องทางตรง คือ ธุรกิจผู้ผลิตทำการจัดจำหน่าย ผลิตภัณฑ์โดยตรงถึงกลุ่มผู้ใช้ผลิตภัณฑ์คนสุดท้าย และช่องทางอ้อม คือ ธุรกิจนำคนกลางเข้ามาช่วยในการจัดจำหน่ายและกระจายตัวผลิตภัณฑ์ซึ่งแบ่งออกเป็นหลายประเภท ได้แก่ นายหน้า/ตัวแทนจำหน่าย เป็นตัวแทนของผู้ผลิตหรือผู้ซื้อในการติดต่อและเจรจาต่อรองในการซื้อขาย ข้อดี การมีตัวแทนจำหน่ายน้อยรายควบคุมดูแลได้ง่ายกว่า ข้อเสียกระจายสินค้าได้น้อยกว่า ผู้ค้าส่งจะทำหน้าที่ซื้อสินค้าจากผู้ผลิตหลายรายและขายต่อให้แก่ร้านค้าปลีกข้อดี มีกระจายอยู่ทั่วไป ช่วยคลังสินค้า ลดค่าใช้จ่ายในการขนส่ง ข้อเสีย มีสินค้าอื่น ๆ ที่เป็นคู่แข่ง และจะพยายามเน้นขายสินค้าของผู้ผลิตที่ให้ผลประโยชน์มากกว่า ผู้ค้าปลีก จะทำการขายสินค้าให้กับผู้บริโภคคนสุดท้าย ผู้ค้าปลีกมีกระจายอยู่ทั่วไป การเลือกผู้ค้าปลีกเข้ามาช่วยในการกระจายสินค้า

4. การส่งเสริมการตลาด (Promotion) การส่งเสริมการตลาดเป็นกระบวนการที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อกระตุ้นให้กลุ่มเป้าหมายเกิดการกระทำตามที่เรารปรารถนา ตั้งแต่การสร้างภาพลักษณ์และเข้าใจในผลิตภัณฑ์ เกิดความชอบ ต้องการใช้ และจงใจให้ซื้อสินค้าหรือบริการ ซึ่งการส่งเสริมการตลาดที่นิยมใช้ในปัจจุบันมี 6 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การขายโดยใช้พนักงานขาย การส่งเสริมการขาย การตลาดทางตรงและการตลาดเชิงกิจกรรม รวมเรียกว่า ส่วนประสมทางการส่งเสริมการตลาด (Promotion Mix)

4.1 การโฆษณา (Advertising) การโฆษณาเป็นการเสนอข่าวสารเกี่ยวกับรายละเอียดของผลิตภัณฑ์ บุคคล หรือองค์กร โดยสร้างสรรค์งานโฆษณาและทำการโฆษณาผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ สื่อเคลื่อนที่ต่าง ๆ และป้ายโฆษณา เป็นต้น

4.2 การประชาสัมพันธ์ (Public Relation; PR) การประชาสัมพันธ์ สามารถสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มเป้าหมาย บุคคลที่เกี่ยวข้อง และธุรกิจ ถึงเจตนารมณ์ของธุรกิจ ภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ และข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และธุรกิจ ถ้าหากดำเนินการตั้งแต่เริ่มต้นจะก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีและเป็นการรักษาสัมพันธ์ภาพให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่เมื่อเกิดปัญหา สามารถใช้การประชาสัมพันธ์ในการแก้ไขให้เกิดความเข้าใจที่ดีขึ้นได้เช่นกัน

4.3 การขายโดยใช้พนักงานขาย (Personal Selling) เป็นรูปแบบการส่งเสริมการตลาดโดยใช้พนักงานขายทำหน้าที่ในการแสวงหาลูกค้า ติดต่อทำการเสนอขาย และกระตุ้นให้ลูกค้าเกิดความต้องการ ตลอดจนให้คำแนะนำ ตอบข้อสงสัยหรือซักถาม ทำให้สามารถแก้ปัญหาข้อขัดแย้งในใจของลูกค้าและทำให้ลูกค้าตัดสินใจซื้อ

4.4 การส่งเสริมการขาย (Sales Promotion) การส่งเสริมการขายเป็นกิจกรรมที่ใช้ในการกระตุ้นให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความสนใจ และการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ โดยการเสนอผลประโยชน์ให้แก่กลุ่มเป้าหมายเพื่อให้เกิดการซื้อ

4.5 การตลาดทางตรง (Direct Marketing) เป็นการติดต่อสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายโดยตรง เพื่อกระตุ้นให้เกิดการตัดสินใจได้ทันที ซึ่งสามารถติดต่อผ่านสื่อได้หลายรูปแบบ ได้แก่ การขายทางโทรศัพท์ การขายโดยใช้แคตาล็อก การขายตรงโดยการโฆษณาผ่านสื่อ ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ หรือสิ่งพิมพ์ การขายโดยใช้จดหมายตรง และการขายทางอินเทอร์เน็ต

4.6 การตลาดเชิงกิจกรรม (Event Marketing) หมายถึง การจัดกิจกรรมทางการตลาดให้สอดคล้องกับสถานการณ์พิเศษที่อยู่ในความสนใจของผู้คน หรือสร้างกิจกรรมทางการตลาดให้เป็นเหตุการณ์พิเศษเพื่อเป็นการกระตุ้นให้กลุ่มคนเป้าหมายเกิดความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรม

สมชาย หิรัญภิตติ และศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2542: 128-153) กล่าวว่า ส่วนผสมทางการตลาด (Marketing Mix) หรือ 4 P's ประกอบด้วย

1. ผลิตภัณฑ์ (Product) เป็นหัวใจสำคัญของส่วนผสมทางการตลาดที่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ ผลิตภัณฑ์ประกอบด้วย สินค้าและบริการ

2. การตั้งราคา (Price) เป็นคุณค่าของผลิตภัณฑ์ในรูปของตัวเงิน คุณค่าของผลิตภัณฑ์จะขึ้นกับผลประโยชน์ที่ได้รับเมื่อเปรียบเทียบกับค่าของเงิน ราคาเป็นส่วนผสมทางการตลาดประการหนึ่งที่ธุรกิจขนาดย่อมต้องให้ความสำคัญเนื่องจากราคาจะต้องเป็นการยอมรับของลูกค้า ราคาไม่สำคัญว่าจะสูงหรือต่ำแต่ต้องเป็นราคาที่ลูกค้าพึงพอใจ เห็นคุณค่า สามารถทำยอดขาย และกำไรให้แก่ธุรกิจได้ แม้ว่าราคาเป็นส่วนผสมการตลาดที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ง่ายที่สุดแต่ก็มีอันตรายที่จะปรับราคาให้สูงหรือลดลง ถ้าผู้บริโภคซื้อสินค้าเพราะราคาไม่ใช่คุณภาพ ผู้ประกอบการอาจสามารถตั้งราคาสินค้าให้สูงได้ ดังนั้นจึงต้องตั้งราคาให้เป็นที่ยอมรับของลูกค้าผู้ที่ซื้อผลิตภัณฑ์คุณค่าสูงจะรับรู้ผลประโยชน์ของผลิตภัณฑ์ในระดับสูง นอกจากนั้นธุรกิจจะต้องส่งมอบผลิตภัณฑ์โดยมีต้นทุนที่สูงขึ้นสำหรับผู้บริโภคที่ไม่ต้องการผลิตภัณฑ์ที่มีราคาถูกแต่ต้องการผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพดีที่สุด และในราคาที่เหมาะสมที่สุด

3. การจัดจำหน่าย (Place or distribution) ในบรรดา 4 P's ของส่วนผสมทางการตลาด การจัดจำหน่ายมีความสำคัญมากสำหรับธุรกิจขนาดย่อม เพราะระบบการจัดจำหน่ายที่มีประสิทธิภาพจะทำให้ธุรกิจขนาดย่อมสามารถขายสินค้าได้ง่ายขึ้น เนื่องจากแม้ว่าจะใช้การณรงค์การโฆษณาและส่งเสริมการตลาดได้อย่างมากมายเพียงใดถ้าสินค้านั้นไม่มีดีมีวางจำหน่ายแล้วก็จะ

ทำให้เกิดปัญหาขึ้นได้ จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาถึงช่องทางการจัดจำหน่ายควบคู่ไปด้วย

4. การส่งเสริมการตลาด (Promotion) เป็นการสื่อสารทางการตลาด เพื่อแจ้งข่าวสาร เพื่อจูงใจให้เกิดพฤติกรรมการซื้อ ตลอดจนเตือนความทรงจำของผู้บริโภคเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ของบริษัท ธุรกิจขนาดย่อมใช้การส่งเสริมการตลาดได้หลายระดับซึ่งสามารถเลือกใช้ได้จากหลายเครื่องมือ เครื่องมือที่สำคัญ ได้แก่ การโฆษณา การขายโดยใช้พนักงาน การส่งเสริมการขาย การประชาสัมพันธ์ ดังนี้

4.1 การโฆษณา (Advertising) การโฆษณาเป็นวิธีการที่จะสร้างให้เกิดการรู้จักผลิตภัณฑ์หรือธุรกิจ โดยการพิมพ์เผยแพร่หรือกระจายข่าวสารไปยังชุมชนโดยใช้สื่อต่าง ๆ

4.2 การขายโดยใช้พนักงานขาย(Personal Selling) เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการเสนอขายโดยใช้พนักงานขายโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อกระตุ้นให้เกิดความต้องการและสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า เหมาะสำหรับผลิตภัณฑ์ที่ลูกค้ายังไม่เห็นความจำเป็น การเสนอขายโดยใช้พนักงานขายจะต้องพยายามให้บรรลุวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ

4.2.1 การกำหนดความต้องการของลูกค้า

4.2.2 การเสนอผลิตภัณฑ์เพื่อให้ตอบสนองความต้องการนั้น

4.2.3 การแสดงให้เห็นว่าผลิตภัณฑ์สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้

4.3 การส่งเสริมการขาย (Sales Promotion) เป็นกิจกรรมที่เร่งรัดและกระตุ้นให้เกิดยอดขาย กิจกรรมที่ใช้ได้แก่การจัดแสดงสินค้าในร้านค้า การแจกของตัวอย่าง การแข่งขัน การจัดโชว์ทางการค้า จำหน่ายคูปอง การแจกของแถม การแลกซื้อ กิจกรรมเหล่านี้ไม่สามารถแทนการโฆษณา หรือการขายโดยใช้พนักงานขายได้ แต่จะมีประสิทธิผลสูงสุดเมื่อใช้ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เนื่องจากการตอบสนองของลูกค้าจะลดลงเมื่อเวลาผ่านไป

4.4 การประชาสัมพันธ์ (Public Relation;PR) จะเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการส่งเสริมเพื่อออกแบบช่วยสร้างและรักษาค่านิยมระหว่างธุรกิจและลูกค้า พนักงาน ผู้ขายสินค้าผู้ลงทุน

5. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการแปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ

จังหวัดอุบลราชธานี

การดำเนินงานโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการแปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ จังหวัดอุบลราชธานี ปี 2555 มีกลุ่มเป้าหมายและกระบวนการดำเนินงาน (สำนักงานเกษตรจังหวัดอุบลราชธานี: 2555) ดังนี้

5.1 กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 61 กลุ่ม ๆ ละ 30 คน รวม 1,830 คน

5.2 กระบวนการดำเนินงาน

5.1.1 กิจกรรมฝึกอบรม ประกอบด้วย

- 1) อบรมเจ้าหน้าที่/ผู้ประกอบการ/กลุ่มเครือข่าย จำนวน 200 คน
- 2) อบรมเตรียมความพร้อมเกษตรกร จำนวน 61 กลุ่ม ๆ ละ 30 คน รวม 1,830 คน

จำนวน 1 วัน หลักสูตรในการอบรม ประกอบด้วย

- (1) สถานการณ์การตลาดข้าวหอมมะลิและผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวหอมมะลิ
- (2) การตรวจรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ข้าวกล้องงอก
- (3) แนวทางการแปรรูปและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ
- (4) การเชื่อมโยงกลุ่มเครือข่ายการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ

- 3) อบรมเกษตรกรหลักสูตรการแปรรูประดับหมู่บ้าน จำนวน 61 กลุ่ม

กลุ่มละ 30 คน รวม 1,830 คน จำนวน 1 วัน หลักสูตรในการอบรม ประกอบด้วย

- (1) ความรู้เบื้องต้นในการผลิตข้าวกล้องงอก
- (2) การวิเคราะห์จุดวิกฤติในกระบวนการผลิตข้าวกล้องงอก
- (3) ฝึกปฏิบัติการผลิตข้าวกล้องงอก
- (4) บรรจุภัณฑ์ การตลาด และแนวทางการบริหารจัดการกลุ่ม

- 4) อบรมเจ้าหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพข้าวกล้องงอก(ชุดคิวซี)จำนวน 80 ราย

5.1.2 กิจกรรมการแปรรูปข้าวหอมมะลิคุณภาพ จำนวน 1 กลุ่ม สนับสนุน

- 1) เครื่องคัดแยกสี (sorter)ขนาด 80 ช่อง ไม่น้อยกว่า 4 ตัน/วัน จำนวน 1 เครื่อง
- 2) ลานตากขนาด 30 x 30 เมตร จำนวน 1 ลาน

5.1.3 กิจกรรมสนับสนุนครุภัณฑ์ จำนวน 61 กลุ่ม

- 1) กลุ่มต้นแบบ จำนวน 4 กลุ่ม ประกอบด้วย
 - (1) เครื่องสีข้าวกล้องขนาดใหญ่ จำนวน 4 เครื่อง
 - (2) เครื่องพ่นกัญญาอากาศ จำนวน 4 เครื่อง
 - (3) เครื่องอบข้าวกล้องงอก จำนวน 4 เครื่อง
 - (4) โรงเรือนพร้อมระบบไฟฟ้า จำนวน 4 เครื่อง
 - (5) โต๊ะพิเคราะห์หินสเตนเลสจำนวน 4 กลุ่ม ๆ ละ 4 ตัวรวม 16 ตัว
- 2) กลุ่มพื้นฐาน จำนวน 57 กลุ่ม ประกอบด้วย
 - (1) เครื่องพ่นกัญญาอากาศขนาดเล็ก จำนวน 57 เครื่อง
 - (2) เครื่องสีข้าวกล้องขนาดเล็ก จำนวน 57 เครื่อง

5.1.4 กิจกรรมสนับสนุนปัจจัยการผลิต จำนวน 61 กลุ่ม ประกอบด้วย

- 1) ถังแก๊ส ขนาด 1.5 กก. พร้อมแก๊ส จำนวน 61 กลุ่ม ๆ ละ 1 ถัง
- 2) เต้าแก๊ส ขนาด 1 หัวจ่ายพร้อมอุปกรณ์ จำนวน 61 กลุ่ม ๆ ละ 1 ชุด
- 3) เครื่องซั่งคิจิตอล ขนาด 1 กก. จำนวน 61 กลุ่ม ๆ ละ 1 เครื่อง
- 4) ลังถึง ขนาดใหญ่ 3 ชั้นวาง จำนวน 61 กลุ่ม ๆ ละ 1 ชุด
- 5) กะละมัง ขนาดใหญ่ จำนวน 61 กลุ่ม ๆ ละ 2 ใบ
- 6) เข่งพลาสติกสาน จำนวน 61 กลุ่ม ๆ ละ 2 เข่ง
- 7) ตาข่ายในล่อน จำนวน 61 กลุ่ม ๆ ละ 1 ม้วน
- 8) ตะแกรงตากแบบขาตั้ง จำนวน 61 กลุ่ม ๆ ละ 3 อัน
- 9) ถังน้ำพลาสติกบรรจุ 200 ลิตร จำนวน 61 กลุ่ม ๆ ละ 2 ใบ
- 10) ไม้คั้นน้ำหุ้มสแตนเลส จำนวน 61 กลุ่ม ๆ ละ 3 ตัว
- 11) ถาดสแตนเลส จำนวน 61 กลุ่ม ๆ ละ 2 ใบ

5.1.5 กิจกรรมตรวจรับรองมาตรฐาน/บรรจุภัณฑ์ตราสินค้า

การตรวจรับรอง จำนวน 61 ตัวอย่าง รายการตรวจ ประกอบด้วย น้ำหนักสุทธิ บรรจุภัณฑ์และการบรรจุหีบห่อ ลักษณะทั่วไปของเมล็ดข้าวตามมาตรฐานข้าวกล้องความชื้น กลิ่น สีสดและรา จำนวนจุลินทรีย์ทั้งหมด การปนเปื้อน

5.1.6 กิจกรรมจัดงานมหกรรมผลิตภัณฑ์จากข้าวหอมมะลิและข้าวหอมมะลิ GAP

6.สถานการณ์กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ ปี 2555

จังหวัดอุบลราชธานีได้ดำเนินการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ ปี 2555 งบประมาณ กลุ่มจังหวัดได้ดำเนินการส่งเสริมการผลิตข้าวกล้องงอกหอมมะลิให้แก่เกษตรกรให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้น และมีคุณค่าทางอาหารสูงกว่าข้าวสาร พัฒนาศักยภาพสหกรณ์ที่มีโรงสีข้าวให้สามารถใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ และพัฒนาศักยภาพการแปรรูปข้าวสารสู่ระดับคุณภาพ GMP ตามมาตรฐานสากล สร้างความหลากหลายของผลิตภัณฑ์จากข้าวหอมมะลิคุณภาพให้มีมูลค่าและเพิ่มมูลค่าเพิ่มขึ้นผ่านกระบวนการชี้แจงจากเจ้าหน้าที่ คัดเลือกกลุ่มเป้าหมายจากเกษตรกรผู้ผลิตข้าวหอมมะลิ องค์กรเกษตรกรและผู้ประกอบการเกี่ยวกับการแปรรูป อบรมเตรียมความพร้อมเกษตรกร อบรมเจ้าหน้าที่ ชุดตรวจสอบคุณภาพข้าวกล้องงอก และอบรมเกษตรกรหลักสูตรการแปรรูประดับหมู่บ้าน ภายใต้การดำเนินงานมีการสนับสนุนครุภัณฑ์ ปัจจัยการผลิต การตรวจรับรองมาตรฐาน และบรรจุภัณฑ์

จังหวัดอุบลราชธานี ได้ดำเนินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการแปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ งบพัฒนากลุ่มจังหวัด ปี 2555 ในพื้นที่ 8 อำเภอ ได้แก่ อำเภอสิรินคร อำเภอสว่างวีระวงศ์ อำเภอนาเขย อำเภอม่วงสามสิบ อำเภอสำโรง อำเภอเหล่าเสือโก้ก อำเภอกอนมดแดง และอำเภอพิบูลมังสาหาร มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ จำนวน 61 กลุ่ม ๆ ละ 30 คน รวม 1,830 คน มีสถานภาพกลุ่มระดับดี 3 กลุ่ม ระดับปานกลาง 31 กลุ่ม ระดับต้องปรับปรุง 27 กลุ่ม และผ่านการตรวจรับรองคุณภาพข้าวกล้องงอกหอมมะลิของจังหวัดอุบลราชธานีตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดผ่านเกณฑ์มาตรฐาน 53 กลุ่ม จาก 61 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 86.9 ตามตารางในภาคผนวก

ตารางที่ 2.1 คุณลักษณะที่ต้องการของข้าวกล้องงอกหอมมะลิสำหรับกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2

รายการ	คุณภาพข้าวกล้องงอกหอมมะลิ	
	เกณฑ์	ที่มาของเกณฑ์
1. น้ำหนักสุทธิ	1,000 กรัม	กำหนดน้ำหนักบรรจุจากสำนักงานที่
2. ข้าวมีจมูก	มากกว่าร้อยละ 80	ต้องการจำหน่ายถุงละ 1 กิโลกรัม มกช.
3. เมล็ดไม่เต็ม/ปน	ไม่เกินร้อยละ 5	4001-2551 กำหนดข้าวหอมชั้นคุณภาพให้ เป็นไปตาม มกช. กำหนดในชั้นคุณภาพ ข้าวกล้องร้อยละ 100 กำหนดให้มีข้าวเต็ม เมล็ดมากกว่าร้อยละ 80 และข้าวหักไม่เกิน ร้อยละ 4.5 เพื่อให้ระดับคุณภาพของข้าว กล้องงอกได้มาตรฐาน มกช. และคิดไว้ใน ส่วนของข้าวปน จึงกำหนดควรรวมส่วนนี้ เป็นเมล็ดไม่เต็ม/ปน ไม่เกินร้อยละ 5
4. เมล็ดข้าวอกกาบา	มากกว่าร้อยละ 60	ตัวข้าวที่ส่งไปวิเคราะห์ฉลาดโภชนาการเป็น ตัวอย่างข้าวกล้องงอกอยู่ที่ร้อยละ 60 เพื่อ เป็นการรับรองการใช้ฉลาดโภชนาการฉบับ เดียวกันได้จึงกำหนดให้เกณฑ์ส่วนนี้ มากกว่าร้อยละ 60 ซึ่งทำให้มีปริมาณสารกา บาไม่น้อยกว่าที่แสดงในฉลาด

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

รายการ	คุณภาพข้าวกล้องงอกหอมมะลิ	
	เกณฑ์	ที่มาของเกณฑ์
5. ความชื้น	ไม่เกินร้อยละ 13	กำหนดเกณฑ์ที่สูงกว่ามาตรฐานของ มกอช. ที่เป็นไม่เกินร้อยละ 14 เนื่องจากความชื้นเป็นปัจจัยที่สามารถใช้คาดคะเนจำนวนจุลินทรีย์และยีสต์ราได้โดยทางอ้อม หากต้องการควบคุมจุลินทรีย์และยีสต์ราได้ ความชื้นควรอยู่ที่ไม่เกินร้อยละ 13
6. จุลินทรีย์ทั้งหมด	ไม่เกิน 1×10^6 โคโลนีต่อตัวอย่าง 1 กรัม	ใช้เกณฑ์ มพช. ของข้าวกล้องผง เพื่อเข้มงวดในส่วนจุลินทรีย์ทั้งหมดและยีสต์ราที่ไม่ตรวจเอสเชอริเชียโคไล
7. ยีสต์และรา	ไม่เกิน 100 โคโลนีต่อตัวอย่าง 1 กรัม	แต่ หาก เป็น เกณฑ์ ข้าวกล้อง ของ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์จะกำหนดจุลินทรีย์ทั้งหมดเป็น 1×10^6 โคโลนีต่อตัวอย่าง 1 กรัม ยีสต์ราเป็น 500 โคโลนีต่อตัวอย่าง 1 กรัม และ Bacillus cereus เป็น 1×10^6 โคโลนีต่อตัวอย่าง 1 กรัม
8. กลิ่น	หอมตามธรรมชาติ	กำหนดเกณฑ์มาตรฐานของ มกอช.
9. การปนเปื้อนของแมลงและไรที่มีชีวิตและสิ่งแปลกปลอม	ไม่พบ	กำหนดเกณฑ์มาตรฐานของ มกอช.

ที่มา: สำนักงานเกษตรจังหวัดอุบลราชธานี (2555: 16)

7. งานวิจัยและผลงานที่เกี่ยวข้อง

7.1 สภาพสังคมและเศรษฐกิจ

นวลศรี คณะเมือง (2553: 29) ได้ทำการศึกษาสภาพสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกกลุ่มอาชีพการผลิตข้าวกล้องงอกบ้านห้วยหินสอง หมู่ที่ 1 ตำบลหนองแวง อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า สมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 40–50 ปี ระดับการศึกษาอยู่ระหว่าง ป.4–ป.7 มีอาชีพเกษตรกร และมีรายได้มากกว่า 20,000 บาทต่อปี

ภาควิณี จงปัดนา (2550: 66-67) ได้ศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกและกรรมการกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร อำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 41–50 ปี เฉลี่ย 47.68 ปี ส่วนใหญ่สมรสแล้ว จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้นจำนวนสมาชิกในครัวเรือนอยู่ระหว่าง 3–4 คน เฉลี่ย 4.54 คน เป็นสมาชิกกลุ่มกองทุนหมู่บ้านตำแหน่งทางสังคมส่วนมากเป็นกรรมการกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร สมาชิกส่วนมากมีอาชีพทำนา มีแรงงานในครัวเรือนอยู่ระหว่าง 3–4 คน เฉลี่ย 2.87 คน มีรายได้ทั้งหมดในครัวเรือน 114,652.1 บาทต่อปี รายได้ในภาคเกษตร 60,208.49 ต่อปี รายได้นอกภาคเกษตร 56,874.48 บาทต่อปี รายจ่ายในครัวเรือน 76,260.17 บาท เฉลี่ย 117,038 บาทต่อปี แหล่งเงินทุนส่วนมากกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน รองลงมากู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์

บุญเดือน กอกุลจันทร์ (2555: 58-59) ได้ศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนอำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 50.9 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา สมาชิกทั้งหมดรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เพราะเกษตรกรอำเภอเป็นนายทะเบียนในการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน และมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรให้คำแนะนำในการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน การเป็นวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิก 5.32 ปี สมาชิกวิสาหกิจชุมชนทั้งหมดเคยเข้าอบรมความรู้เกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน จำนวนการเข้ารับการอบรมเฉลี่ย 2.37 ครั้ง/ปีสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 3-5 ราย มีการประกอบอาชีพหลักของครัวเรือน เกือบทั้งหมดประกอบอาชีพทำการเกษตรซึ่งส่วนใหญ่ทำนา สมาชิกมีรายได้เฉลี่ย 174,607.14 บาท/ปี/ครัวเรือน สมาชิกส่วนใหญ่มีการรวมทุน/หุ้นน้อยกว่า 100 บาท สวัสดิการกู้ยืมเงินน้อยกว่า 5,000 บาท การชำระเงินคืนส่วนใหญ่ชำระเงินคืนครั้งเดียว สวัสดิการในชุมชนส่วนใหญ่มีการทำบุญเลี้ยงพระเทศกาลสำคัญประโยชน์ที่ได้รับจากวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐบาลและเอกชน เพราะการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนจะได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

7.2 แนวทางการพัฒนากลุ่ม

นวลศรี คณะเมือง (2553: 31-34) ได้ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนากลุ่มอาชีพการผลิตข้าวกล้องงอกบ้านห้วยหินสอง หมู่ที่ 1 ตำบลหนองแวง อำเภอนวนนิวาส จังหวัดสกลนคร พบว่า ลักษณะการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพการผลิตข้าวกล้องงอกมีการบริหารงานที่ชัดเจนแต่ยังไม่มีการตั้งสัจจะออมทรัพย์และสวัสดิการกลุ่ม ด้านการผลิต วัตถุดิบในท้องถิ่นมีจำนวนมากเพียงพอต่อการผลิตตลอดเวลา มีขั้นตอนในการผลิตแต่ยังไม่ได้ทำคู่มือในการผลิต ด้านการตลาดทางกลุ่มได้นำสินค้าไปแสดงตามงานสินค้าต่าง ๆ เพื่อเป็นการโฆษณาสินค้าและมีการตรวจสอบสถานะทางการตลาด ด้านการทำงานเป็นกลุ่ม กลุ่มมีความสามัคคีไว้วางใจกันดีไม่มีปัญหาด้านการทำงาน ด้านผลประโยชน์ทางกลุ่มมีการจัดสรรและแบ่งปันผลประโยชน์ด้วยความเป็นธรรมและไม่พบปัญหาในเรื่องของผลประโยชน์ แนวทางในการปรับปรุง องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงพิจารณาอนุมัติงบประมาณในการฝึกอบรมให้ความรู้กับสมาชิกในเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยการแปรรูปข้าวกล้องงอกเป็นผลิตภัณฑ์ตัวใหม่ขึ้น เช่น การทำข้าวแต๋นจากข้าวกล้อง การทำน้ำข้าวกล้องงอกเพื่อสุขภาพบรรจุขวดพร้อมดื่ม และให้กลุ่มอาชีพจัดทำโครงการเสนอขอความร่วมมือกับศูนย์อาหารของโรงเรียนหรือโรงพยาบาลเพื่อจำหน่ายข้าวกล้องงอก เพื่อให้เด็กนักเรียนหรือผู้ป่วยได้รับสารอาหารที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพอนามัย

กานต์ ศรีโสภณ (2553: 73-75) ได้ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนากลุ่มส่งเสริมอาชีพการทำดอกไม้ประดิษฐ์ หมู่ที่ 1 ขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีนคร อำเภศรีนคร จังหวัดสุโขทัย พบว่า 1. การบริหารจัดการ ได้แก่ ด้านความสนใจในการเข้าร่วมกลุ่ม ด้านผลประโยชน์ ด้านสถานที่ ด้านการผลิต ด้านจำหน่าย ด้านราคา ด้านการสนองตอบความต้องการของสมาชิกกลุ่ม เช่น รายได้ การได้รับข่าวสาร การได้รับการฝึกอบรม ความช่วยเหลือจากรัฐบาลและเอกชน ด้านการตลาด และด้านการดำเนินงาน 2. ด้านอื่น ๆ ได้แก่ ด้านการจัดตั้งกลุ่ม ด้านเงินทุน ด้านการผลิต ด้านการตลาด และด้านการดำเนินงาน

นิรมล ไชยสถิตวานิช (2549: 49-50) ได้ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนากลุ่มทอผ้าบ้านแม่วังช้าง ตำบลพระธาตุขิงแกง อำเภจุน จังหวัดพะเยา พบว่า แนวทางการพัฒนากลุ่มทอผ้าบ้านวังช้างกลุ่มจะต้องมีการพัฒนาการทอผ้าให้มีลวดลายตรงตามความต้องการของลูกค้าเป็นลายเอกลักษณ์ มีการเพิ่มปริมาณผลผลิตให้มากขึ้น ต้องลงทุนในการทำที่ทอผ้าขนาดใหญ่เพื่อทอผ้าได้สีนใหญ่ที่สามารถตัดเป็นเสื้อหรือผ้าชิ้นได้ และควรมีสวนย์ที่ทำการถาวรเพื่อให้สอดคล้องกับระเบียบของทางราชการในการหางบประมาณหรือโครงการมาสนับสนุนอย่างชัดเจนและต่อเนื่อง ซึ่งสมาชิกกลุ่มต้องมีความกระตือรือร้นหรือพัฒนาตนเองในการประกอบอาชีพการทอผ้าให้เป็นอาชีพหลักมากกว่านี้ โดยการกระตุ้นให้สมาชิกไปศึกษาดูงานในพื้นที่อื่น ๆ หรือเข้ารับการอบรม

เพื่อให้เกิดการตื่นตัวอันจะนำไปสู่การพัฒนาอาชีพของตนให้เป็นจริงมากขึ้น ทั้งนี้กลุ่มควรได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ พัฒนาชุมชน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน องค์การบริหารส่วนตำบล โรงเรียนที่มีโครงการวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับการย้อมสีด้วยวัสดุจากธรรมชาติและอำเภอรอบ ในด้านงบประมาณการลงทุนแบบธุรกิจชุมชนหรือนโยบายหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ส่วนหนึ่งให้หรือหาผู้สนับสนุน (เป็นผู้ลงทุน) ให้ ตลอดจนจัดทำโครงการพัฒนาฝีมือการทำผ้าให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและพัฒนาศักยภาพของสมาชิกแต่ละคนให้มีศักยภาพด้านการผลิต และการประกอบอาชีพเชิงธุรกิจอย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่องจนกว่าสมาชิกจะเข้มแข็งและสร้างกลุ่มที่เข้มแข็งเป็นลำดับต่อไปและสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่อง “เศรษฐกิจแบบพอเพียง” เพื่อไม่ให้เกิดสภาพการลงทุนที่เกินตัวหรือการลงทุนที่ขาดความรู้ความเข้าใจในการประกอบธุรกิจมิฉะนั้นจะเป็นผลกระทบที่ตามมา เช่น การเป็นหนี้ การเข้าสู่ระบบทุนนิยมมากเกินไป

7.3 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนากลุ่ม

นวลศรี คณะเมือง (2553: 30-35) ได้ทำการศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะด้านการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพการผลิตข้าวกล้องงอกบ้านห้วยหินสอง หมู่ที่ 1 ตำบลหนองแขวง อำเภอรอบนนิเวศ จังหวัดสกลนคร พบว่า ปัญหาทางด้านการผลิตขาดอุปกรณ์ที่ทันสมัยในการจัดการ ขาดเงินทุนหมุนเวียนในการจัดการ สถานที่ประกอบการไม่ได้มาตรฐาน การโฆษณาประชาสัมพันธ์ลีน้อยและไม่ต่อเนื่องและตลาดจำหน่ายผลผลิตไม่กว้าง ไม่มีกลุ่มสัจจะออมทรัพย์และสวัสดิการกลุ่ม

นอกจากนี้จากการศึกษายังมีข้อเสนอแนะหลายประการ ได้แก่

1. ควรตั้งสัจจะออมทรัพย์ เพื่อเป็นกองทุนหมุนเวียนให้กับกลุ่มอาชีพ สมาชิกสามารถกู้ยืมได้
2. ด้านการตลาด ควรหาวิธีการเพิ่มมูลค่าของสินค้าให้สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้า การสำรวจตรวจสอบตลาด หาตลาดเพิ่มเติมและปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน คุณภาพจะต้องดีและเป็นที่ยอมรับได้ หีบห่อหรือบรรจุภัณฑ์สวยงามมีความคงทนจับเก็บได้นาน การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ควรทำอย่างต่อเนื่องเพื่อที่จะสร้างภาพลักษณ์ของสินค้าให้เป็นที่รู้จักและจำได้ง่ายสำหรับลูกค้า
3. ทางกลุ่มควรที่จะขอความร่วมมือหรือทำโครงการข้อตกลงระหว่างกลุ่มอาชีพกับศูนย์จำหน่ายอาหารของทางโรงเรียนเพื่อจำหน่ายข้าวกล้องงอก โดยทางโรงเรียนให้เด็กนักเรียนได้รับประทานข้าวกล้องงอกสัปดาห์ละ 3-3 วัน

4. จัดทำคู่มือและขั้นตอนในการผลิตให้เรียบร้อยดูดีสามารถที่จะแจกจ่ายให้กับลูกค้าที่แวะเข้าชมกิจการหรือมาศึกษาดูงานที่กลุ่มได้

5. ทางกลุ่มควรที่จะหาแหล่งเงินทุนจากหน่วยงานอื่นนอกเหนือจากองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้นว่า ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรหรือธนาคารออมสินเพื่อเป็นทุนหมุนเวียนในกลุ่มและจัดหาเครื่องมือที่ทันสมัยผลิตให้ทันต่อความต้องการของตลาด

6. เสนอให้หน่วยงานทุกภาคส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกลุ่มอาชีพควรเอาใจใส่คอยกำกับดูแลและเป็นพี่เลี้ยงให้กับกลุ่มอาชีพได้มีการพัฒนากลุ่มให้มีความเข้มแข็งและมีเสถียรภาพในการบริหารจัดการต่อไป

นันทิศา ไชยลาภ (2553: 51) ได้ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานกลุ่มอาชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลบาระ อำเภอกาบัง จังหวัดยะลา พบว่า ปัญหาและความต้องการของทั้ง 13 กลุ่มอาชีพ ยังไม่มีตลาดรองรับสินค้าที่แน่นอน ขาดการสนับสนุนในด้านการตลาดอย่างต่อเนื่อง ปัญหาต่อมา คือ ปัญหาด้านเงินลงทุน กลุ่มมีเงินทุนหมุนเวียนน้อย ถึงแม้ว่าจะได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการแต่ทุนหรืองบประมาณที่ได้มานั้นน้อยมากซึ่งไม่เพียงพอกับความต้องการของกลุ่ม และมีการสนับสนุนไม่ต่อเนื่อง จึงทำให้การบริหารงานและการผลิตล่าช้าลง เพราะไม่มีเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินงานส่วนปัญหาในเรื่องรูปแบบผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่จะมีปัญหาในด้านรูปแบบสินค้าไม่ตรงกับความต้องการของลูกค้า เพราะว่ากลุ่มผลิตสินค้าในรูปแบบเดิม ถ้าหากจะผลิตสินค้าในรูปแบบใหม่จะทำให้เกิดความล่าช้าและใช้ทุนเพิ่ม ซึ่งก็เป็นปัญหาอีกประการหนึ่ง กลุ่มมีความต้องการได้รับความรู้ในเรื่องการตลาด คุณภาพสินค้า มาตรฐานสินค้า การบริหารจัดการกลุ่ม รูปแบบสินค้า ให้ตรงกับความต้องการของลูกค้า พร้อมทั้งต้องการให้มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานกลุ่มให้เป็นระบบ สำหรับปัญหาในเรื่องสถานที่การผลิตและจำหน่ายสินค้าสิ่งเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่ากลุ่มยังไม่มี ความเข้มแข็งพอที่จะพึ่งตนเองได้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการขาดผู้นำกลุ่มที่มีความเข้าใจและมีทักษะในการจัดการธุรกิจชุมชน ดังนั้น คณะกรรมการกลุ่มควรศึกษางานด้านธุรกิจชุมชนให้เข้าใจโดยอาศัยข้อมูลและประสบการณ์ของกลุ่มต่าง ๆ ที่ได้รับความสำเร็จแล้วเป็นตัวอย่าง ควรศึกษากลยุทธ์ของการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ

ศราวุธ ดีมาก (2549: 97-98) ได้ทำการศึกษาปัญหาในการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพบ้านสะพานหิน หมู่ที่ 9 ตำบลท่าฉนวน อำเภอมนรมย์ จังหวัดชัยนาท พบว่า

1. ด้านการบริหารงานกลุ่ม ไม่มีระเบียบข้อบังคับที่เป็นลายลักษณ์อักษร ขาดการประชุมและการประสานงานอย่างต่อเนื่อง ทำให้การดำเนินงานของกลุ่มบางกิจกรรมไม่สามารถสนองความต้องการของกลุ่มและสมาชิกกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้
2. ด้านทุน มีปัญหาขาดเงินทุน หนี้สินจากการประกอบอาชีพหลักและวัตถุประสงค์บางชนิดที่ต้องสั่งมาจากนอกชุมชนมีราคาสูง ขาดอุปกรณ์ในการผลิต
3. ด้านนวัตกรรม คือ ขาดทักษะและการจัดทำแผนการตลาด ขาดทักษะด้านการบันทึกความรู้ด้านการพัฒนาการผลิต
4. ด้านการมีส่วนร่วม คือ สมาชิกขาดความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็นเพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงาน สมาชิกขาดการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานของกลุ่ม สมาชิกขาดการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของกลุ่ม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็น การวิจัยเชิงสำรวจเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนา กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิในจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เกษตรกรที่ร่วมโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการแปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิจังหวัดอุบลราชธานี ตั้งแต่ปี 2553-2555 ซึ่งเป็นโครงการที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 (อุบลราชธานี ศรีสะเกษ ยโสธร และอำนาจเจริญ) มีจำนวน 312 กลุ่ม ประกอบด้วย ปี 2553 จำนวน 170 กลุ่ม ปี 2554 จำนวน 81 กลุ่ม และ ปี 2555 จำนวน 61 กลุ่ม

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยเลือกกลุ่มที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2555 ซึ่งมีจำนวน 61 กลุ่ม และทำการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง คณะกรรมการกลุ่มละ 5 คน ประกอบด้วยประธาน รองประธาน เลขานุการ ทรัพย์ญิกและประชาสัมพันธ์ รวม 305 คน ตารางที่ 3.1 รายชื่อกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2555

ชื่อกลุ่ม	จำนวนสมาชิก	จำนวนตัวอย่าง
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านปากกุ่ม	30	5
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านใหม่ภูทอง	30	5
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านป่ากุง	30	5
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านสวนสน	30	5
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านสุขสำราญ	30	5
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านคำ	30	5

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ชื่อกลุ่ม	จำนวนสมาชิก	จำนวนตัวอย่าง
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านคำกลาง	30	5
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกฝางเทิง	30	5
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านโนนจิก	30	5
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านใหม่คำ	30	5
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านหนองพรานคาน	30	5
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านใหม่สารที	30	5
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านสว่าง	30	5
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านนาคำ	30	5
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านคำหมากอ่อน	30	5
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านนาเขีย	30	5
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกศูนย์ข้าวชุมชนบ้านนาเขีย	30	5
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านโนนงาม	30	5
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านนาเรือง	30	5
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านนาดี	30	5
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านพระโรจน์	30	5
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านน้ำคำแดง	30	5
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านทุ่งมณี	30	5
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านหนองฮาง	30	5
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านดอนแดงใหญ่	30	5
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านสมบูรณ์พัฒนา	30	5
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านหนองไชนก	30	5
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านน้ำอ้อม	30	5
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านหนองขุ่น	30	5
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านสร้างมิ่ง	30	5
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านพรสวรรค์	30	5
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านคุ่ม	30	5
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านหนองหัว	30	5

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ชื่อกลุ่ม	จำนวนสมาชิก	จำนวนตัวอย่าง
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านโป่ง	30	5
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านคำ	30	5
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านดอนพิกุล	30	5
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านโนนสวรรค์	30	5
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านหนองไฮ	30	5
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านบอน	30	5
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านบอน	30	5
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านหนองบก	30	5
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านแสงน้อย	30	5
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านนาไผ่	30	5
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านเหล่าเสือโก้ก	30	5
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านคำไหล	30	5
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านโนนสว่าง	30	5
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านหนองหิน	30	5
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านวาปี	30	5
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านกุดแก้ว	30	5
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านนาโพธิ์น้อย	30	5
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านม่วงฮี	30	5
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านอ่างหินสามัคคี	30	5
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านโนนพะยอม	30	5
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านดอนหวาย	30	5
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านสร้างแก้ว	30	5
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านนาคลอง	30	5
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านดอนไต่	30	5
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านวังคู่	30	5
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านโพธิ์ศรีใต้	30	5
กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านโนนศิริ	30	5

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structured interview) ประกอบด้วย คำถามแบบปลายปิด (close-ended question) และคำถามแบบปลายเปิด (open-ended question) โดยมีขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์และการตรวจสอบแบบสัมภาษณ์ดังนี้

2.1 การสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยกำหนดตัวแปรข้อมูลที่ต้องการตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย แล้วจึงกำหนดตัวชี้วัดและมาตรวัดตัวแปรจากนั้นจึงสร้างคำถาม ตามตัวแปรที่กำหนดซึ่งเป็นคำถามทั้งชนิดปลายปิด (close-end question) และคำถามปลายเปิด (open-end question) แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของคณะกรรมการกลุ่มกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ

ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนากลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิในจังหวัดอุบลราชธานี

ตอนที่ 3 การใช้เทคโนโลยีด้านการผลิตและการควบคุมคุณภาพการผลิต

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการกลุ่มในการพัฒนากลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิในจังหวัดอุบลราชธานี

2.2 การตรวจสอบแบบสัมภาษณ์ หลังจากสร้างแบบสัมภาษณ์เสร็จแล้วได้ทำการตรวจสอบแบบสัมภาษณ์เพื่อหาความถูกต้อง (validity) และความน่าเชื่อถือได้ (reliability) แล้วจึงแก้ไขก่อนนำแบบสัมภาษณ์ไปใช้จริง ดังนี้

2.2.1 ตรวจสอบความถูกต้อง โดยการนำแบบสัมภาษณ์ฉบับร่างมาพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องในเนื้อหา (content validity) แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม เพื่อพิจารณาและขอคำแนะนำแล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงแล้วจึงนำไปทดสอบสัมภาษณ์คณะกรรมการกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับประชากรที่ศึกษาจำนวน 20 ราย ได้แก่ กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิอำเภอวารินชำรา จังหวัดอุบลราชธานี และแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี จากนั้นจึงนำแบบสัมภาษณ์มาพิจารณาแก้ไขปรับปรุงอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้สมบูรณ์และมีความถูกต้องตามเนื้อหาที่ต้องการวัดให้มากที่สุด

2.2.2 การตรวจสอบความเชื่อถือได้ ได้ทำการตรวจสอบความเชื่อถือได้ของแบบสัมภาษณ์ ในตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนากลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ โดยการนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์คณะกรรมการกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิอำเภอวารินชำราและอำเภอเมือง

อุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 20 ราย มาทดสอบหาความน่าเชื่อถือ (reliability analysis) โดยใช้วิธีการวัดความสอดคล้องภายในตามวิธีการของ cronbach's โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปได้ค่าความน่าเชื่อถือได้ของแนวทางการพัฒนากลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ เท่ากับ = 0.97 แสดงว่าเครื่องมือมีความเชื่อถือได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเป็นรายบุคคลด้วยตนเอง ระหว่างเดือนตุลาคมถึงพฤศจิกายน 2556 โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. จัดทำแผนการเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ ปี 2555 ในจังหวัดอุบลราชธานี ทั้งหมด 61 กลุ่ม
2. ประสานกับเกษตรอำเภอที่เป็นอำเภอเป้าหมายให้แจ้งเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลที่มีกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิตั้งอยู่ นัดหมายวัน เวลา คณะกรรมการกลุ่มเพื่อรับการสัมภาษณ์จากผู้วิจัย ณ ที่ทำการกลุ่ม
3. เมื่อถึงวัน เวลา นัดหมาย ผู้วิจัยเดินทางถึงที่ทำการกลุ่มตามกำหนด ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยแก่คณะกรรมการกลุ่ม และขอความร่วมมือในการให้ข้อมูล
4. ผู้วิจัยสัมภาษณ์คณะกรรมการกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เลขานุการ เภรัญญิก และประชาสัมพันธ์ โดยการสัมภาษณ์รายบุคคลด้วยตนเองทุกคน จนครบทั้งหมด 61 กลุ่ม จำนวน 305 คน
5. ผู้วิจัยตรวจสอบแบบสัมภาษณ์ทุกฉบับอีกครั้ง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์มากที่สุด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อดำเนินการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ลงรหัสในแบบสัมภาษณ์
2. จัดทำแบบกรอกรหัสข้อมูลและกรอกรหัสข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ลงในแบบกรอกรหัสข้อมูล
3. สร้างแฟ้มข้อมูลในคอมพิวเตอร์ ด้วยโปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลสำเร็จรูป

4. ป้อนข้อมูลจากแบบกรอกรหัสข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์ โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลสำเร็จรูป และทำการวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าสถิติต่าง ๆ ที่ต้องการ

5. ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติต่าง ๆ ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของคณะกรรมการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนากลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิในจังหวัดอุบลราชธานี

สำหรับการหาค่าเฉลี่ยผู้ศึกษาได้กำหนดเกณฑ์ น้ำหนักเฉลี่ยและการแปรความหมาย เป็น 5 ระดับ ดังนี้

1.00 – 1.80	หมายถึง	น้อยที่สุด
1.81 – 2.60	หมายถึง	น้อย
2.61 – 3.40	หมายถึง	ปานกลาง
3.41 – 4.20	หมายถึง	มาก
4.21 – 5.00	หมายถึง	มากที่สุด

ตอนที่ 3 การใช้เทคโนโลยีด้านการผลิตและการควบคุมคุณภาพการผลิตสำหรับการหาค่าเฉลี่ยผู้ศึกษาได้กำหนดเกณฑ์ น้ำหนักเฉลี่ยและการแปรความหมาย เป็น 5 ระดับ ดังนี้

1.00 – 1.80	หมายถึง	น้อยที่สุด
1.81 – 2.60	หมายถึง	น้อย
2.61 – 3.40	หมายถึง	ปานกลาง
3.41 – 4.20	หมายถึง	มาก
4.21 – 5.00	หมายถึง	มากที่สุด

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการกลุ่มในการพัฒนาแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิในจังหวัดอุบลราชธานี วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนากลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิในจังหวัดอุบลราชธานี เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์คณะกรรมการกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ ปี 2555 ในพื้นที่ 8 อำเภอ จำนวน 305 คน ระหว่างเดือนมีนาคม – เมษายน 2557 ได้แบ่งผลการศึกษาและการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของคณะกรรมการกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ

ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนากลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิในจังหวัดอุบลราชธานี

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีด้านการผลิตและการควบคุมกระบวนการผลิตของคณะกรรมการกลุ่มในการพัฒนากลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิในจังหวัดอุบลราชธานี

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการกลุ่มในการพัฒนากลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิในจังหวัดอุบลราชธานี

ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของคณะกรรมการกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิในจังหวัดอุบลราชธานี

สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของคณะกรรมการกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิในจังหวัดอุบลราชธานี ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน แรงงานในครัวเรือน การประกอบอาชีพของครัวเรือน รายได้ของครัวเรือนนอกภาคเกษตร รวมรายได้ของครัวเรือนนอกภาคเกษตร รวมรายได้ทั้งหมดของครัวเรือน รายจ่ายของครัวเรือนจากภาคการเกษตร รวมรายจ่ายของครัวเรือนภาคการเกษตร ลักษณะพื้นที่การถือครองในการเกษตร รวมพื้นที่ถือครองทางการเกษตรทั้งหมด การดำรงตำแหน่งในกลุ่ม ตำแหน่งทางสังคม การเป็นสมาชิกกลุ่มในสังคม สภาวะหนี้สินของครัวเรือน รวมหนี้สินของครัวเรือน การได้รับการอบรมการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ(ข้าวกล้องงอก) การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ระยะเวลาการ

เป็นสมาชิกกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ ประสบการณ์ในการแปรรูปข้าวกล้องงอก การได้รับการรับรองมาตรฐานการแปรรูปข้าวกล้องงอก

1. ลักษณะส่วนบุคคลของคณะกรรมการกลุ่ม ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพทางสังคมของคณะกรรมการ ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน แรงงานในครัวเรือน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ลักษณะส่วนบุคคลของคณะกรรมการกลุ่ม

n = 305						
ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	\bar{X}	S.D.
1. เพศ						
ชาย	47	15.4				
หญิง	258	84.6				
2. อายุ						
			21	75	45.03	8.97
≤ 30 ปี	17	5.57				
31-40 ปี	84	22.54				
41-50 ปี	131	42.96				
51-60 ปี	65	21.31				
≥ 60 ปี	8	2.62				
3. สถานภาพการสมรส						
โสด	11	3.6				
สมรส	284	93.1				
หย่า/หม้าย	10	3.3				

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

n = 305

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	\bar{X}	S.D.
4. ระดับการศึกษา						
ไม่ได้เรียนหนังสือ	2	0.7				
ต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 4	11	3.6				
จบประถมศึกษาปีที่ 4	79	25.9				
จบประถมศึกษาปีที่ 6 หรือ 7	111	36.4				
จบมัธยมศึกษาตอนต้น(ม.3 หรือ ม.ศ. 3)	44	14.4				
จบมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6 หรือ ม.ศ. 5)	42	13.8				
อนุปริญญา/ปวศ.	12	3.9				
ปริญญาตรีขึ้นไป	4	1.3				
5. สมาชิกในครัวเรือน						
≤ 2 คน	35	11.5	1	11	4.45	11
3-4 คน	133	43.6				
5-6 คน	115	37.7				
7-8 คน	18	5.9				
> 8 คน	4	1.3				

จากตารางที่ 4.1 ลักษณะส่วนบุคคลของคณะกรรมการกลุ่ม ปრაกฏผลการวิเคราะห์ ดังนี้

เพศ จากการศึกษา พบว่า คณะกรรมการกลุ่มส่วนใหญ่ (ร้อยละ 84.6) เป็นเพศหญิงและร้อยละ 15.4 เพศชาย

อายุ จากการศึกษา พบว่า คณะกรรมการกลุ่มมากกว่าหนึ่งในสาม (ร้อยละ 42.96) มีอายุระหว่าง 41-50 ปี รองลงมาร้อยละ 22.54 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี และมีเพียงส่วนน้อยร้อยละ

2.62 ที่มีอายุมากกว่าหรือเท่ากับ 60 ปี โดยคณะกรรมการกลุ่มมีอายุต่ำสุด 21 ปี อายุ สูงสุด 75 ปี และอายุเฉลี่ย 45.03 ปี

สถานภาพการสมรส จากการศึกษา พบว่า คณะกรรมการกลุ่มส่วนมาก (ร้อยละ 93.1) มีสถานภาพสมรสแล้ว ร้อยละ 3.6 มีสถานภาพเป็นโสด และมีเพียงร้อยละ 3.3 มีสถานภาพหย่าหรือหม้าย

ระดับการศึกษา จากการศึกษา พบว่า คณะกรรมการกลุ่มมากกว่าหนึ่งในสาม (ร้อยละ 36.4) จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 หรือ 7 รองลงมา ร้อยละ 25.9 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 และส่วนน้อย ร้อยละ 1.3 และ 0.7 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป และไม่ได้เรียนหนังสือ ตามลำดับ

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จากการศึกษา พบว่า คณะกรรมการกลุ่มมากกว่าหนึ่งในสาม (ร้อยละ 43.6) มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3-4 คน รองลงมา ร้อยละ 37.7 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 5-6 คน และ ร้อยละ 1.3 มีจำนวนสมาชิกมากกว่า 8 คน โดยมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนต่ำสุด 1 คน มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนสูงสุด 11 คน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.45 คน

2. สถานภาพทางเศรษฐกิจของคณะกรรมการกลุ่ม ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจของคณะกรรมการกลุ่ม ประกอบด้วย การประกอบอาชีพของครัวเรือน รายได้ของครัวเรือนจากภาคการเกษตร รวมรายได้ของครัวเรือนภาคการเกษตร รายได้ของครัวเรือนนอกภาคการเกษตร รวมรายได้ของครัวเรือนนอกภาคการเกษตร รวมรายได้ทั้งหมดของครัวเรือน รายจ่ายของครัวเรือนจากภาคการเกษตร รวมรายจ่ายของครัวเรือนภาคการเกษตร พื้นที่ถือครองในการเกษตร รวมพื้นที่ถือครองทางการเกษตร หนี้สินของครัวเรือน รวมหนี้สินของครัวเรือน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 สถานภาพทางเศรษฐกิจของคณะกรรมการกลุ่ม

n = 305

สถานภาพทางเศรษฐกิจ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	\bar{X}	S.D.
1. แรงงานในครัวเรือน			1	6	2.97	1.21
1-2 คน	131	42.95				
3-4 คน	137	44.92				
5-6 คน	37	12.13				
2. การประกอบอาชีพ						
ทำนา	287	94.1				
ทำไร่	59	19.3				
ทำสวน	45	14.8				
เลี้ยงสัตว์	65	21.3				
ประมง	6	2.0				
ค้าขาย	54	17.7				
รับจ้าง	132	43.3				
รับราชการ	3	1.0				
เพาะเห็ด	5	1.6				

จากตารางที่ 4.2 สถานภาพทางเศรษฐกิจของคณะกรรมการกลุ่ม ปรากฏผลการวิเคราะห์ ดังนี้

1. แรงงานในครัวเรือน จากการศึกษา พบว่า คณะกรรมการกลุ่มเกือบครึ่ง (ร้อยละ 44.92) มีแรงงาน 3-4 คน ร้อยละ 42.95 มีแรงงาน 1-2 คน และ ร้อยละ 12.13 มีแรงงาน 5-6 คน โดยมีแรงงานสูงสุด 6 คน ต่ำสุด 1 คน และเฉลี่ย 2.97 คน

2. การประกอบอาชีพของครัวเรือน จากการศึกษา พบว่า คณะกรรมการกลุ่มกึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 43.3) รับจ้าง ร้อยละ 21.3 เลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 19.3 ทำไร่ ร้อยละ 17.7 ค้าขาย ร้อยละ 14.8 ทำสวน ร้อยละ 5.9 ทำนา ร้อยละ 2.0 ทำประมง ร้อยละ 1.6 ประกอบอาชีพอื่น ๆ และร้อยละ 1.0 รับราชการ

ตารางที่ 4.3 รายได้ของครัวเรือนจากภาคการเกษตร

n = 305

รายได้จากภาคการเกษตร	จำนวน (ร้อยละ)	ต่ำสุด	สูงสุด	\bar{X}	S.D.
ทำนา	301 (98.69)	5,000	180,000	87,822.95	142,985.55
ทำไร่	56 (18.36)	3,500	80,000	5,662.29	15,051.57
ทำสวน	49 (16.06)	3,000	220,000	3,527.21	15,387.00
เลี้ยงสัตว์	58 (19.01)	1,000	110,000	4,904.91	13,258.59
ประมง	6 (1.97)	5,000	30,000	360.65	2,930.29
ไม่ตกไม้ประดับ	3 (0.99)	24,000	50,000	406.55	4,263.36

*ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.3 จากการศึกษา พบว่า คณะกรรมการกลุ่มมีรายได้ของครัวเรือนจากภาคการเกษตร (ร้อยละ 98.69) มีรายได้จากการทำนา โดยมีรายได้เฉลี่ย 87,822.95 บาท ร้อยละ 19.01 มีรายได้จากการทำไร่ โดยมีรายได้เฉลี่ย 5,662.29 บาท ร้อยละ 18.36 มีรายได้จากการทำสวน โดยมีรายได้เฉลี่ย 3,527.21 บาท ร้อยละ 16.06 มีรายได้จากการทำสวน โดยมีรายได้เฉลี่ย 3,527.21 บาท ร้อยละ 1.97 มีรายได้จากการประมง โดยมีรายได้เฉลี่ย 360.65 บาท และ ร้อยละ 0.99 มีรายได้จากไม้ดอกไม้ประดับ โดยมีรายได้เฉลี่ย 406.55 บาท ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 รายจ่ายของครัวเรือนจากภาคการเกษตร

n = 305					
รายจ่ายของครัวเรือนจาก ภาคการเกษตร	จำนวน (ร้อยละ)	ต่ำสุด	สูงสุด	\bar{X}	S.D.
ทำนา	288 (94.43)	1,500	200,000	20,604.91	19,532.79
ทำไร่	60 (19.67)	500	31,940	2,025.37	5,284.30
ทำสวน	37 (12.13)	1,300	50,000	1,193.50	4,871.46
เลี้ยงสัตว์	48 (15.74)	700	40,000	1,402.17	4,691.05
ไม้ดอกไม้ประดับ	16 (5.24)	2,800	20,000	376.39	1,871.38

*ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.4 จากการศึกษา พบว่า คณะกรรมการกลุ่ม (ร้อยละ 94.43) มีรายจ่ายของครัวเรือนจากภาคการเกษตร โดยมีรายจ่ายจากการทำนา เฉลี่ย 20,604.91 บาทต่อปี ร้อยละ 19.67 โดยมีรายจ่ายจากการทำไร่ เฉลี่ย 5,284.30 บาทต่อปี ร้อยละ 15.74 โดยมีรายจ่ายจากการเลี้ยงสัตว์ เฉลี่ย 1,402.17 บาทต่อปี ร้อยละ 12.13 โดยมีรายจ่ายจากการทำสวน เฉลี่ย 1,193.50 บาทต่อปี ร้อยละ 5.24 โดยมีรายจ่ายจากไม้ดอกไม้ประดับ เฉลี่ย 376.39 บาทต่อปี ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 สภาวะหนี้สินของครัวเรือน

n = 305					
สภาวะหนี้สินของ ครัวเรือน	จำนวน (ร้อยละ)	ต่ำสุด	สูงสุด	\bar{X}	S.D.
สหกรณ์	82 (26.89)	10,000	300,000	14,095.08	37,203.83
กองทุนหมู่บ้าน	137 (44.92)	2,000	200,000	11,878.68	18,945.60
ช.ก.ส. สถาบันการเงิน	154 (50.49)	12,000	1,500,000	53,226.23	142,720.39
ญาติหรือเพื่อนบ้าน	19 (6.23)	5,000	300,000	3,231.11	24,921
นายทุน	2 (0.70)	100,000	450,000	1,803.27	26,377.08
บริษัท ห้าง ร้าน	10 (3.28)	20,000	950,000	7,118.03	61,918.02

*ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.5 จากการศึกษา พบว่า คณะกรรมการกลุ่มมีสภาวะหนี้สินของครัวเรือน ร้อยละ 50.49 มีหนี้สิน ช.ก.ส. สถาบันการเงิน โดยมีหนี้สินเฉลี่ย 53,226.23 บาทต่อปี ร้อยละ 44.92 มีหนี้สินกองทุนหมู่บ้าน โดยมีหนี้สินเฉลี่ย 11,878.68 บาทต่อปี ร้อยละ 26.89 มีหนี้สินสหกรณ์ โดยมีหนี้สินเฉลี่ย 14,095.08 บาทต่อปี ร้อยละ 6.23 มีหนี้สินญาติหรือเพื่อนบ้าน โดยมีหนี้สินเฉลี่ย 3,231.11 บาทต่อปี ร้อยละ 3.28 มีหนี้สินบริษัทห้าง ร้าน โดยมีหนี้สินเฉลี่ย 7,118.03 บาทต่อปี และ ร้อยละ 0.70 มีหนี้สินนายทุน โดยมีหนี้สินเฉลี่ย 1,803.27 บาทต่อปี

ตารางที่ 4.6 ลักษณะพื้นที่การถือครองในการเกษตร

พื้นที่ถือครอง	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ขนาดพื้นที่ (ไร่)			
			ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	\bar{X}	S.D.
n=305						
1. ลักษณะพื้นที่การถือครองในการเกษตร						
1.1 เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์			2	55	18.88	11.21
- ไม่เป็น	7	2.30				
- เป็น	298	97.70				
< 10	77	25.24				
11-20	120	39.34				
21-30	66	21.64				
31-40	23	7.54				
>40	12	3.94				
1.2 พื้นที่เช่า			5	17	0.24	1.70
- ไม่มี	297	97.38				
- มี	8	2.62				
≤ 5	2	0.65				
6-10	4	1.32				
> 10	2	0.65				
1.3 พื้นที่บุคคลอื่นให้ทำกินเปล่า			1	33	0.64	3.14
- ไม่มี	278	91.15				
- มี	27	8.85				
≤ 5	17	5.57				
6-10	7	2.30				
> 10	3	0.98				

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

พื้นที่ถือครอง	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ขนาดพื้นที่ (ไร่)			
			ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	\bar{X}	S.D.
2. รวมพื้นที่ถือครอง ทางการเกษตรทั้งหมด						
- ไม่มี	1	0.33	3	55.00	19.81	10.89
- มี	304	99.67				
≤ 10	75	25.59				
11-20	117	38.36				
21-30	72	36.61				
30-40	28	9.18				
> 40	13	4.26				

จากตารางที่ 4.6 ลักษณะการถือครองพื้นที่การเกษตร ปรากฏผลการวิเคราะห์ ดังนี้

1. ลักษณะการถือครองพื้นที่การเกษตร

1.1 เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ จากการศึกษา พบว่า คณะกรรมการกลุ่มมีพื้นที่การถือครองสูงสุด 55 ไร่ และพื้นที่การถือครองเฉลี่ย 18.88 ไร่ เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า คณะกรรมการเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 97.70) เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ โดย ร้อยละ 39.34 มี 11-20 ไร่ รองลงมาร้อยละ 25.24 มีน้อยกว่า 10 ไร่ และ ร้อยละ 7.54 และ 3.94 มี 31-40 ไร่ และมากกว่า 40 ไร่ ตามลำดับ และส่วนน้อยร้อยละ 2.30 ไม่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์

1.2 พื้นที่เช่า จากการศึกษา พบว่า คณะกรรมการกลุ่มมีพื้นที่เช่าสูงสุด 17 ไร่ และพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 0.24 ไร่ เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่าคณะกรรมการเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 97.38) ไม่มีพื้นที่เช่า และส่วนน้อยมีพื้นที่เช่า โดยร้อยละ 1.32 มี 6-10 ไร่ และร้อยละ 0.65 มีมากกว่า 10 ไร่ และเท่ากับ 5 ไร่หรือน้อยกว่า

1.3 พื้นที่บุคคลอื่นให้ทำกิน จากการศึกษา พบว่า คณะกรรมการกลุ่มมีพื้นที่บุคคลอื่นให้ทำกินสูงสุด 33 ไร่ และพื้นที่บุคคลอื่นให้ทำกินเฉลี่ย 0.64 ไร่ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า คณะกรรมการเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 91.15) ไม่มีพื้นที่บุคคลอื่นให้ทำกินเปล่า และส่วนน้อยมีพื้นที่

บุคคลอื่นให้ทำกินเปล่า โดยร้อยละ 5.57 มีเท่ากับ 5 ไร่ หรือน้อยกว่า รองลงมาร้อยละ 2.30 มี 6-10 ไร่ และร้อยละ 0.98 มีมากกว่า 10 ไร่ ตามลำดับ

2. รวมพื้นที่ถือครองทางการเกษตร จากการศึกษา พบว่า คณะกรรมการกลุ่มมีพื้นที่ถือครองทางการเกษตรทั้งหมดสูงสุด 55 ไร่ และมีค่าเฉลี่ย 19.81 ไร่ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า คณะกรรมการเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 38.36) มี 10-20 ไร่ รองลงมาร้อยละ 36.61 มี 21-30 ไร่ และร้อยละ 9.18 และ 4.26 มี 30-40 ไร่ และมากกว่า 40 ไร่ ตามลำดับ และมีเพียง ร้อยละ 0.33 ไม่มีพื้นที่ถือครองรวมทางการเกษตร

3. สถานภาพทางสังคมของคณะกรรมการกลุ่ม

การศึกษาสถานภาพทางสังคมของคณะกรรมการกลุ่ม ได้แก่ การดำรงตำแหน่งในกลุ่ม ตำแหน่งทางสังคม การเป็นสมาชิกกลุ่มในสังคม การอบรมการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ระยะเวลาการเป็นสมาชิกกลุ่ม ประสบการณ์ในการแปรรูป การรับรองมาตรฐานการแปรรูปของกลุ่ม ผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปรากฏดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 สถานภาพทางสังคมของคณะกรรมการกลุ่ม

n = 305		
ปัจจัยทางสังคม	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1. ตำแหน่งทางสังคม		
ไม่มีตำแหน่งทางสังคม	115	37.7
กำนัน	0.0	0.0
ผู้ใหญ่บ้าน	8	2.6
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	14	4.6
สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	5	1.6
อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน	81	26.6
อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน	14	4.6

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

n = 305		
ปัจจัยทางสังคม	จำนวน(คน)	ร้อยละ
2. การเป็นสมาชิกกลุ่มในสังคม		
ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่ม	22	7.2
กลุ่มสหกรณ์	87	28.5
กองทุนหมู่บ้าน	155	50.8
กลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส.	177	58.0
กลุ่มสตรี,กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	108	35.4
โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน	14	4.6
ออมทรัพย์	2	0.7
3. การอบรมการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ (ข้าวกล้องงอก)		
ได้รับการอบรม	305	100
ไม่ได้รับการอบรม	0	0.0
4. การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม		
ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม	305	100
ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม	0	0.0
5. ระยะเวลาการเป็นสมาชิกกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ		
1 ปี	27	8.9
2 ปี	278	91.1
6. ประสบการณ์ในการแปรรูปข้าวกล้องงอก		
1 ปี	59	19.3
2 ปี	246	80.7

จากตารางที่ 4.7 สภาพทางสังคมของคณะกรรมการกลุ่ม ปราบกฏผลการวิเคราะห์
ดังนี้

1. สถานภาพภายในกลุ่ม จากการศึกษา พบว่า คณะกรรมการกลุ่ม (ร้อยละ 20.0) เป็นประธาน รองประธาน เลขานุการ เภรัญญิก และประชาสัมพันธ์
2. ตำแหน่งทางสังคม จากการศึกษา พบว่า คณะกรรมการกลุ่มหนึ่งในสาม (ร้อยละ 37.7) ไม่มีตำแหน่งทางสังคม และคณะกรรมการกลุ่มอีกสองในสามมีตำแหน่งทางสังคม โดยร้อยละ 26.6 เป็น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ร้อยละ 4.6 เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านและอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ร้อยละ 2.6 เป็นผู้ใหญ่บ้าน ร้อยละ 1.6 เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล
3. การเป็นสมาชิกกลุ่มในสังคม จากการศึกษา พบว่า คณะกรรมการกลุ่มมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 58.0) เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้า ช.ก.ศ. รองลงมาร้อยละ 50.8 เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 35.4 เป็นสมาชิกกลุ่มสตรี กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ร้อยละ 28.5 เป็นสมาชิกกลุ่มสหกรณ์ ร้อยละ 4.6 เป็นสมาชิกกลุ่มโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน(กขคจ.) และ ส่วนน้อย ร้อยละ 7.2 ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่ม ตามลำดับ
4. การอบรมการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ(ข้าวกล้องงอก) จากการศึกษา พบว่า คณะกรรมการกลุ่มทั้งหมด (ร้อยละ 100.0) ได้รับการอบรมการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ (ข้าวกล้องงอก)
5. การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม จากการศึกษา พบว่า คณะกรรมการกลุ่มทั้งหมด(ร้อยละ 100.0) ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
6. ระยะเวลาการเป็นสมาชิกกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ จากการศึกษา พบว่า คณะกรรมการกลุ่มส่วนใหญ่ (ร้อยละ 91.1) เป็นสมาชิกกลุ่ม2ปี และ (ร้อยละ 8.9) เป็นสมาชิกกลุ่ม 1 ปี ตามลำดับ
7. ประสบการณ์ในการแปรรูปข้าวกล้องงอก จากการศึกษา พบว่า คณะกรรมการกลุ่มส่วนใหญ่ (ร้อยละ 80.7) มีประสบการณ์ในการแปรรูปข้าวกล้องงอก 2 ปี และ ร้อยละ 19.3 มีประสบการณ์ในการแปรรูปข้าวกล้องงอก 1 ปี ตามลำดับ

ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนากลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิในจังหวัดอุบลราชธานี

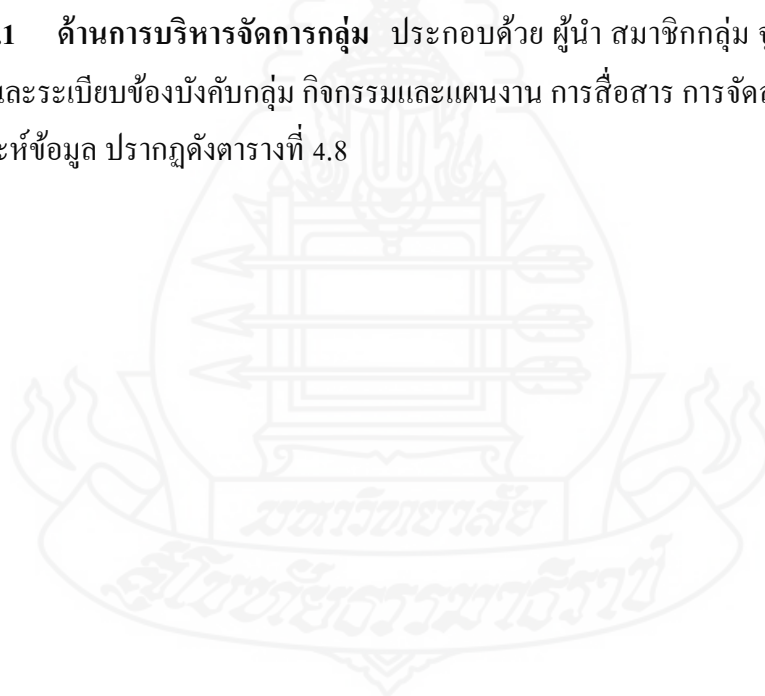
ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนากลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิในจังหวัดอุบลราชธานี 3 ด้าน ดังต่อไปนี้

2.1 ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม มี 7 ประเด็น คือ ผู้นำกลุ่ม สมาชิกกลุ่ม จุดมุ่งหมายของกลุ่ม กฎเกณฑ์และระเบียบข้อบังคับกลุ่ม กิจกรรมและแผนงาน การสื่อสาร และการจัดสรรผลประโยชน์

2.2 ด้านการตลาด มี 4 ประเด็น คือ สินค้า (Product) ราคา (Price) การจัดจำหน่าย (Place) และการส่งเสริมการขาย (Promotion) และการวิเคราะห์ผลข้อมูลปรากฏดังตารางที่ 4.8 ต่อไปนี้

จากตารางที่ 4.8 แนวทางการพัฒนากลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิในจังหวัดอุบลราชธานี มีดังต่อไปนี้

2.1 ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ประกอบด้วย ผู้นำ สมาชิกกลุ่ม จุดมุ่งหมายของกลุ่ม กฎเกณฑ์และระเบียบข้อบังคับกลุ่ม กิจกรรมและแผนงาน การสื่อสาร การจัดสรรผลประโยชน์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาด้านการบริหารจัดการกลุ่ม

n = 305

ประเด็น	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา					คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
	มาก	มาก	ปาน	น้อย	น้อย		
	ที่สุด	กลาง			ที่สุด		
1. ผู้นำกลุ่ม						3.73	มาก
1.1 จัดฝึกอบรมเพิ่มทักษะความรู้ใหม่ให้กับผู้นำตามความต้องการ	26.9	34.4	38.0	0.7	0.0	3.88	มาก
1.2 จัดประชุมผู้นำอย่างสม่ำเสมอ	25.6	31.1	40.0	3.3	0.0	3.79	มาก
1.3 จัดทัศนศึกษาให้ผู้นำ	24.9	31.5	23.6	11.8	8.2	3.53	มาก
2. สมาชิกกลุ่ม						3.74	มาก
2.1 จัดฝึกอบรมเพิ่มทักษะความรู้ใหม่ให้กับสมาชิกตามความต้องการ	28.5	32.5	33.1	5.9	0.0	3.84	มาก
2.2 จัดประชุมสมาชิกกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ	24.6	35.1	32.8	7.5	0.0	3.77	มาก
2.3 จัดทัศนศึกษาให้กับสมาชิก	25.6	32.5	26.2	8.5	7.2	3.61	มาก

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

n = 305

ประเด็น	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา					คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
	มาก	มาก	ปาน	น้อย	น้อย		
	ที่สุด		กลาง		ที่สุด		
3. จุดมุ่งหมายของกลุ่ม						3.86	มาก
3.1 มีการประชุมกลุ่มเพื่อกำหนดจุดมุ่งหมายของกลุ่ม	22.3	45.9	28.5	3.3	0.0	3.87	มาก
3.2 มีการกำหนดจุดมุ่งหมายของกลุ่มอย่างชัดเจน	24.9	24.9	30.5	3.3	0.0	3.88	มาก
3.3 มีการจดบันทึกจุดมุ่งหมายของกลุ่มไว้เป็นลายลักษณ์อักษร	26.9	38.4	27.5	7.2	0.0	3.85	มาก
4. กฎเกณฑ์และระเบียบข้อบังคับกลุ่ม						3.92	มาก
4.1 กฎเกณฑ์และระเบียบข้อบังคับกลุ่มต้องมาจากมติของสมาชิก	29.8	43.0	24.9	2.3	0.0	4.0	มาก
4.2 กำหนดกฎเกณฑ์และระเบียบข้อบังคับกลุ่มที่สมาชิกปฏิบัติได้	25.6	42.3	27.2	4.9	0.0	3.89	มาก
4.3 กำหนดกฎเกณฑ์และระเบียบข้อบังคับกลุ่มที่มีความยืดหยุ่นเปลี่ยนแปลงแก้ไขให้ทันเหตุการณ์	24.6	45.6	23.0	6.2	0.7	3.87	มาก

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

n = 305

ประเด็น	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา					คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
	5. กิจกรรมและแผนงาน						
5.1 วางแผนการดำเนินกิจกรรมโดยการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่ม	29.2	41.0	24.6	4.6	0.7	3.93	มาก
5.2 กำหนดกิจกรรมกลุ่มที่มาจากความต้องการของสมาชิก	22.6	45.6	23.0	8.9	0.0	3.82	มาก
5.3 กำหนดกิจกรรมย่อย ๆ ที่มีความเชื่อมโยงกัน	21.0	45.2	21.0	12.1	0.7	3.74	มาก
6. การสื่อสาร					3.75	มาก	
6.1 มีการติดต่อแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม	21.3	42.0	31.1	4.3	1.3	3.78	มาก
6.2 มีการติดต่อแลกเปลี่ยนข่าวสารกับภายนอกกลุ่ม	23.6	36.1	31.1	7.9	1.3	3.73	มาก

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

n = 305

ประเด็น	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา					คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
	มาก	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อย		
	ที่สุด				ที่สุด		
7. การจัดสรรผลประโยชน์						3.94	มาก
7.1 มีการกำหนดสัดส่วนในการจัดสรรผลประโยชน์	33.4	37.0	24.6	4.9	0.0	3.99	มาก
7.2 มีสวัสดิการให้กับสมาชิกกลุ่ม	30.8	37.7	26.6	4.3	0.7	3.94	มาก
7.3 มีการแบ่งปันผลประโยชน์ให้กับชุมชน	28.5	37.7	24.3	9.5	0.0	3.85	มาก
7.4 มีการจัดสรรรายได้อย่างเป็นระบบ	33.1	39.3	20.0	7.5	0.0	3.98	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม						3.82	มาก

จากตารางที่ 4.8 แนวทางการพัฒนากลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิในจังหวัดอุบลราชธานี ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม พบว่า คณะกรรมการมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาในประเด็นต่าง ๆ ด้านการบริหารจัดการกลุ่มโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (เฉลี่ย 3.82) เมื่อพิจารณารายละเอียดใน 7 ด้าน พบว่า คณะกรรมการกลุ่มเห็นด้วยในระดับมากกับแนวทางการพัฒนาทั้ง 5 ประเด็น โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ การจัดสรรผลประโยชน์ กฎเกณฑ์ และระเบียบข้อบังคับกลุ่ม จุดมุ่งหมายของกลุ่ม กิจกรรมและแผนงาน การสื่อสาร สมาชิกกลุ่มและผู้นำกลุ่ม ตามลำดับ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาแต่ละด้าน ปรากฏผลดังนี้

1. ผู้นำกลุ่ม จากการศึกษา พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนากลุ่มของคณะกรรมการกลุ่มโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.73) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า คณะกรรมการมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนากลุ่มอยู่ในระดับมากทั้ง 3

ข้อ ๒ ได้แก่ จัดฝึกอบรมเพิ่มทักษะความรู้ใหม่ให้กับผู้นำตามความต้องการ ค่าเฉลี่ย 3.88 จัดประชุมผู้นำอย่างสม่ำเสมอ ค่าเฉลี่ย 3.79 และจัดทัศนศึกษาให้ผู้นำ ค่าเฉลี่ย 3.53

2. สมาชิกกลุ่ม จากการศึกษา พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาของกลุ่มของคณะกรรมการกลุ่มโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.74) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า คณะกรรมการมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาของกลุ่มอยู่ในระดับมากที่สุด

3 ข้อ ๒ ได้แก่ จัดฝึกอบรมเพิ่มทักษะความรู้ใหม่ให้กับสมาชิกตามความต้องการ ค่าเฉลี่ย 3.84 จัดประชุมสมาชิกกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ ค่าเฉลี่ย 3.77 และจัดทัศนศึกษาให้สมาชิก ค่าเฉลี่ย 3.61

3. จุดมุ่งหมายของกลุ่ม จากการศึกษา พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาของกลุ่มของคณะกรรมการกลุ่มโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.86) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า คณะกรรมการมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาของกลุ่มอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ ๒ ได้แก่ มีการกำหนดจุดมุ่งหมายของกลุ่มอย่างชัดเจน ค่าเฉลี่ย 3.88 มีการประชุมกลุ่มเพื่อกำหนดจุดมุ่งหมายของกลุ่ม ค่าเฉลี่ย 3.87 และมีการจัดบันทึกจุดมุ่งหมายของกลุ่มไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ค่าเฉลี่ย 3.85

4. กฎเกณฑ์และระเบียบข้อบังคับกลุ่ม จากการศึกษา พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาของกลุ่มของคณะกรรมการกลุ่มโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.92) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า คณะกรรมการมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาของกลุ่มอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ ๒ ได้แก่ กฎเกณฑ์และระเบียบข้อบังคับกลุ่มต้องมาจากมติของสมาชิก ค่าเฉลี่ย 4.0 กำหนดกฎเกณฑ์และระเบียบข้อบังคับกลุ่มที่สมาชิกปฏิบัติได้ ค่าเฉลี่ย 3.89 และกำหนดกฎเกณฑ์และระเบียบข้อบังคับกลุ่มที่มีความยืดหยุ่นเปลี่ยนแปลงแก้ไขให้ทันเหตุการณ์ ค่าเฉลี่ย 3.87

5. กิจกรรมและแผนงาน จากการศึกษา พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาของกลุ่มของคณะกรรมการกลุ่มโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.83) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า คณะกรรมการมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาของกลุ่มอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ ๒ ได้แก่ วางแผนการดำเนินกิจกรรมโดยการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่ม ค่าเฉลี่ย 3.93 กำหนดกิจกรรมกลุ่มที่มาจากความต้องการของสมาชิก ค่าเฉลี่ย 3.82 และกำหนดกิจกรรมย่อย ๆ ที่มีความเชื่อมโยงกัน ค่าเฉลี่ย 3.74

6. การสื่อสาร จากการศึกษา พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาของกลุ่มของคณะกรรมการกลุ่มโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.75) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า คณะกรรมการมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาของกลุ่มอยู่ในระดับมากที่สุด 2

ข้อ ได้แก่ มีการติดต่อแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม ร้อยละ 3.78 และมีการติดต่อแลกเปลี่ยนข่าวสารกันภายนอกกลุ่ม ค่าเฉลี่ย 3.73

7. การจัดสรรผลประโยชน์ จากการศึกษา พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาของกลุ่มของคณะกรรมการกลุ่ม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.94) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า คณะกรรมการมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา กลุ่มอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ข้อ ได้แก่ มีการกำหนดสัดส่วนในการจัดสรรผลประโยชน์ ร้อยละ 3.99 มีการจัดสรรรายได้อย่างเป็นระบบ ร้อยละ 3.98 มีการแบ่งปันผลประโยชน์ให้กับชุมชน ร้อยละ 3.85 และมีสวัสดิการให้กับสมาชิกกลุ่ม ค่าเฉลี่ย 3.94

2.2 ด้านการตลาด ประกอบด้วย สินค้า (Product) ราคา (Price) การจัดจำหน่าย (Place) การส่งเสริมการขาย (Promotion) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาด้านการตลาด

n = 305

ประเด็น	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา					คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. สินค้า (Product)						3.92	มาก
1.1 มีการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้ทันสมัยตรงตามความต้องการของลูกค้า	30.5	38.7	24.9	4.6	1.3	3.92	มาก
1.2 ผลิตสินค้าที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน	31.8	36.4	25.9	5.2	0.7	3.93	มาก
2. ราคา (Price)						3.97	มาก
2.1 มีการคิดต้นทุนทุกอย่างถูกต้องเพื่อกำหนดราคาสินค้า	35.1	36.7	24.3	2.6	0.7	4.03	มาก
2.2 มีการบวกค่าแรงในราคาสินค้า	34.1	35.1	25.6	5.2	0.0	3.98	มาก
2.3 มีการสำรวจราคาในท้องตลาดเพื่อนำมากำหนดราคาสินค้า	31.5	35.7	26.9	3.9	2.0	3.91	มาก
3. การจัดจำหน่าย (Place)						3.87	มาก
3.1 มีการนำสินค้าไปจำหน่ายและจัดแสดงในงานแสดงสินค้าต่าง ๆ	31.1	40.3	23.6	3.6	1.3	3.96	มาก
3.2 สร้างแบรนด์เนมของสินค้า	29.8	34.8	24.3	8.5	2.6	3.81	มาก
3.3 มีการเพิ่มช่องทางการตลาดหลายรูปแบบ	30.8	33.4	26.9	6.9	2.0	3.84	มาก

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

ประเด็น	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา					คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
	การพัฒนา						
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
4. การส่งเสริมการขาย (Promotion)						3.67	มาก
4.1 มีการประชาสัมพันธ์และโฆษณาสินค้าผ่านสื่อต่าง ๆ	26.6	37.7	25.2	7.2	3.3	3.77	มาก
4.2 มีการลดราคาสินค้า	21.3	4.3	26.2	9.8	1.3	3.71	มาก
4.3 มีการแจกและแถม	20.0	33.1	30.8	12.5	3.6	3.53	มาก
รวมค่าเฉลี่ย						3.85	มาก

จากตารางที่ 4.9 แนวทางการพัฒนากลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิในจังหวัดอุบลราชธานี ด้านการตลาด พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (เฉลี่ย 3.85) เมื่อพิจารณารายละเอียดใน 4 ด้าน พบว่า คณะกรรมการกลุ่มมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาในระดับมากที่สุด 4 ด้าน ดังนี้ สินค้า (Product) ราคา (Price) การจัดจำหน่าย (Place) และการส่งเสริมการขาย (Promotion) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาแต่ละด้าน ปรากฏผลดังนี้

1. ด้านสินค้า (Product) จากการศึกษา พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนากลุ่มของคณะกรรมการกลุ่ม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.92) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า คณะกรรมการมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนากลุ่มอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน ค่าเฉลี่ย 3.93 และ มีการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้ทันสมัยตรงตามความต้องการของลูกค้า ค่าเฉลี่ย 3.92 ตามลำดับ

2. ด้านราคา (Price) จากการศึกษา พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนากลุ่มของคณะกรรมการกลุ่ม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.97) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า คณะกรรมการกลุ่มมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนากลุ่มอยู่ใน

ระดับมากทั้ง 3 ข้อ ได้แก่ มีการคิดต้นทุนทุกอย่างถูกต้องเพื่อกำหนดราคาสินค้า ค่าเฉลี่ย 4.03 มีการบวกค่าแรงในราคาสินค้า ค่าเฉลี่ย 3.98 และ มีการสำรวจราคาในท้องตลาดเพื่อนำมากำหนดราคาสินค้า ค่าเฉลี่ย 3.91 ตามลำดับ

3. ด้านการจัดจำหน่าย (Place) จากการศึกษา พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนากลุ่มของคณะกรรมการกลุ่มโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.87) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า คณะกรรมการกลุ่มมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนากลุ่มอยู่ในระดับมากทั้ง 3 ข้อ ได้แก่ มีการนำสินค้าไปจำหน่ายและจัดแสดงในงานแสดงสินค้าต่างๆ ค่าเฉลี่ย 3.96 มีการเพิ่มช่องทางการตลาดหลายรูปแบบ ค่าเฉลี่ย 3.84 และสร้างแบรนด์เนมของสินค้า ค่าเฉลี่ย 3.81 ตามลำดับ

4. ด้านการส่งเสริมการขาย (Promotion) จากการศึกษา พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนากลุ่มของคณะกรรมการกลุ่มโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.67) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า คณะกรรมการกลุ่มมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนากลุ่มอยู่ในระดับมากทั้ง 3 ข้อ ได้แก่ มีการประชาสัมพันธ์/โฆษณาสินค้าผ่านสื่อต่างๆ ค่าเฉลี่ย 3.77 มีการลดราคาสินค้า ค่าเฉลี่ย 3.71 และมีการแจกและแถม ค่าเฉลี่ย 3.53 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ด้านการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพ ประกอบด้วย สถานที่ตั้งและอาคารที่ทำการ เครื่องมือ เครื่องจักรและอุปกรณ์ในการทำ การควบคุมกระบวนการทำงาน การสุขาภิบาล การบำรุงรักษาและการทำความสะอาด บุคลากรและสุขลักษณะของผู้ทำ การบันทึกข้อมูล ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีด้านการผลิตและการควบคุมคุณภาพ

ประเด็น	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี					คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
	n = 305						
1. สถานที่ตั้งและอาคารที่ทำการ						3.96	มาก
1.1 สถานที่ตั้งตัวอาคารและที่ใกล้เคียง						3.95	มาก
1.1.1 สถานที่ตั้งตัวอาคารและบริเวณโดยรอบสะอาด ไม่มีน้ำขังแฉะและสกปรก	33.8	36.7	25.6	2.6	1.3	3.99	มาก
1.1.2 สถานที่ตั้งตัวอาคารอยู่ห่างจากบริเวณหรือสถานที่ที่มีฝุ่น เขม่าควันมากผิดปกติ	32.5	34.1	29.2	3.6	0.7	3.94	มาก
1.1.3 สถานที่ตั้งตัวอาคารไม่อยู่ใกล้เคียงกับสถานที่น่ารังเกียจ เช่น บริเวณเพาะเลี้ยงสัตว์ แหล่งเก็บหรือกำจัดขยะ	32.5	34.8	27.2	3.6	2.0	3.92	มาก

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

n = 305

ประเด็น	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี					คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
	1.2 ความเหมาะสมของอาคาร						
1.2.1 พื้น ฝ้าผนัง และเพดานของอาคารที่ทำก่อสร้างด้วยวัสดุที่คงทน เรียบ ทำความสะอาด และซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพที่ดีตลอดเวลา	30.2	39.7	26.2	3.3	0.7	3.95	มาก
1.2.2 อาคารแยกบริเวณที่ทำออกเป็นสัดส่วน ไม่อยู่ใกล้ห้องสุขา ไม่มีสิ่งของที่ไม่ใช่แล้วหรือไม่เกี่ยวข้องกับการทำอยู่ในบริเวณที่ทำ	33.8	33.8	27.9	4.6	0.0	3.97	มาก
1.2.3 พื้นที่ปฏิบัติไม่แออัด มีแสงสว่างเพียงพอ และมีการระบายอากาศที่เหมาะสม	35.7	35.1	22.6	6.6	0.0	4.00	มาก

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

n = 305

ประเด็น	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี					คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
2. เครื่องมือ เครื่องจักรและอุปกรณ์ในการทำ						3.99	มาก
2.1 ภาชนะหรืออุปกรณ์ในการทำที่สัมผัสกับผลิตภัณฑ์ทำจากวัสดุมีผิวเรียบ ไม่เป็นสนิม ล้างทำความสะอาดได้ง่าย	35.7	35.7	24.6	3.9	0.0	4.03	มาก
2.2 เครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์ที่ใช้ สะอาด เหมาะสมกับการใช้งาน ไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนติดตั้งได้ง่าย	34.1	35.7	24.3	5.2	0.7	3.97	มาก
2.3 เครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์ที่ใช้ มีปริมาณเพียงพอ รวมทั้งทำความสะอาดได้ง่าย	32.1	37.4	25.9	4.6	0.0	3.97	มาก

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ประเด็น	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี					คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
	n = 305						
3. การควบคุมกระบวนการทำงาน						4.23	มากที่สุด
3.1 คุณสมบัตินี้ของข้าวเปลือกที่ทำเป็นข้าวเปลือกหอมมะลิ						4.15	มาก
3.1.1 เลือกข้าวเปลือกที่มีคุณลักษณะตรงตามพันธุ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90	41.0	36.7	19.0	3.3	0.0	4.15	มาก
3.1.2 เลือกข้าวเปลือกที่มีร้อยละของการงอกไม่น้อยกว่าร้อยละ 90	42.3	34.8	21.0	2.0	0.0	4.17	มาก
3.1.3 เลือกข้าวเปลือกที่มีร้อยละของความชื้นข้าวเปลือกไม่เกินร้อยละ 14	41.0	35.1	22.0	2.0	0.0	4.15	มาก
3.2 การเตรียมข้าวเปลือก						4.19	มาก
3.2.1 มีการซั้ข้าวเปลือกก่อน	44.6	32.5	19.0	3.3	0.7	4.17	มาก
3.2.2 ทำความสะอาดข้าวแบบแห้ง คือ การร่อนหรือฟัด	43.9	35.7	17.7	2.6	0.0	4.21	มากที่สุด

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

n = 305

ประเด็น	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี					คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
3.3 การแช่ข้าวเปลือก						4.20	มาก
3.3.1 ใส่น้ำท่วมข้าว ประมาณ 1 – 2 ฝ่ามือ	43.6	35.4	20.3	0.7	0.0	4.22	มากที่สุด
3.3.2 แช่นาน 20-24 ชั่วโมง เปลี่ยนน้ำแช่ทุก 6 ชั่วโมง	43.9	35.7	14.8	5.6	0.0	4.18	มาก
3.3.3 ล้างข้าวเปลือกเพื่อ ลดกลิ่นเปรี้ยวและนำขึ้นให้ สะเด็ดน้ำประมาณ 20 – 30 นาที	43.6	37.4	16.4	2.6	0.0	4.22	มากที่สุด
3.4 การเพาะงอกข้าวเปลือก						4.23	มากที่สุด
3.4.1 ใช้ภาชนะเพาะงอก กระสอบข้าวหรือกระสอบ ปาน	43.6	34.8	18.4	3.3	0.0	4.19	มาก
3.4.2 ใช้เวลาในการเพาะ งอก 20-36 ชั่วโมง	45.9	34.1	17.4	2.6	0.0	4.23	มากที่สุด
3.4.3 เพาะงอกข้าวเปลือก ให้มีตุ่มงอกที่จุกข้าวขนาด ไม่เกิน 1 มิลลิเมตร แล้วล้าง ข้าวเปลือกให้สะอาด 2 ครั้ง	47.2	34.8	16.4	1.6	0.0	4.28	มากที่สุด

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ประเด็น	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี					คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
	n = 305						
3.5 การหยุดปฏิบัติการงอก							
นั่งในถังถึงที่อัดไอน้ำเดือด 7 นาที (นั่งอัดไอน้ำเดือด 4 นาที กลับข้าวและนั่งต่ออีก 3 นาที)	45.6	36.4	17.7	0.0	0.3	4.27	มากที่สุด
3.6 การทำแห้งและพักข้าว						4.19	มาก
3.6.1 นำข้าวเปลือกหอมมะลิตากแห้งด้วยแสงแดดเป็นเวลา 2 วัน	44.9	36.1	15.4	3.3	0.3	4.22	มากที่สุด
3.6.2 มีการกลับข้าวเปลือกหรือเกลี่ยข้าวในภาชนะทำแห้งให้แห้งสม่ำเสมอในระหว่างตากแห้งให้เหลือความชื้นไม่เกินร้อยละ 13	43.0	38.4	14.1	3.3	1.3	4.18	มาก
3.6.3 พักข้าวไว้ในภาชนะเก็บที่เก็บไว้ในสถานที่ควบคุมความชื้น อย่างน้อย 7 วัน	43.0	38.0	14.4	4.6	0.0	4.19	มาก
3.7 การสีข้าว							
สีโดยใช้เครื่องสีข้าวกลี้องอก	56.7	35.1	8.2	0.0	0.0	4.49	มากที่สุด

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ประเด็น	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี					คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
3.8 การบรรจุหีบห่อ						4.21	มากที่สุด
3.8.1 ใช้วัสดุหีบห่อ สะอาด ป้องกันการปนเปื้อน จากภายนอกได้ ทนทานต่อ การขนส่ง	43.3	37.4	18.7	0.7	0.0	4.23	มากที่สุด
3.8.2 ใช้วัสดุหีบห่อที่ปิด ผนึกแข็งแรงในสภาพ สุญญากาศ	41.0	39.3	16.4	3.3	0.0	4.18	มาก
3.8.3 ใช้วัสดุหีบห่อที่ บรรจุข้าวกล้องงอกถุงละ 1,000 ± 10	44.9	37.4	14.4	3.3	0.0	4.24	มากที่สุด
3.9 การเก็บรักษา						4.16	มาก
3.9.1 สถานที่เก็บ รักษาสะอาด อากาศถ่ายเท สะดวก	41.6	36.4	20.3	1.6	0.0	4.18	มาก
3.9.2 สถานที่เก็บรักษา สามารถป้องกันสัตว์พาหะ นำโรคแมลง ศัตรูข้าว แสงแดด และน้ำ	43.0	36.1	19.0	2.0	0.0	4.20	มาก
3.9.3 ไม่วางผลิตภัณฑ์ ข้าวกล้องงอกสัมผัสกับพื้น โดยตรง	39.7	37.7	18.0	4.6	0.0	4.12	มาก

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

n = 305

ประเด็น	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี					คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
4. การสุขาภิบาล การบำรุงรักษา และการทำความสะอาด						4.20	มาก
4.1 น้ำที่ใช้สะอาดและมีปริมาณเพียงพอทำความสะอาดสะอาดเครื่องมือ เครื่องจักร อุปกรณ์ และมือของผู้ทำ	42.6	37.7	18.4	0.7	0.7	4.21	มากที่สุด
4.2 มีวิธีการป้องกันและกำจัดสัตว์นำเชื้อ แมลงและฝุ่นผง ไม่ให้เข้าไปในบริเวณที่ทำตามความเหมาะสม	43.3	36.4	19.0	1.3	0.0	4.22	มากที่สุด
4.3 มีการกำจัดขยะ สิ่งสกปรก และน้ำทิ้ง อย่างเหมาะสม เพื่อไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนกลับลงสู่ผลิตภัณฑ์	41.0	37.4	21.0	0.7	0.0	4.19	มาก
4.4 ใช้สารเคมีในปริมาณที่เหมาะสม ในการล้างทำความสะอาด และใช้กำจัดสัตว์นำเชื้อและแมลง	43.3	38.0	15.4	3.3	0.0	4.21	มากที่สุด
4.5 เก็บแยกสารเคมีจากบริเวณที่ทำ เพื่อไม่ให้ปนเปื้อนลงสู่ผลิตภัณฑ์ได้	43.6	37.4	14.4	4.6	0.0	4.20	มาก

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ประเด็น	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี					คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
5. บุคลากรและสุขลักษณะของผู้ทำ						4.18	มาก
5.1 ผู้ทำทุกคนรักษาความสะอาดส่วนบุคคล เช่น สวมเสื้อผ้าที่สะอาด มีผ้าคลุมผมไม่ไว้เล็บยาว	37.7	40.0	21.6	0.0	0.7	4.14	มาก
5.2 ผู้ทำทุกคนล้างมือให้สะอาดทุกครั้งก่อนปฏิบัติงานหลังการใช้ห้องสุขาและเมื่อมือสกปรก	42.6	38.7	17.4	0.7	0.7	4.22	มากที่สุด
6. การบันทึกข้อมูล							
มีการบันทึกคุณภาพการผลิตข้าวกล้องงอกหอมมะลิตามแบบบันทึก	43.6	34.4	20.0	1.3	0.7	4.90	มากที่สุด
รวมค่าเฉลี่ย						4.24	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.10 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพพบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.24) เมื่อพิจารณารายละเอียดใน 6 ด้าน พบว่า คณะกรรมการกลุ่มมีระดับความคิดเห็นกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพในระดับมากที่สุด 2 ด้าน ดังนี้การบันทึกข้อมูล และการควบคุมกระบวนการทำงาน และอยู่ในระดับมาก 5 ด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ การสุขาภิบาล การบำรุงรักษาและการทำความสะอาด

บุคลากรและสัญลักษณ์ของผู้ทำ เครื่องมือ เครื่องจักรและอุปกรณ์ในการทำ และสถานที่ตั้งและอาคารที่ทำการเมื่อพิจารณาในรายละเอียดของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพแต่ละด้าน ปรากฏผลดังนี้

1. สถานที่ตั้งและอาคารที่ทำการ จากการศึกษา พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพของคณะกรรมการกลุ่มโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.96) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า คณะกรรมการมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ ได้แก่ ความเหมาะสมของอาคาร ค่าเฉลี่ย 3.97 และสถานที่ตั้งและอาคารที่ทำการ ค่าเฉลี่ย 3.95 ตามลำดับ โดยรายละเอียดของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพ แต่ละข้อ ปรากฏผลดังนี้

1.1 สถานที่ตั้งตัวอาคารและที่ใกล้เคียง จากการศึกษา พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพของคณะกรรมการกลุ่มโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.95) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า คณะกรรมการมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ ได้แก่ สถานที่ตั้งตัวอาคารและบริเวณโดยรอบ สะอาด ไม่มีน้ำขังแฉะและสกปรก ร้อยละ 3.99 สถานที่ตั้งตัวอาคารอยู่ห่างจากบริเวณหรือสถานที่ที่มีฝุ่น เขม่าควัน มากผิดปกติ ร้อยละ 3.94 และสถานที่ตั้งตัวอาคารไม่อยู่ใกล้เคียงกับสถานที่น่ารังเกียจ เช่น บริเวณเพาะเลี้ยงสัตว์ แหล่งเก็บหรือกำจัดขยะ ร้อยละ 3.92

1.2 ความเหมาะสมของอาคาร จากการศึกษา พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพของคณะกรรมการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.97) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า คณะกรรมการมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ ได้แก่ พื้นที่ปฏิบัติไม่แออัด มีแสงสว่างเพียงพอ และมีการระบายอากาศที่เหมาะสม ร้อยละ 4.00 อาคารแยกบริเวณที่ทำออกเป็นสัดส่วน ไม่อยู่ใกล้ห้องสุขา ไม่มีสิ่งของที่ไม่าใช้แล้วหรือไม่เกี่ยวข้องกับการทำอยู่ในบริเวณที่ทำ ร้อยละ 3.97 และพื้น ฝาผนัง และเพดานของอาคารที่ทำ ก่อสร้างด้วยวัสดุที่คงทนเรียบ ทำความสะอาด และซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพที่ดีตลอดเวลา ร้อยละ 3.95

2. เครื่องมือ เครื่องจักรและอุปกรณ์ในการทำ จากการศึกษา พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพของคณะกรรมการกลุ่มโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.99) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า คณะกรรมการมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ

ได้แก่ ภาชนะหรืออุปกรณ์ในการทำที่สัมผัสกับผลิตภัณฑ์ทำจากวัสดุมีผิวเรียบ ไม่เป็นสนิม ล้างทำความสะอาดได้ง่าย ร้อยละ 4.03 เครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์ที่ใช้ สะอาด เหมาะสมกับการใช้งาน ไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนติดตั้งได้ง่าย และเครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์ที่ใช้ มีปริมาณเพียงพอ รวมทั้งทำความสะอาดได้ง่าย ร้อยละ 3.97

3. การควบคุมกระบวนการทำงาน จากการศึกษา พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพของคณะกรรมการกลุ่มโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.23) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า คณะกรรมการมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 2 ข้อ ได้แก่ การสีข้าว ค่าเฉลี่ย 4.49 การหยุดปฏิบัติการงอก ค่าเฉลี่ย 4.27 การเพาะงอกข้าวเปลือก ค่าเฉลี่ย 4.23 และการบรรจุหีบห่อ ค่าเฉลี่ย 4.21 ตามลำดับ และอยู่ในระดับมาก 5 ข้อ ได้แก่ การแช่ข้าวเปลือก ค่าเฉลี่ย 4.20 การทำแห้งและพักข้าว และการเตรียมข้าวเปลือก ค่าเฉลี่ย 4.19 การเก็บรักษา ค่าเฉลี่ย 4.16 และคุณสมบัติของข้าวเปลือกที่ทำเป็นข้าวเปลือกหอมมะลิ โดยรายละเอียดของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพแต่ละข้อ ปรากฏผลดังนี้

3.1 คุณสมบัติของข้าวเปลือกที่ทำเป็นข้าวเปลือกหอมมะลิ จากการศึกษา พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพของคณะกรรมการกลุ่มโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.15) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า คณะกรรมการมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ข้อ ได้แก่ เลือกข้าวเปลือกที่มีร้อยละของการงอกไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 ค่าเฉลี่ย 4.17 เลือกข้าวเปลือกที่มีคุณลักษณะตรงตามพันธุ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 และ เลือกข้าวเปลือกที่มีร้อยละของความชื้นข้าวเปลือกไม่เกินร้อยละ 14 ค่าเฉลี่ย 4.15

3.2 การเตรียมข้าวเปลือก จากการศึกษา พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพของคณะกรรมการกลุ่มโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.19) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า คณะกรรมการมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.21 เลือกข้าวเปลือกที่มีร้อยละของการงอกไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 และในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.17 มีการขังข้าวเปลือกก่อน

3.3 การแช่ข้าวเปลือก จากการศึกษา พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพของคณะกรรมการกลุ่มโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.20) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า คณะกรรมการกลุ่มมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ ได้แก่

ค่าเฉลี่ย 4.22 ใส่น้ำท่วมข้าวประมาณ 1 – 2 ฝ่ามือ และล้างข้าวเปลือกเพื่อลดกลิ่นเปรี้ยวและนำขึ้นให้สะเด็ดน้ำประมาณ 20 – 30 นาที และอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.18

3.4 การเพาะงอกข้าวเปลือก จากการศึกษา พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพของคณะกรรมการกลุ่มโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.23) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า คณะกรรมการกลุ่มมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย 4.28 เพาะงอกข้าวเปลือกให้มีตุ่มงอกที่จมุกข้าวขนาดไม่เกิน 1 มิลลิเมตร แล้วล้างข้าวเปลือกให้สะอาด 2 ครั้ง และ ค่าเฉลี่ย 4.23 ใช้เวลาในการเพาะงอก 20-36 ชั่วโมง และอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.19 ใช้ภาชนะเพาะงอกกระสอบข้าวหรือกระสอบป่าน

3.5 การหยุดปฏิบัติการงอก จากการศึกษา พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพของคณะกรรมการกลุ่มอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.27) นึ่งในลังถึงที่อัดไอน้ำเดือด 7 นาที (นึ่งอัดไอน้ำเดือด 4 นาที กลับข้าวและนึ่งต่ออีก 3 นาที)

3.6 การทำแห้งและพักข้าว จากการศึกษา พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพของคณะกรรมการกลุ่มโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.19) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า คณะกรรมการกลุ่มมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.22 นำข้าวเปลือกหอมมะลิตากแห้งด้วยแสงแดดเป็นเวลา 2 วัน และอยู่ในระดับมาก 2 ข้อ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย 4.19 พักข้าวไว้ในภาชนะเก็บที่เก็บไว้ในสถานที่ควบคุมความชื้น อย่างน้อย 7 วัน และ ค่าเฉลี่ย 4.18 มีการกลับข้าวเปลือกหรือเกลี่ยข้าวในภาชนะทำแห้งให้แห้งสม่ำเสมอในระหว่างตากแห้ง ให้เหลือความชื้นไม่เกินร้อยละ 13

3.7 การสีข้าว จากการศึกษา พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพของคณะกรรมการกลุ่มอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.49) สีโดยใช้เครื่องสีข้าวกลึงงอก

3.8 การบรรจุหีบห่อ จากการศึกษา พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพของคณะกรรมการกลุ่มโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.21) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า คณะกรรมการกลุ่มมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย 4.24 ใช้วัสดุหีบห่อที่บรรจุข้าวกลึงงอกสูงละ $1,000 \pm 10$ และ ค่าเฉลี่ย 4.23 ใช้วัสดุหีบห่อสะอาด ป้องกันการปนเปื้อนจากภายนอกได้ ทนทานต่อการขนส่ง และอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.18 ใช้วัสดุหีบห่อที่ปิดผนึกแข็งแรงในสภาพสุญญากาศ

3.9 การเก็บรักษา จากการศึกษา พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพของคณะกรรมการกลุ่มโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.16) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า คณะกรรมการมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย 4.20 สถานที่เก็บรักษาสามารถป้องกันสัตว์พาหะนำโรคแมลง ศัตรูข้าว แสงแดด และน้ำ ค่าเฉลี่ย 4.18 สถานที่เก็บรักษาสะอาด อากาศถ่ายเทสะดวก และ ค่าเฉลี่ย 4.12 ไม่วางผลิตภัณฑ์ข้าวกล้องงอกสัมผัสกับพื้นโดยตรง

4. การสุขาภิบาล การบำรุงรักษา และการทำความสะอาด จากการศึกษา พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพของคณะกรรมการกลุ่มโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.20) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า คณะกรรมการมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ ได้แก่ ร้อยละ 4.03 มีวิธีการป้องกันและกำจัดสัตว์นำเชื้อ แมลงและฝุ่นผง ไม่ให้เข้าไปในบริเวณที่ทำตามความเหมาะสม และ ร้อยละ 4.21 น้ำที่ใช้สะอาดและมีปริมาณเพียงพอทำความสะอาด เครื่องมือ เครื่องจักร อุปกรณ์ และมือของผู้ทำ และใช้สารเคมีในปริมาณที่เหมาะสม ในการล้างทำความสะอาด และใช้กำจัดสัตว์นำเชื้อและแมลง และอยู่ในระดับมาก 2 ข้อ ได้แก่ ร้อยละ 4.20 เก็บแยกสารเคมีจากบริเวณที่ทำ เพื่อไม่ให้ปนเปื้อนลงสู่ผลิตภัณฑ์ได้ และ ร้อยละ 4.19 มีการกำจัดขยะ สิ่งสกปรก และน้ำทิ้ง อย่างเหมาะสม เพื่อไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนกลับลงสู่ผลิตภัณฑ์

5. บุคลากรและสุขลักษณะของผู้ทำ จากการศึกษา พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพของคณะกรรมการกลุ่มโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.18) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า คณะกรรมการมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.22 ผู้ทำทุกคนล้างมือให้สะอาดทุกครั้งก่อนปฏิบัติงานหลังการใช้ห้องสุขาและเมื่อมือสกปรก และ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.14 ผู้ทำทุกคนรักษาความสะอาดส่วนบุคคล เช่น สวมเสื้อผ้าที่สะอาด มีผ้าคลุมผม ไม่ไว้เล็บยาว

6. การบันทึกข้อมูล จากการศึกษา พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพของคณะกรรมการกลุ่มอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.9) มีการบันทึกคุณภาพการผลิตข้าวกล้องงอกหอมมะลิตามแบบบันทึก

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการกลุ่มในการพัฒนาคุณภาพการผลิตข้าวหอมมะลิในจังหวัดอุบลราชธานี

ปัญหาและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการกลุ่มในการพัฒนาคุณภาพการผลิตข้าวหอมมะลิในจังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏดังตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 ปัญหาและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการกลุ่มปรับปรุงการผลิตข้าวหอมมะลิในจังหวัดอุบลราชธานี

ประเด็น	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)			คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
	มาก	ปานกลาง	น้อย		
n = 305					
1. ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม				1.65	น้อยที่สุด
1.1 ผู้นำ				1.52	น้อยที่สุด
1.1.1 ผู้นำไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่ม	89 (29.2)	75 (24.6)	61 (20.0)	1.57	น้อยที่สุด
1.1.2 ผู้นำไม่ให้ความสำคัญในการเข้าร่วมประชุม	66 (21.1)	95 (31.1)	63 (20.7)	1.48	น้อยที่สุด
1.2 สมาชิกกลุ่ม				1.58	น้อยที่สุด
1.2.1 สมาชิกไม่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม	102 (33.4)	61 (20.0)	66 (21.6)	1.62	น้อยที่สุด
1.2.2 สมาชิกไม่ให้ความสำคัญในการเข้าร่วมประชุม	79 (28.5)	87 (28.5)	62 (20.3)	1.55	น้อยที่สุด
1.3 จุดมุ่งหมายของกลุ่ม				1.59	น้อยที่สุด
1.3.1 จุดมุ่งหมายของกลุ่มผู้นำเป็นผู้กำหนด	106 (34.8)	58 (19.0)	61 (20.0)	1.62	น้อยที่สุด
1.3.2 สมาชิกไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมายของกลุ่ม	94 (30.8)	67 (22.0)	63 (20.7)	1.57	น้อยที่สุด

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

n = 305

ประเด็น	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)			คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
	มาก	ปานกลาง	น้อย		
1.4 กฎเกณฑ์และระเบียบข้อบังคับกลุ่ม				1.62	น้อยที่สุด
1.4.1 สมาชิกไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์และระเบียบข้อบังคับกลุ่ม	112 (36.7)	64 (15.1)	63 (20.7)	1.61	น้อยที่สุด
1.4.2 สมาชิกไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และระเบียบข้อบังคับกลุ่ม	107 (35.1)	54 (17.7)	67 (22.0)	1.63	น้อยที่สุด
1.5 กิจกรรมและแผนงาน				1.70	น้อยที่สุด
1.5.1 สมาชิกไม่มีความรู้เรื่องการวางแผนกิจกรรมของกลุ่ม	115 (37.7)	67 (22.0)	53 (17.4)	1.74	น้อยที่สุด
1.5.2 แผนการผลิตและแผนกิจกรรมของกลุ่มไม่ชัดเจน	84 (27.5)	93 (30.5)	63 (20.7)	1.64	น้อยที่สุด
1.5.3 วัสดุคิบไม่เพียงพอในการผลิต	93 (30.5)	97 (31.8)	54 (17.7)	1.73	น้อยที่สุด
1.6 การสื่อสาร				1.74	น้อยที่สุด
1.6.1 ไม่มีการสื่อสารระหว่างผู้นำและสมาชิกกลุ่ม	117 (38.4)	66 (21.6)	59 (19.3)	1.78	น้อยที่สุด
1.6.2 ไม่มีการสื่อสารกับภายนอกกลุ่ม	95 (31.1)	90 (29.5)	55 (18.0)	1.70	น้อยที่สุด
1.7 การจัดสรรผลประโยชน์				1.83	น้อย
1.7.1 ไม่มีการจัดสรรผลประโยชน์	129 (42.3)	68 (22.3)	51 (16.7)	1.88	น้อย
1.7.2 การจัดสรรผลประโยชน์ไม่เป็นธรรม	114 (37.4)	71 (23.3)	58 (19.0)	1.78	น้อยที่สุด

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

n = 305

ประเด็น	ระดับปัญหา(จำนวน/ร้อยละ)			คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
	มาก	ปานกลาง	น้อย		
2. ด้านการตลาด				2.02	น้อย
2.1 ขาดการประชาสัมพันธ์	128 (42.0)	87 (42.0)	62 (20.3)	2.03	น้อย
2.2 ไม่มีแผนการตลาด	126 (41.3)	105 (34.4)	50 (16.4)	2.09	น้อย
2.3 สินค้าไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด	104 (34.1)	94 (30.8)	75 (24.6)	1.89	น้อย
2.4 ไม่มีตลาดรองรับสินค้า	145 (47.5)	71 (23.3)	64 (21.0)	2.10	น้อย
3. ด้านการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพ				1.91	น้อย
3.1 ต้นทุนการผลิตสูง	143 (46.9)	74 (24.3)	32 (10.5)	2.00	น้อย
3.2 สินค้าไม่มีคุณภาพ	113 (37.0)	66 (21.6)	54 (17.7)	1.72	น้อยที่สุด
3.3 สินค้าไม่มีเครื่องหมายรับรองคุณภาพ	129 (42.3)	74 (24.3)	51 (16.7)	1.92	น้อย
3.4 วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตไม่เพียงพอ	124 (40.7)	71 (23.3)	55 (18.0)	1.87	น้อย
3.5 อาคารที่ใช้ในการผลิตไม่ได้มาตรฐาน	120 (39.3)	91 (29.8)	57 (18.7)	1.96	น้อย
3.6 ไม่มีแผนในการผลิตสินค้า	128 (42.0)	85 (27.9)	53 (17.4)	1.99	น้อย

จากตารางที่ 4.11 จากการศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการกลุ่มในการพัฒนากลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า

1.ปัญหาด้านการบริหารจัดการกลุ่ม จากการศึกษา พบว่า คณะกรรมการกลุ่มมีปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการกลุ่ม โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.65) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อพบว่าคณะกรรมการกลุ่มมีระดับปัญหาด้านการบริหารจัดการกลุ่มอยู่ในระดับน้อย 1 ข้อ คือ การจัดสรรผลประโยชน์ และอยู่ในระดับน้อยที่สุด 6 ข้อ ได้แก่ การสื่อสาร (ค่าเฉลี่ย 1.74) กิจกรรมและแผนงาน (ค่าเฉลี่ย 1.70) กฎเกณฑ์และระเบียบข้อบังคับกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 1.62) จุดมุ่งหมายของกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 1.59) สมาชิกกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 1.58) และ ผู้นำกลุ่มตามลำดับ (ค่าเฉลี่ย 1.52)

1.1 ปัญหาเกี่ยวกับผู้นำ คณะกรรมการกลุ่มมีปัญหาในระดับน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.57) ในประเด็น ผู้นำไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่มและคณะกรรมการกลุ่มมีปัญหาในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย) 1.48) ในประเด็นผู้นำไม่ให้ความสำคัญในการเข้าร่วมประชุม

1.2 ปัญหาสมาชิกกลุ่ม คณะกรรมการกลุ่มมีปัญหาในระดับน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.62) ในประเด็นสมาชิกไม่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มและคณะกรรมการกลุ่มมีปัญหาในระดับน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.55) ในประเด็นสมาชิกไม่ให้ความสำคัญในการเข้าร่วมประชุม

1.3 ปัญหาจุดมุ่งหมายของกลุ่ม คณะกรรมการกลุ่มมีปัญหาในระดับน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.62) ในประเด็นจุดมุ่งหมายของกลุ่มผู้นำเป็นผู้กำหนดและคณะกรรมการกลุ่มมีปัญหาในระดับน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.57) ในประเด็นสมาชิกไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมายของกลุ่ม

1.4 ปัญหากฎเกณฑ์และระเบียบข้อบังคับกลุ่ม คณะกรรมการกลุ่มมีปัญหาในระดับน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.61) ในประเด็นสมาชิกไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์และระเบียบข้อบังคับกลุ่มและคณะกรรมการกลุ่มมีปัญหาในระดับน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.63) ในประเด็นสมาชิกไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และระเบียบข้อบังคับกลุ่ม

1.5 ปัญหากิจกรรมและแผนงาน คณะกรรมการกลุ่มมีปัญหาในระดับน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.75) ในประเด็นสมาชิกไม่มีความรู้เรื่องการวางแผนกิจกรรมของกลุ่ม คณะกรรมการกลุ่มมีปัญหาในระดับน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.64) ในประเด็นแผนการผลิตและแผนกิจกรรมของกลุ่มไม่ชัดเจนและคณะกรรมการกลุ่มมีปัญหาในระดับน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.73) ในประเด็นวัตถุดิบไม่เพียงพอในการผลิต

1.6 ปัญหาการสื่อสาร คณะกรรมการกลุ่มมีปัญหาในระดับน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.78) ในประเด็นไม่มีการสื่อสารระหว่างผู้นำและสมาชิกกลุ่มและคณะกรรมการกลุ่มมีปัญหาในระดับน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.70) ในประเด็นไม่มีการสื่อสารกับภายนอกกลุ่ม

1.7 ปัญหาการจัดสรรผลประโยชน์ คณะกรรมการกลุ่มมีปัญหาในระดับน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.88) ในประเด็นไม่มีการจัดสรรผลประโยชน์และคณะกรรมการกลุ่มมีปัญหาในระดับน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.88) ในประเด็นการจัดสรรผลประโยชน์ไม่เป็นธรรม

2.ปัญหาด้านการตลาด

1. **ขาดการประชาสัมพันธ์** จากการศึกษา พบว่า คณะกรรมการกลุ่มมีปัญหาในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.03)
2. **ไม่มีแผนการตลาด** จากการศึกษา พบว่า คณะกรรมการกลุ่มมีปัญหาในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.09)
3. **สินค้าไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด** จากการศึกษา พบว่า คณะกรรมการกลุ่มมีปัญหาในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 1.89)
4. **ไม่มีตลาดรองรับสินค้า** จากการศึกษา พบว่า คณะกรรมการกลุ่มมีปัญหาในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.10)

3.ปัญหาด้านการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพ

1. **ต้นทุนการผลิตสูง** จากการศึกษา พบว่า คณะกรรมการกลุ่มมีปัญหาในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.0)
2. **สินค้าไม่มีคุณภาพ** จากการศึกษา พบว่า คณะกรรมการกลุ่มมีปัญหาในระดับน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.72)
3. **สินค้าไม่มีเครื่องหมายรับรองคุณภาพ** จากการศึกษา พบว่า คณะกรรมการกลุ่มมีปัญหาในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 1.92)
4. **วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตไม่เพียงพอ** จากการศึกษา พบว่า คณะกรรมการกลุ่มมีปัญหาในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 1.87)
5. **อาคารที่ใช้ในการผลิตไม่ได้มาตรฐาน** จากการศึกษา พบว่า คณะกรรมการกลุ่มมีปัญหาในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 1.96)
6. **ไม่มีแผนในการผลิตสินค้า** จากการศึกษา พบว่า คณะกรรมการกลุ่มมีปัญหาในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 1.99)

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนากลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิในจังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยได้นำเสนอในประเด็นสำคัญจำแนกออกเป็น 3 ส่วน คือ สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนากลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิในจังหวัดอุบลราชธานี ดังนี้

1.1.1 สภาพสังคมและเศรษฐกิจ

1.1.2 แนวทางการพัฒนากลุ่ม

1.1.3 การใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพ

1.1.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

1.2 วิธีการดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ได้แก่ เกษตรกรที่ร่วมโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการแปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิจังหวัดอุบลราชธานี ตั้งแต่ปี 2553-2555 ซึ่งเป็นโครงการที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 (อุบลราชธานี ศรีสะเกษ ยโสธร และอำนาจเจริญ) จำนวน 312 กลุ่ม ๆ ละ 30 คน รวม 9,360 คน สุ่มแบบเจาะจงกลุ่มที่เข้าร่วมโครงการในปี 2555 จำนวน 61 กลุ่มและสุ่มกลุ่มตัวอย่างสมาชิกกลุ่มแบบเจาะจง โดยคัดเลือกเฉพาะเกษตรกรที่เป็นคณะกรรมการกลุ่ม ๆ ละ 5 คน ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เลขานุการ เภรัญญิก และประชาสัมพันธ์ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 305 คน

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structured interview) ประกอบด้วย คำถามแบบปลายปิด (close-ended question) และคำถามแบบปลายเปิด (open-ended question) โดยแบ่ง

ออกเป็น 3 ตอน คือ สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของคณะกรรมการกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ แนวทางการพัฒนาการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิในจังหวัดอุบลราชธานี การใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพ และปัญหาและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการกลุ่มในการพัฒนาการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิในจังหวัดอุบลราชธานี

1.2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 สภาพทางสังคมของคณะกรรมการกลุ่ม

คณะกรรมการกลุ่มที่ดำเนินการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงอายุเฉลี่ย 45.03 ปี ส่วนมากมีสถานภาพสมรสแล้ว คณะกรรมการกลุ่มมากกว่าหนึ่งในสามจบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 หรือ 7 สมาชิกในครัวเรือนมากกว่าหนึ่งในสามมีจำนวน 3-4 คน

1.3.2 สถานภาพทางเศรษฐกิจของคณะกรรมการกลุ่ม

คณะกรรมการกลุ่มส่วนใหญ่มีอาชีพทำนาใช้แรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.97 คน มีรายได้ครัวเรือนจากภาคการเกษตรเฉลี่ย 84,822.95 บาท และนอกภาคเกษตรเฉลี่ย 20,668.85 บาท รวมรายได้ครัวเรือนทั้งหมดเฉลี่ย 134,200 บาท ส่วนรายจ่ายของครัวเรือนจากภาคการเกษตรมีค่าเฉลี่ยเพียง 20,604.91 บาท คณะกรรมการกลุ่มเกือบทั้งหมดเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในพื้นที่การถือครองในการเกษตร ในขณะที่สถานะหนี้สินของครัวเรือนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 94,347.54 บาท

1.3.3 สถานภาพทางสังคมของคณะกรรมการกลุ่ม

คณะกรรมการกลุ่มมีสถานภาพภายในกลุ่ม ได้แก่ ประธาน รองประธาน เลขานุการ เกรียนุญิก และประชาสัมพันธ์ คณะกรรมการกลุ่มหนึ่งในสามไม่มีตำแหน่งทางสังคม และมากกว่าครึ่งเป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส. คณะกรรมการกลุ่มทั้งหมดได้รับการอบรมการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ(ข้าวกล้องงอก) และเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม มีประสบการณ์ในการแปรรูปส่วนใหญ่ 2 ปี และส่วนใหญ่กลุ่มได้รับการรับรองมาตรฐานการแปรรูปข้าวกล้องงอก

1.3.4 แนวทางการพัฒนาการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิในจังหวัดอุบลราชธานี

โดยภาพรวมคณะกรรมการกลุ่มมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียดปรากฏ ดังนี้

1) *ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม* คณะกรรมการกลุ่มมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาในประเด็นต่าง ๆ ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า

(1) *ด้านผู้นำกลุ่ม* คณะกรรมการกลุ่มมีระดับความคิดเห็น

เห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาผู้นำกลุ่มระดับมากทั้ง 3 ประเด็น โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ จัดฝึกอบรมเพิ่มทักษะความรู้ใหม่ให้กับผู้นำตามความต้องการ จัดประชุมผู้นำอย่างสม่ำเสมอ และจัดทัศนศึกษาให้กับผู้นำ

(2) *ด้านสมาชิก* คณะกรรมการกลุ่มมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ

แนวทางการพัฒนาสมาชิกกลุ่มระดับมากทั้ง 3 ประเด็น โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ จัดฝึกอบรมเพิ่มทักษะความรู้ใหม่ให้กับสมาชิกตามความต้องการ จัดประชุมสมาชิกกลุ่มอย่างสม่ำเสมอและจัดทัศนศึกษาให้กับสมาชิก

(3) *ด้านจุดมุ่งหมาย* คณะกรรมการกลุ่มมีระดับความคิดเห็น

เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาด้านจุดมุ่งหมายของกลุ่มระดับมากทั้ง 3 ประเด็น โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ มีการกำหนดจุดมุ่งหมายของกลุ่มอย่างชัดเจน มีการประชุมกลุ่มเพื่อกำหนดจุดมุ่งหมายของกลุ่มและมีการจัดบันทึกจุดมุ่งหมายของกลุ่มไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

(4) *ด้านกฎเกณฑ์และระเบียบข้อบังคับกลุ่ม* คณะกรรมการกลุ่ม

มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาด้านกฎเกณฑ์และระเบียบข้อบังคับกลุ่มระดับมากทั้ง 3 ประเด็น โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ กฎเกณฑ์และระเบียบข้อบังคับกลุ่มต้องมาจากมติของสมาชิก กำหนดกฎเกณฑ์และระเบียบข้อบังคับกลุ่มที่สมาชิกกลุ่มปฏิบัติได้ และกำหนดกฎเกณฑ์และระเบียบข้อบังคับกลุ่มที่มีความยืดหยุ่นเปลี่ยนแปลงแก้ไขให้ทันเหตุการณ์

(5) *ด้านกิจกรรมและแผนงาน* คณะกรรมการกลุ่มมีระดับความคิดเห็น

เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาด้านกิจกรรมและแผนงานระดับมากทั้ง 3 ประเด็น โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ วางแผนการดำเนินกิจกรรมโดยการมีส่วนร่วมของสมาชิก กำหนดกิจกรรมกลุ่มที่มาจากความต้องการของสมาชิกและกำหนดกิจกรรมย่อย ๆ ที่มีความเชื่อมโยงกัน

(6) *ด้านการสื่อสาร* คณะกรรมการกลุ่มมีระดับความคิดเห็น

เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาด้านการสื่อสารระดับมากทั้ง 2 ประเด็น โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ มีการติดต่อแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มและมีการติดต่อแลกเปลี่ยนข่าวสารกับภายนอกกลุ่ม

(7) *ด้านการจัดสรรผลประโยชน์* คณะกรรมการกลุ่มมีระดับ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาด้านการจัดสรรผลประโยชน์ระดับมากทั้ง 4 ประเด็น โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ มีการกำหนดสัดส่วนในการจัดสรรผลประโยชน์ มีการ

จัดสรรรายได้อย่างเป็นระบบ มีสวัสดิการให้กับสมาชิกกลุ่มและมีการแบ่งปันผลประโยชน์ให้กับชุมชน

2) *ด้านการตลาด* คณะกรรมการกลุ่มมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า

(1) *สินค้า (Product)* คณะกรรมการกลุ่มมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาในระดับมากทั้ง 2 ประเด็น โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพได้มาตรฐานและมีการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้ทันสมัยตรงตามความต้องการของลูกค้า

(2) *ราคา (Price)* คณะกรรมการกลุ่มมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาในระดับมากทั้ง 3 ประเด็น โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ มีการคิดต้นทุนทุกอย่างถูกต้องเพื่อกำหนดราคาสินค้า มีการบวกค่าแรงในราคาสินค้า และมีการสำรวจราคาในท้องตลาดเพื่อนำมากำหนดราคาสินค้า

(3) *การจัดจำหน่าย (Place)* คณะกรรมการกลุ่มมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาในระดับมากทั้ง 3 ประเด็น โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ มีการนำสินค้าไปจำหน่ายและจัดแสดงในงานแสดงสินค้าต่าง ๆ มีการเพิ่มช่องทางการตลาดหลายรูปแบบและสร้างแบรนด์เนมของสินค้า

(4) *การส่งเสริมการขาย (Promotion)* คณะกรรมการกลุ่มมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาในระดับมากทั้ง 3 ประเด็น โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ มีการประชาสัมพันธ์และโฆษณาสินค้าผ่านสื่อต่าง ๆ มีการลดราคาสินค้าและมีการแจกและแถม

1.3.5 ด้านการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพ คณะกรรมการกลุ่มมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า

1) *ด้านสถานที่ตั้งและอาคารที่ทำการ* คณะกรรมการกลุ่มมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพในระดับมากทั้ง 2 ประเด็น โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ ความเหมาะสมของอาคารและสถานที่ตั้งตัวอาคารและที่ใกล้เคียงซึ่งในแต่ละประเด็นมีรายละเอียด ดังนี้

(1) *สถานที่ตั้งตัวอาคารและที่ใกล้เคียง* คณะกรรมการกลุ่มมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพในระดับมากทั้ง 3 ประเด็น โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ สถานที่ตั้งอาคารและบริเวณโดยรอบสะอาด ไม่มีน้ำขังและ

และสกปรก สถานที่ตั้งตัวอาคารอยู่ใกล้เคียงกับสถานที่น่ารังเกียจ เช่น บริเวณเพาะเลี้ยงสัตว์ แหล่งเก็บหรือกำจัดขยะ

(2) *ความเหมาะสมของอาคาร* คณะกรรมการกลุ่มมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพในระดับมากที่สุด 3 ประเด็น โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ พื้นที่ปฏิบัติไม่แออัด มีแสงสว่างเพียงพอและมีการระบายอากาศที่เหมาะสม อาคารแยกบริเวณที่ทำออกเป็นสัดส่วน ไม่อยู่ใกล้ห้องสุขา ไม่มีสิ่งของที่ไม่ใช้แล้วหรือไม่เกี่ยวข้องกับการทำอยู่ในบริเวณที่ทำและพื้น ฝาผนังและเพดานของอาคารที่ทำก่อสร้างด้วยวัสดุที่คงทน เรียบ ทำความสะอาดและซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพที่ดีตลอดเวลา

2) *ด้านเครื่องมือ เครื่องจักรและอุปกรณ์ในการทำ* คณะกรรมการกลุ่มมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพในระดับมากที่สุด 3 ประเด็น โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ภาชนะหรืออุปกรณ์ในการทำที่สัมผัสกับผลิตภัณฑ์ทำจากวัสดุผิวเรียบไม่เป็นสนิมล้างทำความสะอาดได้ง่าย เครื่องมือ เครื่องจักรและอุปกรณ์ที่ใช้สะอาดเหมาะสมกับการใช้งาน ไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนติดตั้งได้ง่าย และเครื่องมือ เครื่องจักรและอุปกรณ์ที่ใช้มีปริมาณเพียงพอรวมทั้งทำความสะอาดได้ง่าย

3) *ด้านการควบคุมกระบวนการทำงาน* คณะกรรมการกลุ่มมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า

(1) *ด้านคุณสมบัติของข้าวเปลือกที่ทำเป็นข้าวเปลือกหอมมะลิ* คณะกรรมการกลุ่มมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพในระดับมากที่สุด 3 ประเด็น โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ เลือกข้าวเปลือกที่มีร้อยละของการงอกไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 เลือกข้าวเปลือกที่มีคุณลักษณะตรงตามพันธุ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 และเลือกข้าวเปลือกที่มีร้อยละของความชื้นข้าวเปลือกไม่เกินร้อยละ 14

(2) *ด้านการเตรียมข้าวเปลือก* คณะกรรมการกลุ่มมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพในระดับมากที่สุด 1 ประเด็นและระดับมาก 1 ประเด็น สำหรับประเด็นที่คณะกรรมการกลุ่มมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพในระดับมากที่สุด คือ ทำความสะอาดข้าวแบบแห้งคือการร่อนหรือฟัด และประเด็นที่คณะกรรมการกลุ่มมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาในระดับมาก คือ มีการชั่งข้าวเปลือกก่อน

(3) *ด้านการแช่ข้าวเปลือก* คณะกรรมการกลุ่มมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพในระดับมากที่สุด 2 ประเด็น โดยมี

ค่าเฉลี่ยเท่ากัน ดังนี้ ใส่น้ำท่วมข้าวประมาณ 1-2 ฝ่ามือ และล้างข้าวเปลือกเพื่อลดกลิ่นเปรี้ยวและนำขึ้นให้สะเด็ดน้ำประมาณ 20-30 นาที และระดับมาก 1 ประเด็น คือ แขนงาน 20-24 ชั่วโมง เปลี่ยนน้ำแช่ทุก 2 ชั่วโมง

(4) *ด้านการเพาะงอกข้าวเปลือก* คณะกรรมการกลุ่มมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพในระดับมากที่สุด 2 ประเด็น โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ เพาะงอกข้าวเปลือกให้มีตุ่มงอกที่จุมกข้าวขนาดไม่เกิน 1 มิลลิเมตร แล้วล้างข้าวเปลือกให้สะอาด 2 ครั้ง และใช้เวลาในการเพาะงอก 20-36 ชั่วโมงและระดับมาก 1 ประเด็น คือ ใช้ภาชนะเพาะงอกกระสอบข้าวหรือกระสอบป่าน

(5) *ด้านการหยุดปฏิบัติการงอก* คณะกรรมการกลุ่มมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพในระดับมากที่สุด คือ นึ่งในลังถึงที่อัดไอน้ำเดือด 7 นาที (นึ่งอัดไอน้ำเดือน 4 นาที กลับข้าวและนึ่งต่ออีก 3 นาที)

(6) *ด้านการทำแห้งและพักข้าว* คณะกรรมการกลุ่มมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพในระดับมากที่สุด 1 ประเด็น คือ นำข้าวเปลือกหอมมะลิตากแห้งด้วยแสงแดดเป็นเวลา 2 วัน และระดับมาก 2 ประเด็น โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ พักข้าวไว้ในภาชนะเก็บที่เก็บไว้ในสถานที่ควบคุมความชื้นอย่างน้อย 7 วันและมีการกลับข้าวเปลือกหรือเกลี่ยข้าวในภาชนะทำแห้งให้แห้งสม่ำเสมอในระหว่างตากแห้ง ให้เหลือความชื้นไม่เกินร้อยละ 13

(7) *ด้านการสีข้าว* คณะกรรมการกลุ่มมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพในระดับมากที่สุด คือ สีโดยใช้เครื่องสีข้าวกลิ้งงอก

(8) *ด้านการบรรจุหีบห่อ* คณะกรรมการกลุ่มมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพในระดับมากที่สุด 2 ประเด็น โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ใช้วัสดุหีบห่อที่บรรจุข้าวกลิ้งงอกถุงละ $1,000 \pm 10$ และใช้วัสดุหีบห่อป้องกันการปนเปื้อนจากภายนอกได้ ทนทานต่อการขนส่ง และระดับมาก 1 ประเด็นคือ ใช้วัสดุหีบห่อที่ปิดผนึกแข็งแรงในสภาพสุญญากาศ

(9) *ด้านการเก็บรักษา* คณะกรรมการกลุ่มมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพในระดับมากที่สุด 3 ประเด็น โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ สถานที่เก็บรักษาสามารถป้องกันสัตว์พาหนะนำโรคแมลง ศัตรูข้าว แสงแดดและน้ำ และไม่วางผลิตภัณฑ์ข้าวกลิ้งงอกสัมผัสกับพื้นโดยตรง

4) *ด้านการสุขาภิบาล* การบำรุงรักษาและการทำความสะอาดคณะกรรมการกลุ่มมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพในระดับมากที่สุด

ที่สุด 3 ประเด็น โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ มีวิธีการป้องกันและกำจัดสัตว์นำเชื้อ แมลง และฝุ่นผง ไม่ให้เข้าไปในบริเวณที่ทำตามความเหมาะสม น้ำที่ใช้สะอาดและมีปริมาณเพียงพอทำ ความสะอาดเครื่องมือ เครื่องจักร อุปกรณ์และมือของผู้ทำ และใช้สารเคมีในปริมาณที่เหมาะสมใน การล้างทำความสะอาดและใช้กำจัดสัตว์นำเชื้อและแมลง และระดับมาก 2 ประเด็น โดยเรียงลำดับ จากมากไปน้อย ดังนี้ เก็บแยกสารเคมีจากบริเวณที่ทำเพื่อไม่ให้ปนเปื้อนลงสู่ผลิตภัณฑ์ได้และมีการ กำจัดขยะ สิ่งสกปรกและน้ำทิ้งอย่างเหมาะสม เพื่อไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนกลับลงสู่ผลิตภัณฑ์

5) **ด้านบุคลากรและสุขลักษณะของผู้ทำ** คณะกรรมการกลุ่มมีระดับความ คิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพในระดับมากที่สุด คือ ผู้ทำทุกคน ล้างมือให้สะอาดทุกครั้งก่อนปฏิบัติงานหลังการใช้ห้องสุขาและเมื่อมือสกปรก และในระดับมาก คือ ผู้ทำทุกคนรักษาความสะอาดส่วนบุคคล เช่น สวมเสื้อผ้าที่สะอาด มีผ้าคลุมผม ไม่ไว้เล็บยาว

6) **ด้านการบันทึกข้อมูล** คณะกรรมการกลุ่มมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการ ใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพในระดับมาก คือ มีการบันทึกคุณภาพการผลิตข้าว ก่อตั้งกองหอมมะลิตามแบบบันทึก

1.3.6 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาคุณภาพแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิใน จังหวัดอุบลราชธานี

1) ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม

(1) **ปัญหาด้านผู้นำ** พบว่า ในภาพรวมอยู่ระดับน้อยที่สุด โดยในด้านผู้นำ ไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่ม ผู้นำไม่ให้ความสำคัญในการเข้าร่วมประชุม

(2) **ปัญหาด้านสมาชิก** พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยในด้าน สมาชิกไม่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม สมาชิกไม่ให้ความสำคัญในการเข้าร่วม ประชุม

(3) **ปัญหาด้านจุดมุ่งหมายของกลุ่ม** พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ที่สุด

โดยในด้านจุดมุ่งหมายของกลุ่มผู้นำเป็นผู้กำหนด สมาชิกไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมาย ของกลุ่ม

(4) **ปัญหาด้านกฎเกณฑ์และระเบียบข้อบังคับกลุ่ม** พบว่า ในภาพรวมอยู่ใน ระดับน้อยที่สุด โดยในด้านสมาชิกไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์และระเบียบข้อบังคับกลุ่ม สมาชิกไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และระเบียบข้อบังคับกลุ่ม

(5) **ปัญหาด้านกิจกรรมและแผนงาน** พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยในด้านสมาชิกไม่มีความรู้เรื่องการวางแผนกิจกรรมของกลุ่ม แผนการผลิตและแผนกิจกรรมของกลุ่มไม่ชัดเจน วัตถุประสงค์ไม่เพียงพอในการผลิต

(6) **ปัญหาด้านการสื่อสาร** พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยในด้านไม่มีการสื่อสารระหว่างผู้นำและสมาชิก ไม่มีการสื่อสารกับภายนอกกลุ่ม

(7) **ปัญหาด้านการจัดสรรผลประโยชน์** พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยในด้านไม่มีการจัดสรรผลประโยชน์ การจัดสรรผลประโยชน์ไม่เป็นธรรม

2) **ปัญหาด้านการตลาด** พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยในด้านขาดการประชาสัมพันธ์ ไม่มีแผนการตลาด สินค้าไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด ไม่มีตลาดรองรับสินค้า

3) **ปัญหาด้านการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพ** พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยในด้านต้นทุนการผลิตสูง สินค้าไม่มีคุณภาพ สินค้าไม่มีเครื่องหมายรับรองคุณภาพวัตถุประสงค์ที่ใช้ในการผลิตไม่เพียงพอ อาคารที่ใช้ในการผลิตไม่ได้มาตรฐาน ไม่มีแผนในการผลิตสินค้า

1.3.7 ข้อเสนอแนะ

จากผลการสัมภาษณ์คณะกรรมการกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิในจังหวัดอุบลราชธานี มีข้อเสนอแนะในการพัฒนา ดังนี้

1) ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกรสมาชิก

ควรมีการพัฒนาและเพิ่มสมาชิก ให้โอกาสสมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่ม จัดฝึกอบรมเพิ่มทักษะความรู้ใหม่ให้สมาชิกตามความต้องการและสนับสนุนสมาชิกเข้าเป็นกรรมการและพัฒนาเป็นผู้นำของกลุ่ม

2) ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรเข้าไปพบปะและเยี่ยมเยียนกลุ่มให้สม่ำเสมอครอบคลุมทุกกลุ่ม สนับสนุนเอกสารความรู้ทางวิชาการเพิ่มเติมรวมทั้งความรู้ใหม่ ๆ อาจจะเป็นสื่อทางโทรทัศน์หรืออินเทอร์เน็ต และมีการแนะนำให้กลุ่มสามารถวิเคราะห์ปัญหาเพื่อค้นหาจุดอ่อนจุดแข็งในการนำมาวางแผนของกลุ่มก็จะทำให้กลุ่มมีความเข้มแข็งมากขึ้น

3) ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงาน

หน่วยงานภาครัฐควรสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงาน โครงการให้ต่อเนื่องและจัดหาตลาดในการจำหน่ายสินค้าให้กับกลุ่ม รวมทั้งการให้สินเชื่อกลุ่ม

2. อภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของคณะกรรมการกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิในจังหวัดอุบลราชธานี แนวทางการพัฒนาคุณภาพแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิในจังหวัดอุบลราชธานี ตลอดจนปัญหาและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการกลุ่มในการพัฒนาคุณภาพแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิในจังหวัดอุบลราชธานี มีสิ่งที่ควรอภิปราย ดังต่อไปนี้

2.1 แนวทางการพัฒนาคุณภาพ

2.1.1 ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม จากการศึกษา พบว่า ในภาพรวมคณะกรรมการกลุ่มมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพด้านการบริหารจัดการกลุ่มในระดับมาก เนื่องจากแนวทางการพัฒนาคุณภาพด้านการบริหารจัดการกลุ่มต้องมีการจัดฝึกอบรมเพิ่มทักษะความรู้ใหม่ให้กับผู้นำและสมาชิกกลุ่มตามความต้องการ เพื่อนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรม ศึกษาดูงาน หรือค้นคว้าจากแหล่งต่าง ๆ มาพัฒนาคุณภาพของตนเอง ต้องมีการจัดบันทึกจุดมุ่งหมายของกลุ่มไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อป้องกันการลงมือเมื่อเวลาผ่านไปหลายปี การกำหนดกฎเกณฑ์และระเบียบข้อบังคับของกลุ่มต้องมาจากมติความเห็นชอบของคณะกรรมการและสมาชิกกลุ่ม จึงจะมีการปฏิบัติตามเพราะตนเองเป็นผู้กำหนด มีการจัดสรรผลประโยชน์ใช้กับสมาชิกอย่างเป็นธรรม เพื่อเป็นแรงจูงใจให้กับสมาชิกในการเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มและมีรายได้ใช้จ่ายในครอบครัว ถ้าไม่มีการจัดสรรรายได้ให้กับสมาชิกกลุ่มก็จะทำให้สมาชิกกลุ่มไม่ยอมเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มหรือไม่ให้ความร่วมมือ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต้องเข้าไปเยี่ยมเยียนและให้คำแนะนำเรื่องการรวมกลุ่ม การบริหารจัดการกลุ่มอย่างไรให้เข้มแข็งและยั่งยืน

2.1.2 ด้านการตลาด จากการศึกษา พบว่า ในภาพรวมคณะกรรมการกลุ่มมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางด้านการตลาดในระดับมาก เนื่องจากมีความจำเป็นต้องมีการพัฒนาด้านการตลาดโดยการกำหนดแหล่งจำหน่ายสินค้าของกลุ่มก่อนการผลิตสินค้าในแต่ละครั้งเพื่อป้องกันสินค้าตกค้างในกลุ่ม มีการลดต้นทุนการผลิตโดยการใช้วัตถุดิบที่มีในท้องถิ่น มีการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้ทันสมัยตรงตามความต้องการของลูกค้าและสินค้าต้องมีคุณภาพและได้มาตรฐาน เนื่องจากปัจจุบันผู้บริโภคต้องการซื้อสินค้าที่มีคุณภาพและปลอดภัย ถ้าสินค้ามีคุณภาพและได้มาตรฐานก็จะทำให้กลุ่มสามารถจำหน่ายสินค้าได้เพิ่มขึ้นทำให้กลุ่มมีรายได้เพิ่มมากขึ้นและมีกำไรที่จะนำไปจัดสรรให้กับสมาชิกกลุ่มรวมทั้งการสร้างแบรนด์ของสินค้าก็มีความสำคัญและจำเป็นเพื่อให้ผู้บริโภคสามารถจดจำสินค้าของกลุ่มได้ง่ายขึ้น อีกทั้งการประชาสัมพันธ์ก็เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพที่สำคัญอีกช่องทางหนึ่ง โดยการผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์ แผ่นพับ วิทยุ ฯลฯ

2.1.3 ด้านการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพ จากการศึกษา พบว่า ในภาพรวมคณะกรรมการกลุ่มมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพในระดับมากที่สุด ต้องคัดเลือกข้าวเปลือกที่จะนำมาใช้แปรรูปต้องมีคุณลักษณะตรงตามพันธุ์มีเปอร์เซ็นต์ความงอกไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 เนื่องจากพันธุ์ข้าวและความงอกมีผลต่อการเพาะงอกข้าว เพราะข้าวกล้องงอกที่มีคุณภาพต้องมีเปอร์เซ็นต์ความงอกไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 และตุ่มงอกที่งอกข้าวเวลาเพาะงอกต้องมีขนาดไม่เกิน 1 มิลลิเมตร ถ้ายาวกว่านี้จะทำให้สารกาบาลลดลงและจะทำให้ข้าวมีรสขมและการหยุดปฏิบัติการงอกของข้าวก็มีความสำคัญ โดยการนำไปนึ่งอัดไอน้ำเดือด 7 นาที เพื่อยับยั้งการงอกของข้าว การนำข้าวที่นึ่งแล้วไปตากแดดให้แห้งอย่างน้อย 2 แดด หรือมีความชื้นไม่เกินร้อยละ 13 ก็มีผลต่อคุณภาพของข้าวกล้องงอกด้วย ถ้าข้าวมีความชื้นมากก็จะทำให้ข้าวเก็บไว้ได้ไม่นาน อีกทั้งการสีข้าวกล้องงอกต้องนำข้าวไปสีโดยใช้เครื่องสีข้าวกล้องเท่านั้น

2.1.4 ปัญหาของคณะกรรมการกลุ่มในการพัฒนาคุณภาพแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิในจังหวัดอุบลราชธานี

- 1) **ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม** พบว่า ไม่มีการจัดสรรผลประโยชน์ เพราะว่าการกลุ่มไม่สามารถจำหน่ายสินค้าของกลุ่มได้จึงไม่สามารถจัดสรรผลประโยชน์ให้กับสมาชิกได้
- 2) **ด้านการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพ** พบว่า สินค้าไม่มีคุณภาพ เพราะบางกลุ่มผลิตสินค้าไม่ถูกต้องตามกระบวนการผลิต บางขั้นตอนอาจทำให้มีสิ่งปลอมปนจึงทำให้สินค้าไม่มีคุณภาพ
- 3) **ด้านการตลาด** พบว่า สินค้าของกลุ่มไม่มีตลาดรองรับสินค้า ควรจัดหาสถานที่ในการจำหน่ายสินค้าให้กับกลุ่ม

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

จากการศึกษาปัญหาในการพัฒนาคุณภาพแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิในจังหวัดอุบลราชธานี มีข้อพิจารณานำมาเสนอแนะ ดังนี้

3.1.1 ควรให้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องซึ่งเอาจริงเอาจังทำความเข้าใจให้คณะกรรมการกลุ่มและสมาชิกทราบถึงความสำคัญของกระบวนการพัฒนาผู้นำ สมาชิก จุดมุ่งหมายของกลุ่มกฎเกณฑ์ และระเบียบข้อบังคับกลุ่ม กิจกรรมและแผนงาน การสื่อสาร และการจัดสรรผลประโยชน์ ซึ่งจะช่วยให้กลุ่มมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ หากขาดประเด็นใดประเด็นหนึ่งก็จะทำให้กลุ่มดำเนิน

กิจกรรมไม่ต่อเนื่องและยั่งยืน นอกจากนี้การพัฒนาผู้นำและสมาชิก สามารถดำเนินการ โดยวิธีการ จัดประชุมฝึกอบรม และทัศนศึกษาดูงานกลุ่มที่ประสบผลสำเร็จเพื่อนำความรู้ที่ได้รับไปปรับปรุง กลุ่มของตนเอง

3.1.2 ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดให้มีศูนย์รวบรวมและจำหน่าย ผลิตภัณฑ์ทั้งในระดับอำเภอและระดับจังหวัด เพื่อแก้ไขปัญหาด้านการตลาด ทำให้กลุ่มสามารถ ดำเนินกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่องและเป็นหนทางที่ได้มาซึ่งผลกำไรของกลุ่มนำไปจัดสรรให้กับ สมาชิก คณะกรรมการกลุ่ม กลุ่ม รวมถึงชุมชน ทำให้มีกำลังใจในการพัฒนาต่อไป

3.1.3 แนะนำให้กลุ่มใช้เทคโนโลยีด้านการผลิตและการควบคุมคุณภาพอย่าง ถูกต้องทุกขั้นตอนกระบวนการซึ่งแต่ละขั้นตอนมีความสำคัญหากดำเนินการขาดขั้นตอนใด ขั้นตอนหนึ่งก็จะทำให้การผลิตข้าวกล้องงอกไม่มีคุณภาพและมาตรฐาน

3.1.4 ควรส่งเสริมให้กลุ่มมีการระดมทุนจากสมาชิกเพื่อเป็นทุนสำรองและ พัฒนาเป็นกองทุนเพื่อช่วยเหลือสมาชิกภายในกลุ่มในโอกาสต่อไป

3.1.5 ควรจัดฝึกอบรมการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย เพื่อให้กลุ่มสามารถทำ บัญชีรายรับ-รายจ่าย ของกลุ่มได้อย่างถูกต้อง

3.1.6 ควรแนะนำให้กลุ่มมีการประเมินผลการดำเนินงานทุกระยะเนื่องจากการ ประเมินผลมีความจำเป็นต่อการดำเนินงานเพราะจะทำให้กลุ่มทราบกิจกรรมที่กลุ่มดำเนินการนั้น บรรลุวัตถุประสงค์เพียงใด

3.1.7 แนะนำให้กลุ่มมีการจดบันทึกในกิจกรรมต่าง ๆ ให้มากขึ้นและต่อเนื่อง

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรทำวิจัยเรื่องความคิดเห็นของกลุ่มในการพัฒนาแปรรูป ผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิในจังหวัดอุบลราชธานี

3.2.2 ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มใน การดำเนินงานของกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิในจังหวัดอุบลราชธานี

3.2.3 ควรมีการศึกษาการพัฒนาเทคโนโลยีของกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าว หอมมะลิในจังหวัดอุบลราชธานี

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการเกษตร (2545) *คู่มือการทำงานกลุ่มสำหรับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร*
กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
- กรมส่งเสริมการเกษตร (2541) *คู่มือการดำเนินงานกระบวนการกลุ่มและการสร้างกองทุนของ
เกษตรกร* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
- กรมส่งเสริมการเกษตร (2540 ก) *คู่มือการดำเนินงานสถาบันเกษตรกร* กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
- กานต์ ศรีโสภณ (2553) “แนวทางการพัฒนากลุ่มส่งเสริมอาชีพการทำดอกไม้ประดิษฐ์ หมู่ที่ 1
ขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีนคร อำเภอศรีนคร จังหวัดสุโขทัย” รายงาน
การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง
ท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- เกศินี จันทรโสภณ (2555) “การพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าวกล้องงอกหมักโพรไบโอติก” รายงานการ
วิจัย สาขาวิชาจุลชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
- จรัส นวลน้อม (2540) *การศึกษากับการพัฒนาประเทศ:แนวคิดและวิธีปฏิบัติ* กรุงเทพมหานคร
สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์
- จิตร์รัตน์ มีมาก, นัตยาพร เสมอใจและคมกฤษ ปิติฤกษ์ (2552) *การจัดการธุรกิจขนาดย่อม*
กรุงเทพมหานคร บริษัท ซีอีเคยูเคชั่น จำกัด (มหาชน)
- นวลศรี คณะเมือง (2553) “แนวทางการพัฒนากลุ่มอาชีพการผลิตข้าวกล้องงอกบ้านห้วยหินสอง
หมู่ที่ 1 ตำบลหนองแวง อำเภอวนรนิวาส จังหวัดสกลนคร” รายงานการศึกษา
อิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- นที ขลิบทอง (2545) “กลุ่ม กระบวนการกลุ่มและพฤติกรรมกลุ่ม” ใน *ประมวลสาระชุดวิชา
องค์การพัฒนาเพื่อส่งเสริมการเกษตร* หน่วยที่ 8 หน้า 64-65 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
- นันทิดา ไชยลาภ (2553) “แนวทางการพัฒนากลุ่มอาชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลบาระ
อำเภอกาบัง จังหวัดยะลา” รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ และศิริณา จิตต์จรัส (2554) “แนวคิดเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับการพัฒนา”

ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา* หน่วยที่ 1 หน้า 7-11

นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
นิรมล ไชยสถิตวานิช (2549) “แนวทางการพัฒนากลุ่มทอผ้าบ้านแม่วังช้าง ตำบลพระธาตุเชิงแกง
อำเภอจุน จังหวัดพะเยา” การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาอาชีวศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

บุญเดือน กอกุลจันทร์ (2555) “การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนอำเภอคอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี”

วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร

สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2554) “ผู้นำ กลุ่มและเครือข่ายในการพัฒนาชุมชนเกษตร” ใน *ประมวล*

สาระชุดวิชาการพัฒนาชุมชนเกษตร หน่วยที่ 11 หน้า 22-23 นนทบุรี

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์

ปาริชาติ วลัยเสถียรและคณะ (2543) กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา

กรุงเทพมหานคร สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.)

พิเชษฐ มาณูวงศ์ (2542) “การพัฒนาอาชีพตามแนวทางพัฒนาชุมชน” *วารสารพัฒนาชุมชน*

(สิงหาคม): 113-115

ภาคภูมิ จงปัดนา (2550) “การดำเนินงานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในอำเภอยางตลาด จังหวัด

นครราชสีมา” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาส่งเสริม

การเกษตร สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ศราวุธ ดีมาก (2549) “การพัฒนากลุ่มอาชีพบ้านสะพานหิน หมู่ที่ 9 ตำบลท่าฉนวน

อำเภอมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

สงวน สุทธิเลิศอรุณ, จำรัส คิ้วสุวรรณและฐิติพงษ์ ธรรมมานุสรณ์ (2522) *จิตวิทยาสังคม*

กรุงเทพมหานคร ชัยศิริการพิมพ์

สมชาย หิรัญกิตติและศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2542) *การบริหารธุรกิจขนาดย่อม พิมพ์ครั้งที่ 2*

กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ ซีระฟิล์มและไซเท็กซ์

สายสวาท สงวนใจ (2550) “การส่งเสริมและพัฒนากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรภายใต้โครงการสายใย

รักแห่งครอบครัว ในตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน” วิทยานิพนธ์ปริญญา

เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร

และสหกรณ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สกลนคร

ลำดับที่ของแบบสัมภาษณ์ □□□

แบบสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย

เรื่อง แนวทางการพัฒนากลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิในจังหวัดอุบลราชธานี

.....

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์นี้ใช้สำหรับสัมภาษณ์เกษตรกรที่เป็นคณะกรรมการกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ

2. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิแต่ละคนถือเป็นความลับและจะนำไปใช้เฉพาะการวิจัยประกอบการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยสรุปเป็นข้อมูลรวมของจังหวัดอุบลราชธานี

3. แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของคณะกรรมการกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิในจังหวัดอุบลราชธานี

ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนากลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิในจังหวัดอุบลราชธานี

ตอนที่ 3 การใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพ

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการกลุ่มในการพัฒนากลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิในจังหวัดอุบลราชธานี

ลงชื่อ..... ผู้สัมภาษณ์

(.....)

...../...../.....

แบบสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย

เรื่อง แนวทางการพัฒนากลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิในจังหวัดอุบลราชธานี

.....

คำแนะนำ

ผู้สัมภาษณ์อ่านคำถามให้ผู้ตอบฟังแล้วผู้สัมภาษณ์ทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องที่ต้องการและเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดให้เกษตรกรผู้ให้สัมภาษณ์

วันที่สัมภาษณ์ : วันที่ เดือน พ.ศ. 2557

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ชื่อ บ้านเลขที่.....

หมู่ที่.....ชื่อบ้าน..... ตำบล.....

อำเภอ จังหวัดอุบลราชธานีโทรศัพท์.....

กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิบ้าน

ประเภทกลุ่ม (.....) 1. กลุ่มพื้นฐาน (.....) 2. กลุ่มต้นแบบ

ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของคณะกรรมการกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิในจังหวัดอุบลราชธานี

1. เพศ () 1. ชาย () 2. หญิง

2. อายุ..... ปี

3. สถานภาพการสมรส

() 1. โสด () 2. สมรส () 3. หย่า/หม้าย

4. ระดับการศึกษา

() 4.1 ไม่ได้เรียนหนังสือ

() 4.2 ต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 4

() 4.3 จบประถมศึกษาปีที่ 4

() 4.4 จบประถมศึกษาปีที่ 6 หรือ 7

() 4.5 จบมัธยมศึกษาตอนต้น (ม. 3 หรือ ม.ศ.3)

() 4.6 จบมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6 หรือ ม.ศ.5)

() 4.7 อนุปริญญา/ปวส.

() 4.8 ปริญญาตรีขึ้นไป

5. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของท่าน.....คน
6. แรงงานในครัวเรือนของท่าน.....คน
7. การประกอบอาชีพของครัวเรือน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () 7.1 ทำนา
 - () 7.2 ทำไร่
 - () 7.3 ทำสวน
 - () 7.4 เลี้ยงสัตว์
 - () 7.5 ประมง
 - () 7.6 ค้าขาย
 - () 7.7 รับจ้าง
 - () 7.8 รับราชการ
 - () 7.9 อื่น ๆ ระบุ.....
8. รายได้ของครัวเรือนจากภาคการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () 8.1 รายได้จากการทำงาน..... บาท
 - () 8.2 รายได้จากการทำไร่..... บาท
 - () 8.3 รายได้จากการทำสวน..... บาท
 - () 8.4 รายได้จากการเลี้ยงสัตว์..... บาท
 - () 8.5 รายได้จากการผลิตไหม..... บาท
 - () 8.6 รายได้จากประมง..... บาท
 - () 8.7 รายได้จากอื่น ๆ ระบุ..... บาท
9. รวมรายได้ของครัวเรือนภาคการเกษตร..... บาท
10. รายได้ของครัวเรือนนอกภาคการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () 1. ไม่มีรายได้
 - () 2. มีรายได้
 - () 3. รับจ้าง..... บาท
 - () 4. รับราชการ..... บาท
 - () 5. บุตรหลานส่งมาให้..... บาท
 - () 6. ค้าขาย..... บาท
 - () 7. รายได้อื่น ๆ ระบุ..... บาท

11. รวมรายได้ของครัวเรือนนอกภาคการเกษตร..... บาท
12. รวมรายได้ทั้งหมดของครัวเรือน..... บาท
13. รายจ่ายของครัวเรือนจากภาคการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () 13.1 รายจ่ายจากการทำนา..... บาท
- () 13.2 รายจ่ายจากการทำไร่..... บาท
- () 13.3 รายจ่ายจากการทำสวน..... บาท
- () 13.4 รายจ่ายจากการเลี้ยงสัตว์..... บาท
- () 13.5 รายจ่ายจากอื่น ๆ ระบุ..... บาท
14. รวมรายจ่ายของครัวเรือนภาคการเกษตร..... บาท
15. ลักษณะพื้นที่การถือครองในการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () 15.1 เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ จำนวน..... ไร่
- () 15.2 พื้นที่เช่า จำนวน..... ไร่
- () 15.3 พื้นที่บุคคลอื่นให้ทำกินเปล่า จำนวน..... ไร่
16. รวมพื้นที่ถือครองทางการเกษตรทั้งหมด..... ไร่
17. ปัจจุบันท่านดำรงตำแหน่งใดในกลุ่ม
- () 1. ประธาน
- () 2. รองประธาน
- () 3. เลขานุการ
- () 4. เกรียนุญิก
- () 5. ประชาสัมพันธ์
18. ตำแหน่งทางสังคมของท่าน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () 18.1 ไม่มีตำแหน่งทางสังคม
- () 18.2 กำนัน
- () 18.3 ผู้ใหญ่บ้าน
- () 18.4 ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
- () 18.5 สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล
- () 18.6 อสม.
- () 18.7 อื่น ๆ ระบุ.....

19. ท่านเป็นสมาชิกกลุ่มใดบ้างในสังคม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () 19.1 ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มใด
 - () 19.2 กลุ่มสหกรณ์
 - () 19.3 กองทุนหมู่บ้าน
 - () 19.4 กลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส.
 - () 19.5 กลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้าน เช่น กลุ่มสตรี, กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
 - () 19.6 โครงการแก้ไขปัญหาคาความยากจน (กข.ค.จ.)
 - () 19.7 อื่น ๆ ระบุ.....
20. สภาวะหนี้สินของครัวเรือน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () 20.1 ไม่มีหนี้สิน..... บาท
 - () 20.2 สหกรณ์..... บาท
 - () 20.3 กองทุนหมู่บ้าน..... บาท
 - () 20.4 ธ.ก.ส. สถาบันการเงิน..... บาท
 - () 20.5 ญาติหรือเพื่อนบ้าน..... บาท
 - () 20.6 นายทุน..... บาท
 - () 20.7 บริษัท ห้าง ร้าน..... บาท
 - () 20.8 โครงการแก้ไขปัญหาคาความยากจน (กข.ค.จ.)..... บาท
 - () 20.9 อื่น ๆ ระบุ..... บาท
21. รวมหนี้สินของครัวเรือน..... บาท
22. ท่านได้รับการอบรมการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ(ข้าวกล้องงอก) หรือไม่
- () 22.1 ได้รับการอบรม
 - () 22.2 ไม่ได้รับการอบรม
23. ท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มหรือไม่
- () 23.1 ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
 - () 23.2 ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
24. ระยะเวลาการเป็นสมาชิกกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ..... ปี
25. ท่านมีประสบการณ์ในการแปรรูปข้าวกล้องงอก..... ปี

ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนากลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิในจังหวัดอุบลราชธานี

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงตามความเป็นจริงเกี่ยวกับองค์กรของท่าน

ท่านเห็นว่าควรพัฒนากลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ(ข้าวกล้องงอกหอมมะลิ) ในประเด็นต่อไปนี้ระดับใด

5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

2.1 ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม

ประเด็น	5	4	3	2	1
1. ผู้นำกลุ่ม					
1.1 จัดฝึกอบรมเพิ่มทักษะความรู้ใหม่ให้กับผู้นำตามความต้องการ					
1.2 จัดประชุมผู้นำอย่างสม่ำเสมอ					
1.3 จัดทัศนศึกษาให้ผู้นำ					
1.4 อื่น ๆ ระบุ.....					
2. สมาชิกกลุ่ม					
2.1 จัดฝึกอบรมเพิ่มทักษะความรู้ใหม่ให้กับสมาชิกตามความต้องการ					
2.2 จัดประชุมสมาชิกกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ					
2.3 จัดทัศนศึกษาให้สมาชิก					
2.4 อื่น ๆ ระบุ.....					
3. จุดมุ่งหมายของกลุ่ม					
3.1 มีการประชุมกลุ่มเพื่อกำหนดจุดมุ่งหมายของกลุ่ม					
3.2 มีการกำหนดจุดมุ่งหมายของกลุ่มอย่างชัดเจน					
3.3 มีการจดบันทึกจุดมุ่งหมายของกลุ่มไว้เป็นลายลักษณ์อักษร					
3.4 อื่น ๆ ระบุ.....					
4. กฎเกณฑ์และระเบียบข้อบังคับกลุ่ม					
4.1 กฎเกณฑ์และระเบียบข้อบังคับกลุ่มต้องมาจากมติของสมาชิก					
4.2 กำหนดกฎเกณฑ์และระเบียบข้อบังคับกลุ่มที่สมาชิกปฏิบัติได้					
4.3 กำหนดกฎเกณฑ์และระเบียบข้อบังคับกลุ่มที่มีความยืดหยุ่นเปลี่ยนแปลงแก้ไขให้ทันเหตุการณ์					
4.4 อื่น ๆ ระบุ.....					

ประเด็น	5	4	3	2	1
5. กิจกรรมและแผนงาน					
5.1 วางแผนการดำเนินกิจกรรมโดยการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่ม					
5.2 กำหนดกิจกรรมกลุ่มที่มาจากความต้องการของสมาชิก					
5.3 กำหนดกิจกรรมย่อย ๆ ที่มีความเชื่อมโยงกัน					
5.4 อื่น ๆ ระบุ.....					
6. การสื่อสาร					
6.1 มีการติดต่อแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม					
6.2 มีการติดต่อแลกเปลี่ยนข่าวสารกับภายนอกกลุ่ม					
6.3 อื่น ๆ ระบุ.....					
7. การจัดสรรผลประโยชน์					
7.1 มีการกำหนดสัดส่วนในการจัดสรรผลประโยชน์					
7.2 มีสวัสดิการให้กับสมาชิกกลุ่ม					
7.3 มีการแบ่งปันผลประโยชน์ให้กับชุมชน					
7.4 มีการจัดสรรรายได้อย่างเป็นระบบ					
7.5 อื่น ๆ ระบุ.....					

2.2 ด้านการตลาด

ประเด็น	5	4	3	2	1
1. สินค้า (Product)					
1.1 มีการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้ทันสมัยตรงตามความต้องการของลูกค้า					
1.2 ผลิตสินค้าที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน					
1.3 อื่น ๆ ระบุ.....					
2. ราคา (Price)					
2.1 มีการคิดต้นทุนทุกอย่างถูกต้องเพื่อกำหนดราคาสินค้า					
2.2 มีการบวกค่าแรงในราคาสินค้า					
2.3 มีการสำรวจราคาในท้องตลาดเพื่อนำมากำหนดราคาสินค้า					
2.4 อื่น ๆ ระบุ.....					

ประเด็น	5	4	3	2	1
3. การจัดจำหน่าย (Place)					
3.1 มีการนำสินค้าไปจำหน่ายและจัดแสดงในงานแสดงสินค้าต่าง ๆ					
3.2 สร้างแบรนด์เนมของสินค้า					
3.3 มีการเพิ่มช่องทางการตลาดหลายรูปแบบ					
3.4 อื่น ๆ ระบุ.....					
4. การส่งเสริมการขาย (Promotion)					
4.1 มีการประชาสัมพันธ์/โฆษณาสินค้าผ่านสื่อต่าง ๆ					
4.2 มีการลดราคาสินค้า					
4.3 มีการแจกและแถม					
4.4 อื่น ๆ ระบุ.....					

ตอนที่ 3 ด้านการใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพ

ประเด็น	5	4	3	2	1
1. สถานที่ตั้งและอาคารที่ทำการ					
1.1 สถานที่ตั้งตัวอาคารและที่ใกล้เคียง					
1.1.1 สถานที่ตั้งตัวอาคารและบริเวณโดยรอบ สะอาด ไม่มีน้ำขังและและสกปรก					
1.1.2 สถานที่ตั้งตัวอาคารอยู่ห่างจากบริเวณหรือสถานที่ที่มีฝุ่น เขม่าควันมากผิดปกติ					
1.1.3 สถานที่ตั้งตัวอาคารไม่อยู่ใกล้เคียงกับสถานที่น่ารังเกียจ เช่น บริเวณเพาะเลี้ยงสัตว์ แหล่งเก็บหรือกำจัดขยะ					
1.2 ความเหมาะสมของอาคาร					
1.2.1 พื้น ฝาผนัง และเพดานของอาคารที่ทำ ก่อสร้างด้วยวัสดุที่คงทนเรียบ ทำความสะอาด และซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพที่ดีตลอดเวลา					
1.2.2 อาคารแยกบริเวณที่ทำออกเป็นสัดส่วน ไม่อยู่ใกล้ห้องสุขา ไม่มีสิ่งของที่ไมใช้แล้วหรือไม่เกี่ยวข้องกับการทำงานอยู่ในบริเวณที่ทำ					
1.2.3 พื้นที่ใช้ปฏิบัติไม่แออัด มีแสงสว่างเพียงพอ และมีการระบายอากาศที่เหมาะสม					

ประเด็น	5	4	3	2	1
2. เครื่องมือ เครื่องจักรและอุปกรณ์ในการทำ					
2.1 ภาชนะหรืออุปกรณ์ในการทำที่สัมผัสกับผลิตภัณฑ์ทำจากวัสดุมีผิวเรียบไม่เป็นสนิม ล้างทำความสะอาดได้ง่าย					
2.2 เครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์ที่ใช้ สะอาด เหมาะสมกับการใช้งาน ไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนติดตั้งได้ง่าย					
2.3 เครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์ที่ใช้ มีปริมาณเพียงพอ รวมทั้งทำความสะอาดได้ง่าย					
3. การควบคุมกระบวนการทำงาน					
3.1 คุณสมบัติของข้าวเปลือกที่ทำเป็นข้าวเปลือกหอมมะลิ					
3.1.1 เลือกข้าวเปลือกที่มีคุณลักษณะตรงตามพันธุ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90					
3.1.2 เลือกข้าวเปลือกที่มีร้อยละของการงอกไม่น้อยกว่าร้อยละ 90					
3.1.3 เลือกข้าวเปลือกที่มีร้อยละของความชื้นข้าวเปลือกไม่เกินร้อยละ 14					
3.2 การเตรียมข้าวเปลือก					
3.2.1 มีการชั่งข้าวเปลือกก่อน					
3.2.2 ทำความสะอาดข้าวแบบแห้ง คือ การร่อนหรือฟัด					
3.3 การแช่ข้าวเปลือก					
3.3.1 ใส่น้ำท่วมข้าวประมาณ 1 – 2 ฝ่ามือ					
3.3.2 แช่นาน 20-24 ชั่วโมงเปลี่ยนน้ำแช่ทุก 6 ชั่วโมง					
3.3.3 ล้างข้าวเปลือกเพื่อลดกลิ่นเปรี้ยวและนำขึ้นให้สะเด็ดน้ำประมาณ 20 – 30 นาที					
3.4 การเพาะงอกข้าวเปลือก					
3.4.1 ใช้ภาชนะเพาะงอกกระสอบข้าวหรือกระสอบป่าน					
3.4.2 ใช้เวลาในการเพาะงอก 20-36 ชั่วโมง					
3.4.3 เพาะงอกข้าวเปลือกให้มีตุ่มงอกที่งอกข้าวขนาดไม่เกิน 1 มิลลิเมตร แล้วล้างข้าวเปลือกให้สะอาด 2 ครั้ง					

ประเด็น	5	4	3	2	1
3.5 การหยุดปฏิบัติการงอก					
3.5.1 นึ่งในลังถึงที่อัดไอน้ำเดือด 7 นาที (นึ่งอัดไอน้ำเดือด 4 นาที กลับข้าวและนึ่งต่ออีก 3 นาที)					
3.6 การทำแห้งและพักข้าว					
3.6.1 นำข้าวเปลือกหอมมะลิตากแห้งด้วยแสงแดดเป็นเวลา 2 วัน					
3.6.2 มีการกลับข้าวเปลือกหรือเกลี่ยข้าวในภาชนะทำแห้งให้แห้งสม่ำเสมอในระหว่างตากแห้ง ให้เหลือความชื้นไม่เกินร้อยละ 13					
3.6.3 พักข้าวไว้ในภาชนะเก็บที่เก็บไว้ในสถานที่ควบคุมความชื้น อย่างน้อย 7 วัน					
3.7 การสีข้าว					
3.7.1 สีโดยใช้เครื่องสีข้าวกลึงงอก					
3.8 การบรรจุหีบห่อ					
3.8.1 ใช้วัสดุหีบห่อสะอาด ป้องกันการปนเปื้อนจากภายนอกได้ ทนทานต่อการขนส่ง					
3.8.2 ใช้วัสดุหีบห่อที่ปิดผนึกแข็งแรงในสภาพสุญญากาศ					
3.8.3 ใช้วัสดุหีบห่อที่บรรจุข้าวกลึงงอกถ่วงละ $1,000 \pm 10$					
3.9 การเก็บรักษา					
3.9.1 สถานที่เก็บรักษาสะอาด อากาศถ่ายเทสะดวก					
3.9.2 สถานที่เก็บรักษาสามารถป้องกันสัตว์พาหะนำโรคแมลงศัตรูข้าว แสงแดด และน้ำ					
3.9.3 ไม่วางผลิตภัณฑ์ข้าวกลึงงอกสัมผัสกับพื้นโดยตรง					
4. การสุขาภิบาล การบำรุงรักษา และการทำความสะอาด					
4.1 น้ำที่ใช้สะอาดและมีปริมาณเพียงพอทำความสะอาดเครื่องมือ เครื่องจักร อุปกรณ์ และมือของผู้ทำ					
4.2 มีวิธีการป้องกันและกำจัดสัตว์นำเชื้อ แมลงและฝุ่นผง ไม่ให้เข้าไปในบริเวณที่ทำตามความเหมาะสม					
4.3 มีการกำจัดขยะ สิ่งสกปรก และน้ำทิ้ง อย่างเหมาะสม เพื่อไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนกลับลงสู่ผลิตภัณฑ์					

ประเด็น	5	4	3	2	1
4.4 ใช้สารเคมีในปริมาณที่เหมาะสม ในการล้างทำความสะอาด และใช้กำจัด สัตว์นำเชื้อและแมลง					
4.5 เก็บแยกสารเคมีจากบริเวณที่ทำ เพื่อไม่ให้ปนเปื้อนลงสู่ผลิตภัณฑ์ได้					
5. บุคลากรและสุขลักษณะของผู้ทำ					
5.1 ผู้ทำทุกคนรักษาความสะอาดส่วนบุคคล เช่น สวมเสื้อผ้าที่สะอาด มีผ้าคลุมผม ไม่ไว้เล็บยาว					
5.2 ผู้ทำทุกคนล้างมือให้สะอาดทุกครั้งก่อนปฏิบัติงานหลังการใช้ห้องสุขา และเมื่อมือสกปรก					
6. การบันทึกข้อมูล					
6.1 มีการบันทึกคุณภาพการผลิตข้าวกล้องงอกหอมมะลิตามแบบบันทึก					

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการกลุ่มในการพัฒนาผู้ประกอบการปรับเปลี่ยนผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิในจังหวัดอุบลราชธานี

การพัฒนาผู้ประกอบการปรับเปลี่ยนผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ(ข้าวกล้องงอกหอมมะลิ) ของท่านมีปัญหา และข้อเสนอแนะการพัฒนาผู้ประกอบการในระดับใด

3 = มาก 2 = ปานกลาง 1 = น้อย

ประเด็น	ไม่มี ปัญหา	ระดับปัญหา			ข้อเสนอแนะ
		3	2	1	
1. ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม					
1.1 ผู้นำ					
1.1.1 ผู้นำไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่ม					
1.1.2 ผู้นำไม่ให้ความสำคัญในการเข้าร่วมประชุม					
1.1.3 อื่น ๆ ระบุ.....					

ประเด็น	ไม่มี ปัญหา	ระดับปัญหา			ข้อเสนอแนะ
		3	2	1	
1.2 สมาชิกกลุ่ม					
1.2.1 สมาชิกไม่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม					
1.2.2 สมาชิกไม่ให้ความสำคัญในการเข้าร่วมประชุม					
1.2.3 อื่น ๆ ระบุ.....					
1.3 จุดมุ่งหมายของกลุ่ม					
1.3.1 จุดมุ่งหมายของกลุ่มผู้นำเป็นผู้กำหนด					
1.3.2 สมาชิกไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมายของกลุ่ม					
1.3.3 อื่น ๆ ระบุ.....					
1.4 กฎเกณฑ์และระเบียบข้อบังคับกลุ่ม					
1.4.1 สมาชิกไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์และระเบียบข้อบังคับกลุ่ม					
1.4.2 สมาชิกไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และระเบียบข้อบังคับกลุ่ม					
1.4.3 อื่น ๆ ระบุ.....					
1.5 กิจกรรมและแผนงาน					
1.5.1 สมาชิกไม่มีความรู้เรื่องการวางแผนกิจกรรมของกลุ่ม					
1.5.2 แผนการผลิตและแผนกิจกรรมของกลุ่มไม่ชัดเจน					
1.5.3 วัสดุดิบไม่เพียงพอในการผลิต					
1.5.4 อื่น ๆ ระบุ.....					

ประเด็น	ไม่มี ปัญหา	ระดับปัญหา			ข้อเสนอแนะ
1.6 การสื่อสาร					
1.6.1 ไม่มีการสื่อสารระหว่างผู้นำและสมาชิกกลุ่ม					
1.6.2 ไม่มีการสื่อสารกับภายนอกกลุ่ม					
1.6.3 อื่น ๆ ระบุ.....					
1.7 การจัดสรรผลประโยชน์					
1.7.1 ไม่มีการจัดสรรผลประโยชน์					
1.7.2 การจัดสรรผลประโยชน์ไม่เป็นธรรม					
1.7.3 อื่น ๆ ระบุ.....					
2. ด้านการตลาด					
2.1 ขาดการประชาสัมพันธ์					
2.2 ไม่มีแผนการตลาด					
2.3 สินค้าไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด					
2.4 ไม่มีตลาดรองรับสินค้า					
2.5 อื่น ๆ ระบุ.....					

ประเด็น	ไม่มี ปัญหา	ระดับปัญหา			ข้อเสนอแนะ
		3	2	1	
3. ด้านการผลิตและการควบคุมคุณภาพ					
3.1 ต้นทุนการผลิตสูง					
3.2 สินค้าไม่มีคุณภาพ					
3.3 สินค้าไม่มีเครื่องหมายรับรองคุณภาพ					
3.4 วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตไม่เพียงพอ					
3.5 อาคารที่ใช้ในการผลิตไม่ได้มาตรฐาน					
3.6 ไม่มีแผนในการผลิตสินค้า					
3.7 อื่น ๆ ระบุ.....					

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

1. ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกรสมาชิก

.....

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

.....

.....

.....

.....

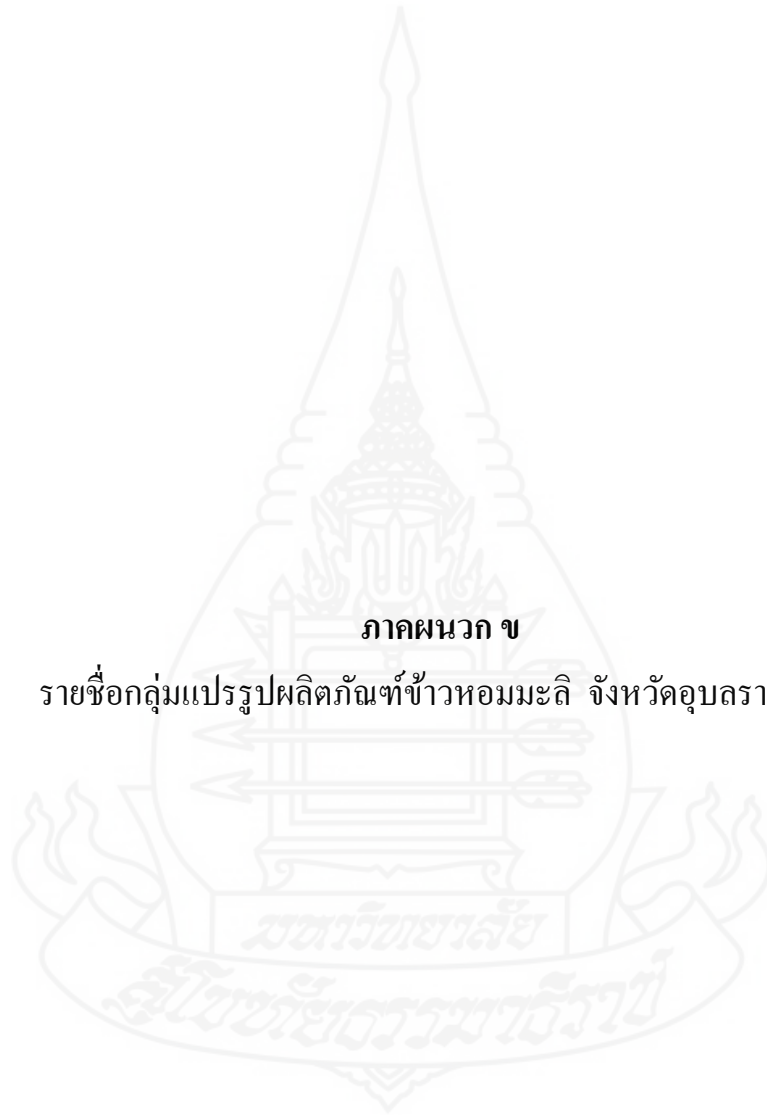
3. ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงาน

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข

รายชื่อกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ จังหวัดอุบลราชธานี

รายชื่อกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ จังหวัดอุบลราชธานี ปี 2553 – 2555

ตารางที่ 1. รายชื่อกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2553

อำเภอ	ตำบล	หมู่ที่	ชื่อกลุ่ม
เมืองอุบลราชธานี	ปะอาว	1	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านข้าโคม
	ปะอาว	2	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านข้าโคม
	ปะอาว	3	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านปะอาว
	ปะอาว	4	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านปะอาว
	ปะอาว	5	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านปะอาว
	ปะอาว	6	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านปะอาว
	ปะอาว	7	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านสร้างหมากแข็ง
	ปะอาว	8	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านทุ่งนาเพียง
เดชอุดม	หนองขอน	12	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านหนองไหล
	หนองขอน	13	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านพรานบุญ
	โพนงาม	3	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านโนนสว่าง
	บัวงาม	3	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านบัวงาม
	กลาง	5	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านโนนสวรรค์
	กลาง	9	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านบัวเทียม
	กุดประทาย	1	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านโนนขาม
	กุดประทาย	4	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านโนนกอย
	คำครั่ง	2	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านคำครั่ง
	เมืองเดช	30	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านคอนเสาโอง
	ท่าโพธิ์ศรี	6	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านวาริอุดม
	แก้ง	4	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านยาง
สมสะอาด	7	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านม่วง	
สมสะอาด	10	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านโนนสนาม	
นาสว่าง	10	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านนาสว่าง	

ตารางที่ 1. (ต่อ)

อำเภอ	ตำบล	หมู่ที่	ชื่อกลุ่ม
เดชอุดม	นากระแซง	6	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านหม้อทอง
	ป่าโมง	2	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านป่าโมงใหญ่
	นาเจริญ	8	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านนาเจริญ
	คบบุ	1	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านโพธิ์ไทร
	คบบุ	2	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านโนนแคน
	ทุ่งเทิง	12	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านทุ่งเจริญ
	โนนสมบูรณ์	2	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านนาแก
ม่วงสามสิบ	คูมใหญ่	1	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านดงยาง
	คูมใหญ่	6	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านคูมใหญ่
	คูมใหญ่	7	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านท่าลาด
	คูมใหญ่	8	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านบัวยาง
	คูมใหญ่	13	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านหนองแสง
	ยางสักโพหลุ่ม	2	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านนาดี
	ยางสักโพหลุ่ม	3	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านหนองบัวแดง
	ยางสักโพหลุ่ม	5	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านหนองแฝก
	ยางสักโพหลุ่ม	8	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านยางเทิง
	ยางสักโพหลุ่ม	9	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านยางเครือ
	หนองฮาง	3,9	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านนาดีและนาหอม
	หนองฮาง	4	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านก่อฮาง
	หนองฮาง	5	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านหนองคุ้ม
	หนองฮาง	8	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านเหล่าบาก
	หนองฮาง	9	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านนาหอม
	ยางโยภาพ	1	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านน้ำอ้อม
	ยางโยภาพ	2,7	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านฝักกระยา
ยางโยภาพ	4	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านยางโยภาพ	

ตารางที่ 1. (ต่อ)

อำเภอ	ตำบล	หมู่ที่	ชื่อกลุ่ม
ม่วงสามสิบ	ยางโกลน	5,10	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านหนองสองห้อง
	ยางโกลน	11	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านหนองขุ่น
	ไผ่ใหญ่	1,8,10	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านไผ่ใหญ่
	ไผ่ใหญ่	3,12	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านแสงไฟ
	ไผ่ใหญ่	4,11	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านโนนรังใหญ่
	ไผ่ใหญ่	5	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านหนองมะทอ
	ไผ่ใหญ่	7	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านเหล่าสูง
	หนองเมือง	1,2	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านสอนจัว
	หนองเมือง	3	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านคี่ห์
	หนองเมือง	4	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านหนองเมือง
	หนองเมือง	5	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านนาขาม
	หนองเมือง	6	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านสร้างมิ่ง
	พิบูลมังสาหาร	คอนจิก	9
คอนจิก		10	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านแก่งยาง
คอนจิก		13	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านคอนใหญ่
โพธิ์ศรี		2	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านโนนข่า
โพธิ์ศรี		9	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านโพธิ์ศรีใต้
โพธิ์ศรี		11	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านโนนผาง
กุศชมภู		3	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านโชคอำนวย
กุศชมภู		6	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านหินลาด
กุศชมภู		13	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านโนนเจริญ
ทรายมูล		2	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านทรายมูล
โนนกลาง		11	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านโนนกลาง
ระเว	ระเว	1	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านนาแก
	ระเว	11	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านระเวใหม่

ตารางที่ 1. (ต่อ)

อำเภอ	ตำบล	หมู่ที่	ชื่อกลุ่ม
พิบูลมังสาหาร	ไร่ไต้	4	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านไร่ไต้
	หนองบัวสี	6	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านคู่อิ่ง
	อ่างศิลา	7	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านราษฎร์เจริญ
	โนนกาหลง	6	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านโคกเลียบ
	บ้านเขม	4	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านหนองคูณ
	บ้านเขม	6	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านเขมไต้
	นาโพธิ์	7	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านนาโพธิ์น้อย
ดอนมดแดง	ท่าเมือง	3	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอก โอด
	ท่าเมือง	1,9	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านท่าเมือง
	ท่าเมือง	2,10	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านยางกระเดา
	ท่าเมือง	6,8	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านโนนสว่างและหนองยาง
	ดอนมดแดง	8	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านวังไพร
	ดอนมดแดง	14	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านหนองสิม
เหล่าเสือโก้ก	โพนเมือง	1	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านโพนเมือง
	โพนเมือง	2	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านธรรมละ
	โพนเมือง	7	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านรังแรง
	เหล่าเสือโก้ก	2	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านเหล่าเสือโก้ก
	เหล่าเสือโก้ก	7	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านเหล่าแค
สว่างวีระวงศ์	ท่าช้าง	4	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านบัวเทิง
	ท่าช้าง	12	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านค่านกเป็ล้า
	ท่าช้าง	19	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านหนองพรานคาน
ตระการพืชผล	เกษม	5	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านกอก
	กุศกร	1	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านโคกจาน
	นาสะไม	9	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านโพนงาม
	เป้า	6	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านนาจิว

ตารางที่ 1. (ต่อ)

อำเภอ	ตำบล	หมู่ที่	ชื่อกลุ่ม
ตระการพืชผล	เซเป็ด	2	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านเซเป็ด
	หนองเต่า	3	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านเชิงใหญ่
	กุศยาลวน	2	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านกุศเม็ก
	บ้านแดง	5	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านทม
	กระเดียน	9	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านเวียงสวรรค์
	คำเจริญ	2	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านสี
	วารินชำราบ	หนองกินเพล	3
หนองกินเพล		8	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านหนองกินเพลใต้
เมืองศรีไค		6,9	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านมดงามเหนือ-ใต้
เมืองศรีไค		8	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านอุดมชาติ
สระสมิง		5	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านนาชุม
สระสมิง		12	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกนาโนนนใหญ่
เชิงइन	ชีทวน	3	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านชีทวน
	ชีทวน	4	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านท่าศาลา
	ชีทวน	5	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านท่าศาลา
	ชีทวน	7	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านหนองแคน
	ชีทวน	8	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านหนองฮี
	ชีทวน	9	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านมะพริก
	ชีทวน	11	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านหนองโน
	ท่าไห	3	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านท่าไห
	ท่าไห	5	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านท่าค้อ
	ท่าไห	6	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านหนองแสง
	ท่าไห	7	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านโนนจาน
	ท่าไห	8	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านโนนจาน
	ท่าไห	9	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านใหม่ท่าไห

ตารางที่ 1. (ต่อ)

อำเภอ	ตำบล	หมู่ที่	ชื่อกลุ่ม
เขื่องใน	ท่าไห	11	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านท่าไห
	ท่าไห	12	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านท่าไห
	ท่าไห	13	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านใหม่พัฒนา
	ค้อทอง	1	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านหนองขุ่น
	ค้อทอง	2	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านหัวทุ่ง
	ค้อทอง	5	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านสี่มปอย
	ค้อทอง	6	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านกลางน้อย
	ค้อทอง	7	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านแก้งโพธิ์
	ค้อทอง	9	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านหนองขุ่น
	ค้อทอง	10	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านนาโพธิ์
นาคำใหญ่	นาคำใหญ่	1	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านนาคำใหญ่
	นาคำใหญ่	3	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านสระพัง
	นาคำใหญ่	5	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านป่าข่า
	นาคำใหญ่	8	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านนาคำใหญ่
สร้างถ่อ	สร้างถ่อ	1	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านสร้างถ่อ
	สร้างถ่อ	2	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านสร้างถ่อ
	สร้างถ่อ	3	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านกุดตากกล้า
	สร้างถ่อ	4	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านกุดตากกล้า
	สร้างถ่อ	7	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านคอนเชียงโท
	สร้างถ่อ	9	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านหนองหลุ่ม
	สร้างถ่อ	10	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านหนองเซียมลุ่ม
	สร้างถ่อ	11	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านศรีบัว
	สร้างถ่อ	12	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านศรีบัว
	สร้างถ่อ	13	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านหนองเชื่อมเทิง
	สร้างถ่อ	14	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านขามป้อม
	สร้างถ่อ	16	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านสร้างถ่อ

ตารางที่ 1. (ต่อ)

อำเภอ	ตำบล	หมู่ที่	ชื่อกลุ่ม	
เขื่องใน	โนนรัง	4	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านขวาว	
	โนนรัง	5	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านนาผาย	
	โนนรัง	6	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านแสนสำราญ	
	ธาตุน้อย	3	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านดินคำ	
	ธาตุน้อย	4	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านคำไฮ	
	ธาตุน้อย	5	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านธาตุน้อย	
	ธาตุน้อย	6	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านธาตุน้อย	
	ธาตุน้อย	9	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านพัน	
	ธาตุน้อย	10	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านธาตุน้อย	
	ธาตุน้อย	10	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านธาตุน้อย	
หัวดอน	หัวดอน	1	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านหัวดอน	
	หัวดอน	3	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านหัวดอน	
	หัวดอน	4	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านท่าวาริ	
	หัวดอน	5	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านแหม	
	หัวดอน	6	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านเสียม	
	หัวดอน	10	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านเสียม	
	หัวดอน	11	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านแหม	
	สหธาตุ	สหธาตุ	1	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านธาตุเทิง
		สหธาตุ	3	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านธาตุกลาง
		สหธาตุ	6	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านโนนก้อก
	แดงหม้อ	แดงหม้อ	1	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านแดงหม้อ
แดงหม้อ		2	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านแดงหม้อ	

ตารางที่ 2. รายชื่อกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2554

อำเภอ	ตำบล	หมู่ที่	ชื่อกลุ่ม
ลำปาง	ลำปาง	9	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านบุรพา
	โนนกาเส้น	4	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านบุง
	โนนกลาง	6	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านโนนสัง
	ค้อน้อย	2	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านนทรายโห่ง
	โคกสว่าง	3	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านโคกสว่าง
	โคกก่อ	6	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านหนองจำนั๊ก
	วารินชำราบ	โนนโพนน	3
คูเมือง		11	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านโนนเมืองน้อย
ธาตุ		8	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านคอนกลางใต้
โนนผึ้ง		7	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านผึ้งออก
บุงหวาย		10	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านโนนบอน
ท่าลาด		6	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านท่าลาดตก
เขื่องใน		บ้านกอก	4
	บ้านกอก	5	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านกอก
	บ้านกอก	6	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านกอก
	เขื่องใน	7	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านนาคูณ
	เขื่องใน	8	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านจานเขื่อง
	ก่อเอ้	4	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านโนนใหญ่
	ก่อเอ้	7	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านพิบ
	ก่อเอ้	11	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านนามน
	ก่อเอ้	12	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านดงยาง
	ศรีสุข	2	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านศรีสุข
	ศรีสุข	4	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านเค็ง
	ศรีสุข	8	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านหนองใหญ่
	กลางใหญ่	2	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านกลางใหญ่
	กลางใหญ่	4	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านไผ่

ตารางที่ 2. (ต่อ)

อำเภอ	ตำบล	หมู่ที่	ชื่อกลุ่ม
เขื่องใน	กลางใหญ่	9	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านกลางใหญ่
	กลางใหญ่	11	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านโคก
	หัวดอน	9	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านมะพริก
	หนองเหล่า	1	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านหนองเหล่า
	หนองเหล่า	10	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านหนองเหล่า
	หนองเหล่า	11	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านหนองเหล่า
เขมราฐ	หนองสิม	4	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านวังม่วง
	หนองนกทา	4,5	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านป่าดิวและโนนสูง
	เจียด	6	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านคอนแสนพัน
ตระการพืชผล	เกษม	9	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านเกษม
	ขุหลุ	7	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านคอนใหญ่
	ตากแดด	7	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านศรีหลักชัย
	ท่าหลวง	1	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านหนองบัว
	ตระการ	2	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านเอ็นอ้า
	นาสะไม	3	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านคำฝักแวน
	กระเดียน	7	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านชาติ
	โคกจาน	9	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านโนนสว่าง
	โพธิ์ไทร	7	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านคำมณี
	โพธิ์ไทร	10	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านโนนใหญ่
	ลำโรง	3	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านนาหว้า
	ลำโรง	4	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านนาขาม
	ลำโรง	5	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านลำโรง
	พังเคน	13	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านบ้ำหลวง
	พะลาน	2	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านนาทราย
	พะลาน	5	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านโพนแพง
นาตาล	5	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านนากลาง	

ตารางที่ 2. (ต่อ)

อำเภอ	ตำบล	หมู่ที่	ชื่อกลุ่ม
तालसुम	นาคาย	6	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านดอนหวาย
	तालसुम	9	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านแก่งกบ
เมือง	จิกเทิง	1	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านจิกเทิง
	ลำโรง	8	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านทุ่งเจริญ
	ขามใหญ่	9	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านหนองหว้า
	หัวเรือ	7	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านสำราญ
	จีเหล็ก	7	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านคำเจริญ
	ไรร้อย	14	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านทุ่งสว่าง
	หนองขอน	10	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านหนองขอน
	หนองบ่อ	7	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านโพนงาม
	ท่าโพธิ์ศรี	3	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านโพธิ์สง่า
	กุดประทาย	15	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านกุดเจริญ
	นากระแซง	2	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านนากระแซง
	โนนสมบูรณ์	9	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านโนนงาม
	นาเจริญ	4	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านห้องคำ
	นาสว่าง	5	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านม่วง
	ป่าโมง	3	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านป่าโมงน้อย
	คบบहु	4	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านพันโต
	คำครึ่ง	6	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านนาประคู้
	สมสะอาด	8	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านสวนฝ้าย
	แก้ง	6	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านห้วยสำราญ
ข้าวปุ้น	15	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านโคกเกาะ	
โนนสว่าง	1	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านโนนสว่าง	
แก่งเค็ง	7	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านตาดโตน	
แก่งเค็ง	8	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านหนองบัว	

ตารางที่ 2. (ต่อ)

อำเภอ	ตำบล	หมู่ที่	ชื่อกลุ่ม
ทุ่งศรีอุดม	หนองอ้อม	4	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านเบญ
	หนองอ้อม	5	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกหนองสีขา
	หนองอ้อม	2	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านหนองจี้เห็น
	หนองอ้อม	3	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกหนองอ้อม

ตารางที่ 3. รายชื่อกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิที่เข้าร่วมโครงการและผ่านเกณฑ์มาตรฐานปี 2555

อำเภอ	ตำบล	หมู่ที่	ชื่อกลุ่ม	ผลตรวจ	สถานภาพ
สิรินธร	คันไร่	4	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านปากกุง	ผ่าน	ต้องปรับปรุง
	คันไร่	15	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านใหม่ภูทอง	ผ่าน	ต้องปรับปรุง
	คันไร่	7	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านปากกุง	ผ่าน	ต้องปรับปรุง
	คำเขื่อนแก้ว	7	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านสวนสน	ผ่าน	ปานกลาง
	คำเขื่อนแก้ว	16	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้าน	ผ่าน	ปานกลาง
	นิคมคำโดมน้อย	9	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านสุขสำราญ	ผ่าน	ปานกลาง
	ฝางคำ	1	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านคำก้อม	ผ่าน	ปานกลาง
	ฝางคำ	2	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านคำกลาง	ผ่าน	ปานกลาง
	ฝางคำ	2	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอก	ผ่าน	ปานกลาง
	ฝางคำ	3	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านโนนจิก	ผ่าน	ปานกลาง
สว่างวีระวงศ์	ท่าช้าง	19	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านหนอง พรานคาน	ผ่าน	ปานกลาง
	ท่าช้าง	3	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านใหม่สารภี	ไม่ผ่าน	ต้องปรับปรุง
	สว่าง	8	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านสว่าง	ไม่ผ่าน	ต้องปรับปรุง
	แก่งโดม	3	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านนาคำ	ผ่าน	ปานกลาง
	แก่งโดม	5	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านคำหมาก อ่อน	ไม่ผ่าน	ต้องปรับปรุง

ตารางที่ 3. (ต่อ)

อำเภอ	ตำบล	หมู่ที่	ชื่อกลุ่ม	ผลตรวจ	สถานภาพ
นาเขีย	นาเขีย	4	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านนาเขีย	ผ่าน	ปานกลาง
	นาเขีย	4	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกศูนย์ข้าวชุมชนบ้านนาเขีย	ผ่าน	ปานกลาง
	นาเรือง	9	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านนาเรือง	ไม่ผ่าน	ต้องปรับปรุง
	นาเรือง	4	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านโนนงาม	ผ่าน	ปานกลาง
	นาดี	4	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านนาดี	ผ่าน	ปานกลาง
ม่วง	หนองช้างใหญ่	8	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านพระโรจน์	ผ่าน	ปานกลาง
สามสิบ	เตย	5	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านน้ำคำแดง	ผ่าน	ดี
	นาเลิง	8	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านทุ่งมณี	ผ่าน	ต้องปรับปรุง
	หนองฮาง	1	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านหนองฮาง	ผ่าน	ปานกลาง
	หนองเหล่า	2	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านดอนแดงใหญ่	ผ่าน	ต้องปรับปรุง
	โพนแพง	8	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านสมบุญพัฒนา	ผ่าน	ต้องปรับปรุง
	หนองไชนก	1	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านหนองไชนก	ผ่าน	ปานกลาง
	ยางโยภาพ	11	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านหนองขุน	ผ่าน	ปานกลาง
ลำโรง	ยางโยภาพ	1	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านน้ำอ้อม	ผ่าน	ต้องปรับปรุง
	หนองเมือง	7	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านสร้างมิ่ง	ผ่าน	ปานกลาง
	ค้อน้อย	17	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านพรสวรรค์	ผ่าน	ปานกลาง
	โคกสว่าง	9	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านหนองหว่า	ผ่าน	ปานกลาง
	โคกสว่าง	4	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านคุ้ม	ผ่าน	ปานกลาง
	ขามป้อม	4	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านโปรง	ผ่าน	ปานกลาง
	โคกก่อ	4	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านผำ	ผ่าน	ปานกลาง
	โคกก่อ	11	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านดอกพิกุล	ผ่าน	ต้องปรับปรุง

ตารางที่ 3. (ต่อ)

อำเภอ	ตำบล	หมู่ที่	ชื่อกลุ่ม	ผลตรวจ	สถานภาพ
ลำโพง	ลำโพง	12	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านโนนสวรรค์	ผ่าน	ต้องปรับปรุง
	หนองไฮ	3	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านหนองไฮ	ผ่าน	ต้องปรับปรุง
	บอน	1	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านบอน	ผ่าน	ต้องปรับปรุง
	บอน	2	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านบอน	ผ่าน	ต้องปรับปรุง
เหล่าเสือ	หนองบก	3	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านหนองบก	ผ่าน	ต้องปรับปรุง
โก้ก	แพงใหญ่	11	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านแสงน้อย	ผ่าน	ดี
	เหล่าเสือโก้ก	3	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านนาไผ่	ผ่าน	ต้องปรับปรุง
	เหล่าเสือโก้ก	6	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านเหล่าเสือโก้ก	ผ่าน	ปานกลาง
	โพนเมือง	3	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านคำไหล	ผ่าน	ปานกลาง
ดอนมดแดง	คำไฮใหญ่	9	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านหนองหิน	ไม่ผ่าน	ต้องปรับปรุง
	คำไฮใหญ่	7	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านหนองแสง	ไม่ผ่าน	ต้องปรับปรุง
	ท่าเมือง	6	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านโนนสว่าง	ผ่าน	ปานกลาง
	เหล่าแดง	10	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านวาปี	ไม่ผ่าน	ต้องปรับปรุง
พิบูลมังสาหาร	ดอนมดแดง	3	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านกุดแก้ว	ผ่าน	ปานกลาง
	นาโพธิ์	7	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านนาโพธิ์น้อย	ผ่าน	ปานกลาง
	ดอนจิก	8	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านม่วงสี	ไม่ผ่าน	ต้องปรับปรุง
	อ่างศิลา	4	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านอ่างหินสามัคคี	ผ่าน	ปานกลาง
	หนองบัวฮี	14	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านโนนพะยอม	ผ่าน	ต้องปรับปรุง
	ระเว	5	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านดอนหวาย	ผ่าน	ปานกลาง
ไร่ไธ้	โพธิ์ไทร	8	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านสร้างแก้ว	ผ่าน	ปานกลาง
	ไร่ไธ้	12	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านนาคลอง	ผ่าน	ต้องปรับปรุง

ตารางที่ 3. (ต่อ)

อำเภอ	ตำบล	หมู่ที่	ชื่อกลุ่ม	ผลตรวจ	สถานภาพ
พิบูลมัง	โนนกาหลง	5	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านดอนไต้	ผ่าน	ต้องปรับปรุง
สาหาร	กุดชมพู่	16	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านวังคู	ผ่าน	ต้องปรับปรุง
	โพธิ์ศรี	9	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านโพธิ์ศรีใต้	ผ่าน	ต้องปรับปรุง
	โนนกลาง	10	กลุ่มแปรรูปข้าวกล้องงอกบ้านโนนศิริ	ผ่าน	ดี

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางนิภาพร กานทอง
วัน เดือน ปีเกิด	30 สิงหาคม 2514
สถานที่เกิด	อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี
ประวัติการศึกษา	ปริญญาตรีคหกรรมศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยครูนครราชสีมา พ.ศ.2537
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเกษตรจังหวัดอุบลราชธานี อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี
ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

